

संसद दर्पण

संघीय संसद सचिवालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

संवाद दर्पण

वर्ष ७

अङ्क २५

२०७८ माघ (Jan. 2022)

प्रकाशन समिति

सहसचिव डा. रोजनाथ पाण्डे (प्रवक्ता)	-संयोजक
उपसचिव श्री रामकुमार पौडेल	-सदस्य
उपसचिव श्री गोपाल सिग्देल	-सदस्य
उपसचिव श्री दशरथ धमला (सहायक प्रवक्ता र सूचना अधिकारी)	-सदस्य
उपसचिव श्री अधि राज राई	-सदस्य
उपसचिव श्री नारायण ढकाल	-सदस्य
प्रमुख लेखा नियन्त्रक श्री वसन्तराज सिग्देल	-सदस्य
उपसचिव श्री नुमराज खनाल शर्मा	-सदस्य
शाखा अधिकृत श्री राजन घिमिरे	-सदस्य
शाखा अधिकृत श्री सविना चालिसे	-सदस्य-सचिव

आवर्ण तथा पृष्ठ ढज्जा

शाखा अधिकृत श्री प्रकाश कुमार लामा

सहयोगी

ना.सु. श्री रेशन राई

ना.सु. श्री जितेन्द्र राय

संघीय संवाद सचिवालय

सिंहदरबार, काठमाडौं ।

- प्रकाशक :** संघीय संसद सचिवालय, सिंहदरबार, काठमाडौं ।
www.parliament.gov.np
information_section@parliament.gov.np
फोन: ०१-४२००२१०, ०१-४२००६०७, ०१-४२११७४४
- सङ्ख्या :** ५०० प्रति
- मुद्रण :** संघीय संसद सचिवालय, सिंहदरबार, काठमाडौं ।
- प्रकाशन :** २०७८ माघ (Jan., 2022)

सम्पादकीय

नेपालको संविधानको धारा १०७ तथा संघीय संसद सचिवालय सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ३ बमोजिम संघीय संसदको काम कारवाही सञ्चालन तथा व्यवस्थापन गरी सुचारु रूपले सञ्चालन गर्न संघीय संसद सचिवालयको स्थापना भएको हो। जनताद्वारा निर्वाचित प्रतिनिधिहरूले जनताका लागि विधि निर्माण गर्ने हुँदा संघीय संसद जनताप्रति उत्तरदायी सार्वजनिक निकायका रूपमा रहेको छ।

राज्यका तीन अङ्गहरूमध्ये विधायिकी अङ्ग सञ्चालनका आफ्नै स्थापित विधि र प्रक्रियाहरू छन्। संसदीय अभ्यास र परम्पराहरूको संस्थागत स्मरणलाई सुव्यवस्थित गर्दै सचिवालयले आवधिक तथा नियमित प्रकाशनहरू समेत गर्दै आएको छ। सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ ले परिभाषित गरेका सार्वजनिक निकायहरूले हरेक तीन महिनामा आफ्नो निकायसँग सम्बन्धित सूचना अद्यावधिक गरी प्रकाशित गर्ने दायित्व रहन्छ। सोही दायित्व पूर्तिका सन्दर्भमा सो ऐनको दफा ५ तथा सूचनाको हकसम्बन्धी नियमावली, २०६५ को नियम ३ बमोजिमका विवरणहरू समावेश गरी २०७२ सालदेखि सचिवालयले संसद दर्पण त्रैमासिक रूपमा नियमित प्रकाशन गर्दै आएको छ।

प्रकाशनलाई पठनीय बनाउन ऐनले निर्धारित गरेका सूचनाका अतिरिक्त प्रस्तुत अङ्कमा सम्बन्धित २०७८ कात्तिकदेखि पुस मसान्तसम्मका सभा एवम् संसदीय समिति तथा संघीय संसदका पदाधिकारीका क्रियाकलापहरू, यस अवधिको आर्थिक विवरण, वर्तमान नेपालको संविधानमा हस्ताक्षर गर्ने संविधान सभाका माननीय सदस्यहरूको विवरण र वि.स. २०१६ सालदेखि हालसम्मको (राष्ट्रिय पञ्चायतकाल बाहेक) प्रतिनिधि सभा र राष्ट्रिय सभामा निर्वाचित दलको दलगत विवरण समेटिएका छन्।

संसद दर्पणलाई संग्रहणीय र थप पठनीय बनाउन ऐन तथा नियमावलीमा निर्धारित सूचनाका अतिरिक्त हरेक अङ्कमा विशेष सामग्री समावेश गरी प्रकाशन गर्ने जानकारी गराउँदै प्रकाशनमा यहाँहरूको रचनात्मक सुझाव एवम् सहयोगको अपेक्षा गर्दछौं।

२०७८ माघ

प्रकाशन समिति

विषय सूची

खण्ड - एक

संघीय संसद

संघीय संसदका कामकारबाही	१
प्रतिनिधि सभा.....	१
राष्ट्रीय सभा.....	३
संसदीय समितिका कामकारबाही	४
प्रतिनिधि सभा अन्तर्गतका समितिका गतिविधि.....	४
१. अर्थ समिति	४
२. अन्तर्राष्ट्रीय सम्बन्ध समिति.....	५
३. उद्योग तथा वाणिज्य र श्रम तथा उपभोक्ता हित समिति.....	८
४. कानून, न्याय तथा मानव अधिकार समिति	११
५. कृषि, सहकारी तथा प्राकृतिक स्रोत समिति.....	११
६. महिला तथा सामाजिक समिति	१३
७. राज्य व्यवस्था तथा सुशासन समिति	१३
८. विकास तथा प्रविधि समिति.....	१४
९. सार्वजनिक लेखा समिति	२२
राष्ट्रीय सभा अन्तर्गतका समितिका गतिविधि.....	२८
१. विधायन व्यवस्थापन समिति.....	२८
२. प्रत्यायोजित व्यवस्थापन तथा सरकारी आश्वासन समिति	३०
३. राष्ट्रिय सरोकार तथा समन्वय समिति.....	३९
संघीय संसद अन्तर्गतका संयुक्त समिति.....	३९
१. संसदीय सुनुवाई समिति	३९
२. राज्यका निर्देशक सिद्धान्त, नीति र दायित्वका कार्यान्वयन अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समिति	४१
संघीय संसदका पदाधिकारीका गतिविधि	४४
राष्ट्रीय सभाका सम्माननीय अध्यक्ष	४४
राष्ट्रीय सभाका माननीय उपाध्यक्ष.....	४५

खण्ड - दुई
संघीय संसद सचिवालय

संघीय संसद सचिवालय अन्तर्गतका गतिविधि	४९
अन्तर्राष्ट्रिय सम्पर्क तथा समन्वय महाशाखा.....	४९
अन्तर्राष्ट्रिय सम्पर्क तथा समन्वय शाखा.....	५०
कानूनी परामर्श महाशाखा.....	५१
कानूनी परामर्श शाखा	५१
कार्यव्यवस्था महाशाखा (प्रतिनिधि सभा).....	५१
कार्यव्यवस्था शाखा (प्रतिनिधि सभा)	५२
सम्पूर्ण विवरण शाखा (प्रतिनिधि सभा).....	५२
कार्यव्यवस्था महाशाखा (राष्ट्रिय सभा).....	५२
कार्यव्यवस्था शाखा (राष्ट्रिय सभा)	५३
प्रशासन महाशाखा.....	५३
कर्मचारी प्रशासन शाखा.....	५३
आर्थिक प्रशासन शाखा	५५
सूचना तथा अभिलेख व्यवस्थापन शाखा.....	६३
मर्यादापालन तथा सुरक्षा शाखा	६४
मानव संसाधन विकास महाशाखा.....	६४
कर्मचारी प्रशिक्षण शाखा.....	६४
प्रदेश सभा सम्पर्क तथा समन्वय शाखा	६५
संसदीय अध्ययन तथा अनुसन्धान महाशाखा.....	६६
संसदीय अध्ययन तथा अनुसन्धान शाखा.....	६६
पुस्तकालय शाखा.....	६७
विधि व्यवस्थापन महाशाखा (राष्ट्रिय सभा).....	६७
विधेयक शाखा (राष्ट्रिय सभा).....	६७
सांसद सुविधा व्यवस्थापन महाशाखा.....	६८
सांसद सुविधा व्यवस्थापन शाखा	६८

खण्ड - तीन
संसदसम्बन्धी विविध जानकारी

नेपालको संविधानमा हस्ताक्षर गर्ने सदस्यहरूको विवरण	७१
संसदमा दलगत प्रतिनिधित्व	९०
प्रतिनिधि सभा.....	९०
राष्ट्रिय सभा.....	९८

खण्ड - एक

संघीय संसद

संघीय संसदका कामकारबाही

संघीय संसदमा प्रतिनिधि सभा र राष्ट्रिय सभा गरी दुईवटा सभा रहेका छन्। २०७८ कात्तिक १ गतेदेखि पुस मसान्तसम्म प्रतिनिधि सभा र राष्ट्रिय सभाबाट भएका कामकारबाहीलाई निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छः-

प्रतिनिधि सभा

२०७८ भदौ २३ गतेबाट प्रारम्भ भएको नवौँ अधिवेशन कात्तिक ११ गते अन्त्य भयो। प्रतिनिधि सभाको नवौँ अधिवेशनको बैठकहरूले निम्न अनुसार कार्य गरेका थिएः-

- संघीय संसद प्रतिनिधि सभाको नवौँ अधिवेशनको पहिलो बैठक २०७८ साल भदौ २३ गते बुधवार प्रारम्भ भई २०७८ साल कात्तिक ११ गते बिहीबारसम्म जम्मा ५१ दिन चालु

रह्यो। जसमध्ये १२ दिनमा १३ पटक बैठक बसी जम्मा ५ घण्टा ४० मिनेट संसदीय कामकारवाहीमा व्यतित भयो। अधिवेशन अवधिभरका बैठकहरूमा प्रमुख प्रतिपक्ष नेकपा एमालेको अवरोध कायम रह्यो।

- २०७८ कात्तिक ११ गते माननीय कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्री श्री दिलेन्द्रप्रसाद बडूले नेपालको संविधानको धारा २९४ बमोजिम “राष्ट्रिय दलित आयोगको वार्षिक प्रतिवेदन आ.व. २०७७/७८” पेश गर्नुभयो।
- सोही दिन प्रतिनिधि सभा नियमावली, २०७५ को नियम २१० को उपनियम (४) बमोजिम विविध कारणले लगातार १० वा सो भन्दा बढी बैठकमा अनुपस्थित ३ जना माननीय सदस्यहरूको अनुपस्थितिका सूचनाहरू स्वीकृत गरियो।
- सम्माननीय राष्ट्रपतिबाट २०७८ साल कात्तिक १२ गते शुक्रवार राति १२:०० बजेदेखि संघीय संसदको अधिवेशन अन्त्य भएकोले कात्तिक १२ गते प्रतिनिधि सभामा उक्त व्यहोराको सूचना टाँस गरी माननीय सदस्यहरूलाई अधिवेशन सोही दिन राति १२ बजेबाट अन्त्य हुनुका साथै कात्तिक ११ गतेबाट २०७८ कात्तिक २५ गतेको लागि तोकिएको बैठकसमेत स्वतः अन्त्य भएको जानकारी गराइयो।

चालु रहेको दशौं अधिवेशनमा २०७८ मङ्सिर २८ गतेदेखि पुस मसान्तसम्ममा प्रतिनिधि सभाका बैठकहरूले निम्न अनुसार कार्य गरेका थिए:-

- संघीय संसद प्रतिनिधि सभाको दशौं अधिवेशनको पहिलो बैठक २०७८ साल मङ्सिर २८ गते प्रारम्भ भई हालसम्म चालु रहेको अवस्था छ। यस अवधिभर ३ वटा बैठकहरू प्रमुख प्रतिपक्ष नेकपा एमालेको अवरोधका बीच सम्पन्न भएका थिए।
- मङ्सिर २८ गते सभामुख तथा उपसभामुखको अनुपस्थितिमा बैठकको अध्यक्षता गर्नको लागि सभामुख तथा उपसभामुखको अनुपस्थितिमा बैठकको अध्यक्षता गर्नको लागि ७ जना सदस्य मनोनयन गरियो। साथै “थौन हिंसा विरुद्धका केही ऐनलाई संशोधन गर्ने अध्यादेश, २०७८”, “फौजदारी कसूर तथा फौजदारी कार्यविधिसम्बन्धी केही ऐन संशोधन गर्ने अध्यादेश, २०७८” “नेपाल प्रहरी र प्रदेश प्रहरी (कार्य सञ्चालन, सुपरीवेक्षण र समन्वय) (पहिलो संशोधन) अध्यादेश, २०७८”, “तेजाव तथा अन्य घातक रासायनिक पदार्थ (नियमन) अध्यादेश, २०७८”, “सामाजिक सुरक्षा (पहिलो संशोधन) अध्यादेश, “रेल्वे अध्यादेश, २०७८ प्रस्तुत गरियो।
- पुष ६ गते माननीय प्रेम सुवालबाट प्राप्त अध्यादेश अस्वीकार गरियोस् भन्ने सूचना अस्वीकृत गरी “थौन हिंसा विरुद्धका केही ऐनलाई संशोधन गर्ने अध्यादेश, २०७८” र “फौजदारी कसूर तथा फौजदारी कार्यविधिसम्बन्धी केही ऐन संशोधन गर्ने अध्यादेश, २०७८” स्वीकृत गरियो।

- पुष ७ गते माननीय डा. मीनेन्द्रप्रसाद रिजालले नेपालको संविधानको धारा ७७ को उपधारा (२) को खण्ड (क) बमोजिम रक्षा मन्त्री पदबाट राजीनामा दिनुभएको पत्रको व्यहोरा सुनाइयो। साथै रक्षा मन्त्रालयको जिम्मेवारी प्रधानमन्त्री श्री शेरबहादुर देउवाले सम्हाल्ने गरी तोकेको जानकारी गराइयो।
- पुष ७ गते माननीय प्रेम सुवालबाट प्राप्त अध्यादेश अस्वीकार गरियोस् भन्ने सूचना अस्वीकृत गरी “नेपाल प्रहरी र प्रदेश प्रहरी (कार्य सञ्चालन, सुपरिवेक्षण र समन्वय) (पहिलो संशोधन) अध्यादेश, २०७८, “तेजाब तथा अन्य घातक रासायनिक पदार्थ (नियमन) अध्यादेश, २०७८, “सामाजिक सुरक्षा (पहिलो संशोधन) अध्यादेश, “रेल्वे अध्यादेश, २०७८ स्वीकृत गरियो।

राष्ट्रिय सभा

२०७८ साल कात्तिक १ गतेदेखि २०७८ पुस मसान्तसम्मको अवधिमा राष्ट्रिय सभाको दशौं र एघारौं अधिवेशन सम्बन्धी काम भएका छन्। दशौं अधिवेशन २०७८ कात्तिक १२ गते शुक्रबार राती १२:०० बजेदेखि अन्त्य भई एघारौं अधिवेशनको पहिलो बैठक २०७८ मङ्सिर २८ गते मंगलबार दिनको २:०० बजे प्रारम्भ भएको थियो। यस अवधिमा सभाका २ वटा बैठकहरू बसेका थिए।

एघारौं अधिवेशनको पहिलो बैठकमा देहाय बमोजिमका अध्यादेशहरू पेश भएका थिए:

- “सामाजिक सुरक्षा ऐन (पहिलो संशोधन) अध्यादेश, २०७८”,
- “नेपाल प्रहरी र प्रदेश प्रहरी (कार्य सञ्चालन, सुपरिवेक्षण र समन्वय) (पहिलो संशोधन) अध्यादेश, २०७८”,
- “तेजाब तथा अन्य घातक रासायनिक पदार्थ (नियमन) अध्यादेश, २०७८”,
- “रेल्वे अध्यादेश, २०७८”,
- “फौजदारी कसूर तथा फौजदारी कार्यविधिसम्बन्धी केही ऐनलाई संशोधन गर्ने अध्यादेश, २०७८” र
- “यौन हिंसा विरुद्धका केही ऐनलाई संशोधन गर्ने अध्यादेश, २०७८”।

यस अवधिमा पुस २५ र पुस २७ गतेका राष्ट्रिय सभाका बैठकहरू सूचना टाँस गरी स्थगित भएका थिए।

संसदीय समितिका कामकारवाही

संघीय संसदका दुवै सभाअन्तर्गत रहेका १६ वटा समितिहरूमध्ये प्रकाशन समितिमा प्राप्त भएका मिति २०७८ कात्तिकदेखि पुस मसान्तसम्मका क्रियाकलापहरूलाई देहाय बमोजिम प्रस्तुत गरिएको छ।

प्रतिनिधि सभा अन्तर्गतका समितिका गतिविधि

प्रतिनिधि सभामा १० वटा विषयगत समितिहरू रहेका छन्। यस अवधिमा ९ वटा समितिले गरेका निर्णय तथा निर्देशनहरू देहाय बमोजिम रहेका छन्।

१. अर्थ समिति

समितिको बैठक सम्बन्धी विवरण:

यस अवधिमा अर्थ समितिका चारवटा बैठक बसेका छन्। मिति २०७८/०७/१६, २०७८/०८/२३, २०७८/०९/०२ र २०७८/०९/१९ बैठकहरू बसेका हुन्। बैठकका मुख्य क्रियाकलाप, निर्णय तथा दिइएका निर्देशनहरू निम्नानुसार रहेका छन्:

- आर्थिक ऐन, २०७८ मा फलामे डण्डीको कच्चा पदार्थ बिलेट्स तथा स्पञ्ज आइरनका सम्बन्धमा गरिएको व्यवस्था र उक्त व्यवस्थाले नेपालको अर्थतन्त्रका विभिन्न पक्षहरूमा पार्ने प्रभाव लगायतका विषयमा स्पञ्ज आइरन र बिलेट्सको प्रयोग गर्ने उद्योगका प्रतिनिधिहरूसँग छलफल गरिएको।
- अर्थतन्त्रको हालको अवस्था, अर्थ मन्त्रालय र नेपाल राष्ट्र बैंकले अगाडि बढाएका नीतिगत लगायत अन्य सुधारात्मक कामकारवाही, देखिएका चुनौती तथा यी दुई निकायबीचको समन्वयात्मक र कार्यात्मक अन्तरसम्बन्ध र भावी योजनाका विषयमा माननीय अर्थमन्त्री, नेपाल राष्ट्र बैंकका गभर्नर र अर्थ मन्त्रालयका सचिवसँग छलफल गरिएको।
- नेपालको अर्थतन्त्रको वर्तमान अवस्था, देखिएका चुनौती र समाधान गर्न चाल्नुपर्ने कदम लगायत विगत बजेट कार्यान्वयनका प्रवृत्ति, चालु आर्थिक वर्षको बजेट कार्यान्वयन अवस्था, पुँजीगत खर्च अपेक्षित हुन नसक्नुका कारण, बजेट कार्यान्वयनका प्रमुख समस्या तथा सुधार गर्नुपर्ने पक्ष र अपनाउनुपर्ने भावि रणनीति सम्बन्धमा विज्ञहरूसँग छलफल गरिएको।
- चालु आर्थिक वर्षको बजेट कार्यान्वयनको अवस्था, पुँजीगत खर्च अपेक्षित हुन नसक्नुका कारण, बजेट कार्यान्वयनका प्रमुख समस्या तथा सुधार गर्नुपर्ने पक्ष र अपनाउनुपर्ने भावी रणनीति

सम्बन्धमा भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय र कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालयका माननीय मन्त्री र सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय, उर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाई मन्त्रालय, भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय, कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय, सहरी विकास मन्त्रालय र वन तथा वातावरण मन्त्रालयका सचिवहरूको उपस्थितिमा छलफल गरिएको।

समितिमा विधेयकको अवस्था:

समितिमा छलफलको क्रममा रहेको विधेयक:

- बीमा सम्बन्धी कानूनलाई संशोधन र एकीकरण गर्न बनेको विधेयक, २०७५

समितिमा छलफलका लागि प्राप्त विधेयकहरू:

- बैंक तथा वित्तीय संस्था सम्बन्धी ऐन, २०७३ लाई संशोधन गर्न बनेको विधेयक, २०७६
- सार्वजनिक ऋण व्यवस्थापन विधेयक, २०७६
- नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ लाई संशोधन गर्न बनेको विधेयक, २०७६
- धितोपत्र सम्बन्धी ऐन, २०६३ लाई संशोधन गर्न बनेको विधेयक, २०७६

२. अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध समिति

अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध समितिले यस अवधिमा गरेका क्रियाकलाप, निर्णय तथा दिएका निर्देशनहरू निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ:-

समितिको बैठक सम्बन्धी विवरण:

यस अवधिमा समितिको जम्मा ४ वटा बैठकहरू बसेका थिए। बैठकहरूमा गरिएका मुख्य क्रियाकलाप, निर्णय तथा निर्देशनहरू निम्नानुसार रहेका छन्:-

मिति २०७८/०९/०५ गते:

- पुरातत्व विभागका महानिर्देशक श्री दामोदर गौतमसँग पुरातत्व विभागको हालसम्मको कार्यप्रगति र भावी कार्ययोजना एवम् विविध विषयमा छलफल भयो। त्यस अवसरमा समितिका माननीय सदस्यहरूले दिनुभएका सुझाव र उठाउनुभएका जिज्ञासाको महानिर्देशक गौतमले सम्बोधन गर्नुभएको थियो। त्यसपश्चात समितिबाट देहाय बमोजिमका निर्णयहरू भए:
 - अनाधिकृत रूपमा नेपालबाट बाहिर गएका चल सम्पदाहरू फिर्ता ल्याउन विभिन्न क्षेत्रबाट भइरहेका प्रयासहरूमा राष्ट्रिय, अन्तर्राष्ट्रिय संघ, संस्था, व्यक्ति र मिडियाको महत्वपूर्ण योगदान रहेको हुँदा यस महत्वपूर्ण कार्यमा परराष्ट्र मन्त्रालयको सहयोगको आवश्यकता

देखिएकाले सम्बन्धित देशमा कूटनीतिक समन्वय र सहकार्य गर्न परराष्ट्र मन्त्रालयलाई सुझावका साथै निर्देशन दिने ।

- परराष्ट्र मन्त्रालय, दिल्लीस्थित नेपाली राजदुतावास र काठमाडौंस्थित भारतीय राजदुतावासका बीच आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरी साम्राज्येश्वर मन्दिर र परिसरमा अवस्थित धर्मशाला पुनर्निर्माण गरी समयानुकूल बनाई सञ्चालनमा ल्याउन आवश्यक पहल गर्न वाराणासी विकास प्राधिकरणसँग आवश्यक समन्वय गर्न परराष्ट्र मन्त्रालयलाई निर्देशन दिने ।
- संघीय संसद सचिवालय परिसरमा रहेको पुरानो संसद भवनको सरसफाइ एवं उचित व्यवस्थापन गर्न संघीय संसद सचिवालयलाई निर्देशन दिने ।
- समितिका माननीय सदस्यहरू र सचिवालयका कर्मचारीहरू सम्मिलित दुईवटा भ्रमण टोली गठन गरी एक टोलीले भैरहवा, नेपालगञ्ज र धनगढी विमानस्थल तथा अर्को टोलीले सिमरा, निजगढ, जनकपुर र विराटनगर विमानस्थलको विद्यमान अवस्था र कार्यप्रगतिको स्थलगत अनुगमन भ्रमण गर्ने ।

मिति २०७८/०९/०८ गते:

- नवनियुक्त महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्री माननीय श्री उमा रेग्मी र शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि राज्यमन्त्री माननीय श्री बोधमाया कुमारी यादवलाई बधाई तथा शुभकामना ज्ञापन गरियो । यसका साथै विद्युतीय राहदानी एवं विविध विषयमा गृह मन्त्रालयका सचिव श्री टेकनारायण पाण्डे, परराष्ट्र मन्त्रालयका सचिव श्री भरतराज पौड्याल, राहदानी विभागका महानिर्देशक श्री डोरनाथ अर्याल, राष्ट्रिय परिचयपत्र तथा पञ्जीकरण विभागका महानिर्देशक श्री तिर्यराज भट्टराईसँग छलफल भयो ।

मिति २०७८/०९/१३ गते:

- नवनियुक्त संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्ययन मन्त्री माननीय श्री प्रेमबहादुर आलेलाई बधाई तथा शुभकामना ज्ञापन गरियो । सो पश्चात् समितिबाट संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्ययन मन्त्रालयलाई हालसम्म दिइएका सुझाव एवं निर्देशनहरू माननीय मन्त्रीलाई हस्तान्तरण गरियो । यसका साथै बैठकमा पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल निर्माणको कार्यप्रगति, सो सम्बन्धी समस्याहरू लगायतका विषयमा छलफल भयो ।

मिति २०७८/०९/१६ गते:

- गतेको बैठकमा राजदूत र महावाणिज्यदूत नियुक्ति सम्बन्धी मापदण्ड एवम् विविध विषयमा परराष्ट्र मन्त्रालयका सचिव श्री भरतराज पौड्यालसँग छलफल भयो । सो पश्चात् छलफललाई

माननीय परराष्ट्र मन्त्रीसमेतको सहभागितामा अर्को बैठक बस्ने गरी निरन्तरता दिने निर्णय भयो।

- विभिन्न समयमा नेपालमा बनेका परराष्ट्र नीतिहरूको अध्ययन गर्न, कुटनीति सञ्चालनमा देखिएका समस्याहरूको अध्ययन गर्न तथा समग्र अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध र कुटनीतिका क्षेत्रमा आएका परिवर्तनहरूलाई सम्बोधन हुने गरी अध्ययन, अन्तर्क्रिया, गोष्ठी गर्न ३ महिना समयावधि रहने गरी माननीय दीपकप्रकाश भट्टको संयोजकत्वमा माननीय पुष्पा भुसाल (गौतम), माननीय रेनुका गुरुङ्ग, माननीय सरलाकुमारी यादव र माननीय सुदन किराती सदस्य रहेको ५ (पाँच) सदस्यीय परराष्ट्र नीति अध्ययन उपसमिति गठन गर्ने निर्णय भयो।

समितिबाट भएको स्थलगत अवलोकन तथा भ्रमण सम्बन्धी विवरण:

समितिबाट यस अवधिमा मिति २०७८/०६/१२ गतेदेखि २०७८/०६/१३ गतेसम्म भैरहवास्थित गौतम बुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल र पर्यटकीय स्थल लुम्बिनी तथा मिति २०७८/०९/०९ गतेदेखि २०७८/०९/११ गतेसम्म पोखरास्थित पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल र कास्की जिल्लास्थित विभिन्न पर्यटकीय स्थलहरूको स्थलगत अवलोकन भ्रमण गरिएको थियो। उक्त भ्रमणका सिलसिलामा स्थलगत अध्ययन अवलोकनका साथै विमानस्थल निर्माणको कार्यप्रगति सम्बन्धमा सरोकारवाला व्यक्ति एवं निकायहरूबीच अन्तर्क्रिया/छलफल कार्यक्रम सम्पन्न गरी प्रतिवेदन समेत पेश गरिएको थियो।

उपसमितिको बैठक सम्बन्धी विवरण:

समितिअन्तर्गत गठित नागरिक उड्ययन सम्बन्धी समस्या समाधान उपसमितिको जम्मा २ वटा बैठकहरू बसेका थिए। उक्त उपसमितिको बैठकमा भएका छलफल तथा गरिएका निर्णयहरू निम्नानुसार रहेका छन्:

मिति २०७८/०९/०७ गते:

- पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल र अन्य विमानस्थलहरूको स्थलगत अध्ययन अनुगमन भ्रमण एवं विविध विषयमा छलफल भई देहाय बमोजिमका निर्णयहरू भए:
 - सिमारा विमानस्थल र निर्माणाधिन निजगढ अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल; नेपालगञ्ज विमानस्थल र धनगढी विमानस्थल; विराटनगर विमानस्थल; जोमसोम विमानस्थल र प्रस्तावित चराङ विमानस्थललगायत नेपालभरिका सबैविमानस्थलहरूको स्थलगत अध्ययन अवलोकन भ्रमण गर्ने।
 - नेपाल वायुसेवा निगमका अध्यक्षसँग नेपाल वायुसेवा निगमको हालको अवस्थाबारे जानकारी लिने।

मिति २०७८/०९/२३ गते:

- गौतम बुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल र पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको स्थलगत अध्ययन अवलोकन भ्रमणको समीक्षा एवं विविध विषयमा छलफल भयो। सो क्रममा गौतम बुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल र पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको स्थलगत अध्ययन अवलोकन भ्रमण सम्बन्धी प्रतिवेदनका प्रारम्भिक मस्यौदा प्रस्तुत भयो। त्यसपश्चात् बैठकबाट देहाय बमोजिमका निर्णयहरू भए:

- आगामी चैत्र महिनामा मुस्ताङ जिल्लामा अवस्थित जोमसोम विमानस्थल र प्रस्तावित चराङ विमानस्थलको सञ्चालन, स्तरोन्नति एवं निर्माण कार्यको स्थिति अध्ययन गर्न स्थलगत अवलोकन भ्रमण गर्ने,
- संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्ययन मन्त्रालयसँग मुस्ताङको प्रस्तावित चराङ विमानस्थलको निर्माण कार्यका लागि जग्गा अधिग्रहण सम्बन्धी कार्यको हालसम्मको प्रगति र जोमसोम विमानस्थलको स्तरोन्नति एवं नदी नियन्त्रण सम्बन्धी कार्यको हालसम्मको प्रगति विवरणहरू माग गर्ने।
- आवश्यकता र माग बमोजिम उपयुक्त समयमा नेपाल सरकार एवं सम्बन्धित सरोकारवाला संघ, संस्था, व्यक्तिहरूसँग नागरिक उड्ययन सम्बन्धी अन्तरक्रिया एवं भ्रमण गर्ने।

त्यस्तै समिति अन्तर्गत गठित परराष्ट्र नीति अध्ययन उपसमितिको २०७८/०९/१९ गतेको बैठकमा भएको छलफल तथा निर्णयहरू निम्नानुसार रहेका छन्:-

- उपसमिति गठनको उद्देश्य, कार्यक्षेत्र र आगामी कार्ययोजनाका सम्बन्धमा छलफल भई देहाय बमोजिमका निर्णय भए:
 - वि. सं. २०४६ साल यता नेपाल सरकारबाट परराष्ट्र नीति निर्माण सम्बन्धमा बनेका विभिन्न कार्यदलले प्रस्तुत गरेका प्रतिवेदनहरू परराष्ट्र मन्त्रालयसँग माग गर्ने।
 - परराष्ट्र नीति निर्माणका लागि विभिन्न कार्यदलमा रहेर काम गरेका विज्ञ तथा कुटनीतिज्ञहरूसँग उपयुक्त समयमा अन्तर्क्रिया कार्यक्रम गर्ने।

३. उद्योग तथा वाणिज्य र श्रम तथा उपभोक्ता हित समिति

उद्योग तथा वाणिज्य र श्रम तथा उपभोक्ता हित समितिको यस अवधिमा भएको कार्यप्रगति देहाय बमोजिम रहेका छन्।

समितिको बैठक सम्बन्धी विवरणः

यस अवधिमा समितिका चारवटा बैठक बसेका छन्। मिति २०७८/०७/१२, २०७८/०८/०७, २०७८/०९/१२ र २०७८/०९/२६ मा बैठकहरू बसेका हुन्। बैठकबाट भएका मुख्य निर्देशन तथा निर्णयहरू देहाय अनुसार रहेका छन्ः

- विद्यमान समयमा दैनिक उपभोग्य वस्तु तथा निर्माण सामग्रीको गुणस्तर खस्कदो र बजार मूल्यमा निरन्तर वृद्धि भईरहेकाले विभिन्न उद्योगहरूको स्थलगत अनुगमन गर्ने र समितिमा प्रतिवेदन पेश गर्ने गरी माननीय प्रकाश रसाईली (स्नेही) को संयोजकत्वमा बजार अनुगमन उपसमिति गठन भई पछिल्लो पटक ३ (तीन) महिना म्याद थप गरिएकोमा २०७८ कात्तिक ११ गते म्याद सकिएको र उपसमितिको काम बाँकी नै रहेकोले पुनः ३ (तीन) महिना म्याद थप गर्ने।
- रड उद्योगीहरूको समस्याका सम्बन्धमा अर्थ, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय र नेपाल स्टील रोलिङ मिलसका सदस्यहरू समेतलाई समितिको आगामी बैठकमा आमन्त्रण गरी थप छलफल गर्ने।
- समितिको प.सं. ०७६/७९ च.नं. ५५ मिति ०७८/०९/०७ को पत्रबाट खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनीलाई कुहिएको चामत रिपोलिसिड गरी विक्री वितरण गरेको सम्बन्धमा जानकारी माग गरिएकोमा उक्त कम्पनीको प.सं. ०७६/७९ च.नं. १९३ मिति २०७६/०९/१४ को पत्रबाट समिति समक्ष पेश भएको जवाफका सम्बन्धमा गम्भीर छलफल भयो। कम्पनीको उक्त जवाफ चित्तबुझ्दो रहेको नपाईएकोले उक्त विषयका सम्बन्धमा ५ (पाँच) दिनभित्र थप स्पष्टीकरण पेश गर्न उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय मार्फत खाद्य व्यवस्था तथा व्यापार कम्पनी लिमिटेडलाई निर्देशन दिने।
- राष्ट्रिय उपभोक्ता मञ्चले सर्वसाधारण किसानहरूलाई सरकारले उचित समयमा सर्वसुलभ तवरबाट मल उपलब्ध गराउन नसकी किसानहरू मर्कामा परेको भनी प्राप्त निवेदनका सम्बन्धमा समितिमा छलफल भयो। यस सम्बन्धमा नेपालमा मलको आवश्यकता र यसको उपलब्धता तथा समयमै किसानहरूलाई मल उपलब्ध गराउन नेपाल सरकारबाट हालसम्म गरिएका प्रयासमा देखा परेका चुनौती र समस्याहरू तथा मल उपलब्ध गराउने कार्ययोजना ५ (पाँच) दिनभित्र उपलब्ध गराउन कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालयलाई निर्देशन दिने।
- वस्तुको प्रत्यक्ष विक्री गर्ने फर्महरूलाई ईजाजत प्रदान गर्ने सम्बन्धमा समितिले दिएका निर्देशनहरूको कार्यान्वयनमा उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयबाट बेवास्ता गरिएको सम्बन्धमा समितिको गम्भीर ध्यानाकर्षण भयो। मन्त्रालयको प.सं. ०७८/७९ च.नं. १०५ मिति २०७८/०९/२० को पत्रको व्यहोरा निर्देशन कार्यान्वयन गर्ने सन्दर्भमा अल्मल्याउने,

आलटाल गर्ने र जिम्मेवारी पन्छाउने किसिमको पाईयो। साथै वस्तुको प्रत्यक्ष विक्री गर्ने फर्महरूमध्ये समान अवस्था र शर्त पूरा गरेका कम्पनीहरूलाई बदनियतपूर्वक र पक्षपातपूर्ण तरिकाले कसैलाई ईजाजत दिने, कसैलाई प्रक्रिया पूरा गर्न लगाउने तर ईजाजत नदिने र कसैलाई निवेदन समेत दर्ता गर्न अस्वीकार गर्ने गरेको पाईयो। तसर्थ यस सम्बन्धमा सत्यतथ्य विवरण सहित ५ (पाँच) दिनभित्र कारबाही गर्नु नपर्ने पर्याप्त आधार र कारण भए सो समेत राखी स्पष्टीकरण पेश गर्न उद्योग वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयका सचिव (वाणिज्य हेर्ने) श्रीदिनेश भट्टराईलाई निर्देशन दिने।

- समितिको बैठकमा श्रम रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय सचिव, वैदेशिक रोजगार विभागका महानिर्देशकको सहभागितामा वैदेशिक रोजगारीमा घरेलु कामदार पठाउने सम्बन्धी निर्देशिका, २०७२ मा संशोधन गर्न निर्देशन माग भएको श्रम रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयबाट प्राप्त पत्रका सम्बन्धमा छलफल भयो र छलफल पश्चात् बैठकले देहाय बमोजिमका निर्णय गरियो।
- समितिले नेपाल सरकारलाई घरेलु कामदारका रूपमा नेपाली महिलालाई वैदेशिक रोजगारीमा पठाउने कार्यका सम्बन्धमा दिएका निर्देशनहरू कार्यान्वयन गर्न आवश्यक नीतिगत, कानूनी र संरचनागत बन्दोबस्त गर्न निर्देशन दिने।
- उद्योग वाणिज्य र आपूर्ति मन्त्रालयबाट सम्पादन भइरहेका कार्यहरूको अध्ययन छलफल अनुगमन तथा निरीक्षण गरी तत्सम्बन्धी सम्भावना तथा समस्याका सम्बन्धमा तीन महिनाभित्र प्रतिवेदन तयार गरी समितिमा पेश गर्न माननीय सोमप्रसाद पाण्डेको संयोजकत्वमा माननीय अमृतादेवी अग्रहरी, माननीय भिमसेनदास प्रधान, माननीय सरिताकुमारी गिरी र माननीय सन्तकुमार थारू सदस्य रहेको उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति उपसमिति गठन गर्ने। उपसमितिको बैठक तथा अनुगमन कार्यमा समितिका माननीय सभापति तथा समितिका माननीय सदस्यहरूलाई आवश्यकता अनुसार आमन्त्रण गर्न सिकिने।

यस अवधिमा समिति अन्तर्गतका उपसमितिहरूका विभिन्न मितिहरूमा ९ वटा बैठक सम्पन्न भएका थिए।

स्थलगत अवलोकन:

मिति २०७८/०७/२६ देखि २०७८/०८/०३ सम्म माननीय प्रकाश रसाईली (स्नेही) को संयोजकत्वमा गठन भएको बजार अनुगमन उपसमितिले विराटनगरदेखि भैरहवासम्मका उद्योगहरूको स्थलगत अनुगमन भ्रमण गरेको।

४. कानून, न्याय तथा मानव अधिकार समिति

कानून, न्याय तथा मानव अधिकार समितिले यस अवधिमा गरेका क्रियाकलाप, निर्णय तथा निर्देशनहरू निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छः-

समितिको बैठक सम्बन्धी विवरणः

यस अवधिमा मिति २०७८/०९/०८ मा समितिको ५६औं बैठक बसेको थियो। बैठकबाट गरिएका मुख्य निर्णय तथा निर्देशनहरू निम्नानुसार रहेका छन्ः

- दलित समुदायमाथि श्रृंखलावद्ध रूपमा विभेद र हिंसाका घटनाहरू घटित भइरहेको हुँदा तत्काल सबै प्रकारका विभेदका स्वरूपहरू र हिंसाहरू अन्त्य गर्न महाभियान चलाउन, दोषीहरूलाई कानूनी दायरामा ल्याउन, अनुसन्धान अधिकारीहरूलाई संवेदनशील बनाउन र जिल्ला प्रहरी कार्यालयमा छुट्टै दलित सेल गठन गर्न समितिको मिति २०७७ जेठ २० गते बसेको ४१ औं बैठकले गृह मन्त्रालयलाई निर्देश गरेकोमा गृह मन्त्रालयका सचिवज्यूले उक्त निर्णय कार्यान्वयन भइसकेको जानकारी गराउनुभएको हुँदा मन्त्रालयलाई धन्यवाद गर्दै उक्त सेलकालागि तोकिएको सम्पर्क व्यक्ति (Focal Person) का लागि ३ महिनाभित्र प्रादेशिक स्तरमा तालिम सञ्चालन गरी यसलाई अझै प्रभावकारी बनाउन गृह मन्त्रालयलाई निर्देश गर्ने।
- नेपालको संविधानद्वारा प्रदत्त नागरिकता सम्बन्धी अधिकारको कार्यान्वयन हुन नसक्दा लाखौं नेपालीहरूले नागरिकता प्राप्त गर्न बञ्चित भई आफ्नो हकको उपभोग गर्न असमर्थ भएको हुँदा नागरिकता सम्बन्धी संशोधन विधेयकलाई प्रतिनिधि सभाबाट तत्काल पारित गर्न वा अन्य वैकल्पिक व्यवस्था गरी संविधान प्रदत्त हकको कार्यान्वयनको सुनिश्चितता गर्न नेपाल सरकार गृह मन्त्रालयलाई निर्देश गर्ने।
- Universal Periodic Report (UPR) ले नेपाललाई नागरिकता सम्बन्धमा दिएका सुझावहरूको सम्बन्धमा Forum for Women – Law and Development (FWLD) का अधिवक्ता नविन श्रेष्ठले समितिमा उपस्थिति भई कार्यपत्र प्रस्तुत गर्नुभएकोमा धन्यवाद व्यक्त गर्ने।

५. कृषि, सहकारी तथा प्राकृतिक स्रोत समिति

कृषि, सहकारी तथा प्राकृतिक स्रोत समितिले यस अवधिमा गरेका क्रियाकलाप, निर्णय तथा निर्देशनहरू निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छः-

समितिको बैठक सम्बन्धी विवरण

यस अवधिमा समितिका दुईवटा बैठकहरू बसेका छन्। मिति २०७८/०७/१२ र

२०७८/०७/१४ बसेका बैठकहरूबाट गरिएका मुख्य निर्णय तथा निर्देशनहरू निम्नानुसार रहेका छन्:-

- राष्ट्रिय आवास कम्पनी लिमिटेडको अधिकार क्षेत्रभित्र रहेका फुटकर जग्गाहरू (साविक पुनर्वास कम्पनीले वितरण गरी बाँकी रही राष्ट्रिय आवास कम्पनी लि. मा दायित्व सरेको) मध्ये नापी हुन नसकेको र पहिलो किस्ता बुझाईसकेका बसोबासीहरूले समेत नियमानुसार जग्गा प्राप्त गर्न नसकेकोप्रति समितिको ध्यानाकर्षण भएको छ। तसर्थ, नापी हुन बाँकी जग्गाहरू मालपोत ऐन, २०३४ बमोजिम नापी गरी बसोबासीहरूलाई न्यूनतम मूल्यमा जग्गा हस्तान्तरण गर्न सहरी विकास मन्त्रालयको नेतृत्वमा भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरिवी निवारण मन्त्रालय सहितको एक कार्यदल गठन गरी जग्गा हस्तान्तरणमा देखिएको समस्याको यथाशीघ्र समाधान गर्न सहरी विकास मन्त्रालयलाई निर्देशन दिने।
- समितिको कार्यक्षेत्र भित्रका विषयहरूलाई अध्ययन गरी समिति समक्ष पेश गर्न देहायको कार्यदल गठन गर्ने-

क्र.सं.	नाम, थर	पद
१	मा. पूर्णकुमारी सुवेदी	संयोजक
२	मा. घनश्याम खतिवडा	सदस्य
३	मा. चन्द्रकान्त चौधरी	सदस्य
४	मा. दलबहादुर राना	सदस्य
५	मा. भूपेन्द्रबहादुर थापा	सदस्य
६	मा. राजबहादुर बुढाक्षेत्री	सदस्य
७	मा. सत्यनारायण शर्मा खनाल	सदस्य
८	मा. शक्तिबहादुर वर्नेत	सदस्य
९	मा. शान्तिमायाँ तामाङ पाख्रिन	सदस्य

समितिमा विधेयकको अवस्था

यस अवधिमा समितिमा १ वटा विधेयक विचाराधिन रहेको छ। समितिमा विचाराधिन विधेयकको अवस्था निम्नानुसार रहेको छ:-

विधेयकको नाम:- पशु स्वास्थ्य तथा पशु सेवा परिषद् विधेयक

प्रस्तुतकर्ता मन्त्रालय:- कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय

छलफलको चरण/अवस्था:-

- विधेयकउपर मन्त्रालयसँग सैद्धान्तिक छलफल सम्पन्न भएको।
- विधेयकमा संशोधनकर्ता माननीय सदस्यहरू र सम्बन्धित सरोकारवालासँग प्रारम्भिक छलफल भएको।

६. महिला तथा सामाजिक समिति

महिला तथा सामाजिक समितिले यस अवधिमा गरेका क्रियाकलाप, निर्णय तथा निर्देशनहरू निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छः-

- महिला हिंसा, लैंगिक हिंसाका घटनाहरूलाई संवेदनशील भई पूर्वाग्रह नराखी अनुसन्धान गर्न र दोषीलाई कानूनी कारवाहीको दायरामा ल्याउन, महिला हिंसाका सम्बन्धमा परेका उजुरीहरूलाई द्रुतमार्गबाट शिघ्र कारवाही र किनारा लगाउन साथै पीडितहरूको सुरक्षाको सुनिश्चितता गर्न, गराउन राष्ट्रिय महिला आयोग, गृह मन्त्रालय, महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय र प्रहरी प्रधान कार्यालयलाई निर्देश गरिएको।
- न्यायका लागि माईतिघर मण्डलामा धर्नामा बसेका महिलाहरूको स्वास्थ्य परीक्षण गर्न, गराउन र माग सम्बोधन हुने प्रत्याभूति गरी घर फर्कने वातावरण बनाउन राष्ट्रिय महिला आयोग, गृह मन्त्रालय, महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय र प्रहरी प्रधान कार्यालयलाई निर्देश गरिएको।
- निकट भविष्यमा महिला, बालबालिका, ज्येष्ठ नागरिकको सन्दर्भमा पछिल्लो समय (संघीयता प्रारम्भ भए पश्चात्) भए गरेका कामहरू, सरकारको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम एवं समिति दिएका निर्देशनहरूको कार्यान्वयन अवस्था, संस्कारजन्य हिंसाको विद्यमानता र सुधारका क्षेत्रहरू, महिला बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिकलाई कोभिडले पारेको प्रभाव लगायतका विषयमा सचिवालयमा कार्यरत कर्मचारी सहितको टोली बनाई मधेश प्रदेश, गण्डकी प्रदेश तथा सुदूरपश्चिम प्रदेशको स्थलगत अध्ययन, अनुगमन मूल्याङ्कन गर्ने र सोको तयारीका लागि समिति सचिवालयलाई निर्देश गर्ने निर्णय गरिएको।

७. राज्य व्यवस्था तथा सुशासन समिति

राज्य व्यवस्था तथा सुशासन समितिले यस अवधिमा गरेका क्रियाकलाप, निर्णय तथा निर्देशनहरू निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छः-

समितिमा विधेयकको अवस्था

समिति गठन भएपछि हालसम्म समितिमा जम्मा १४ वटा विधेयकहरू प्राप्त भएकामा सबै विधेयकहरूमाथि दफाबार छलफल भई प्रतिवेदन प्रतिनिधि सभामा पेश भइसकेको।

उपसमिति बैठक सम्बन्धी विवरण

यस अवधिमा प्रत्यायोजित विधायन सम्बन्धी उपसमितिका बैठक २०७८ कात्तिक २८ गते

बसेको थियो। उपसमितिको बैठकबाट गरिएका मुख्य निर्णय निम्नानुसार रहेका छन्:-

- राज्य व्यवस्था तथा सुशासन समिति अन्तर्गत गठित प्रत्यायोजित विधायन सम्बन्धी उपसमितिको बैठकमा सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, २०६४ को प्रत्यायोजित विधायन सम्बन्धी अध्ययन कार्यदलसँग हालसम्मको कार्यसम्पादनको प्रगति विवरण सम्बन्धमा छलफल भयो।
- कार्यदलका संयोजकले कार्यदलको मिति २०७८ असोज १० गते बसेको ७ औं बैठकको निर्णय बमोजिम कार्यदलको समयावधि मंसिर मसान्तसम्म थप गर्न प्रस्ताव गर्नुभयो। बैठकमा तोकिएको समयावधिभित्र कार्यदलले कार्य सम्पन्न गरी अध्ययन प्रतिवेदन उपसमिति समक्ष पेश गर्ने गरी कार्यदलको समयावधि मंसिर मसान्तसम्म थप गर्ने निर्णय भयो।

द. विकास तथा प्रविधि समिति

विकास तथा प्रविधि समितिले यस अवधिमा गरेका क्रियाकलाप, निर्णय तथा निर्देशनहरू निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ:-

समितिको बैठक सम्बन्धी विवरण

यस अवधिमा समितिका ६ वटा बैठक बसेका थिए। मिति २०७८/०७/०७, २०७८/०९/०९, २०७८/०९/१६, २०७८/०९/१९, २०७८/०९/२९ र २०७८/०९/३० गते बैठक बसेका हुन्। समितिका बैठकबाट गरिएका मुख्य निर्णय तथा निर्देशनहरू निम्नानुसार रहेका छन् :-

मिति २०७८/०७/०७ गते:

नेपाल सरकार, भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयका माननीय मन्त्री, मन्त्रालयका सचिव तथा सम्बद्ध पदाधिकारीहरूसँग हालैको बाढी पहिरोको कारण देशका विभिन्न स्थानका सडक तथा पुलहरूमा पुगेको क्षतिको साथै पुष्पलाल (मध्य पहाडी) राजमार्गको हालसम्मको कार्यप्रगति र यसको सडक सीमा निर्धारण (Right of way) सम्बन्धमा छलफल गरी देहाय बमोजिमको निर्णय भयो।

- नेपाल सरकारका नवनियुक्त भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्री माननीय रेनुकुमारी यादवलाई समितिमा स्वागत तथा बधाई ज्ञापन गर्दै सफल कार्यकालको शुभकामना व्यक्त गर्ने।
- नेपाल प्राकृतिक प्रकोपको उच्च जोखिममा रहेको मुलुक हो। नेपालमा हरेक वर्ष आउने बाढी पहिरोबाट हुने क्षतिलाई न्यूनीकरण गर्न दूरगामी महत्वको दीर्घकालीन कार्यक्रम र कार्ययोजना बनाएर त्यसको कार्यान्वयन गर्नु अहिलेको मुख्य आवश्यकता हो। हालैको बेमौसमी वर्षाका कारण आएको बाढी पहिरोमा परी ज्यान गुमाउनेहरूप्रति समिति हार्दिक श्रद्धान्जली तथा मृतकका परिवारहरूप्रति समवेदना प्रकट गर्दै घाइतेहरूको शीघ्र स्वस्थ लाभको कामना गर्दछ।

बाढी प्रभावित क्षेत्रमा तत्काल राहत उद्धार तथा खोजका कार्यलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरी घाइतेहरूको उपचार र बाढी प्रभावितहरूलाई उचित राहत उपलब्ध गराउन समिति नेपाल सरकार प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालय र गृह मन्त्रालयलाई निर्देश गर्ने।

- हालैको वर्षाका कारण अवरुद्ध भएका सडक तथा पुलहरू तत्काल सञ्चालनमा ल्याउन एवं मनाङ, बझाङ, बाजुरा लगायतका जिल्लामा पुग्ने सडकहरू पूर्ण रूपमा अवरुद्ध भएकाले अस्थायी रूपमा तत्काल यातायात सञ्चालनमा ल्याउने व्यवस्था मिलाउन समिति नेपाल सरकार, भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयलाई निर्देश गर्ने।
- पुष्पलाल (मध्य पहाडी) राजमार्ग आयोजना आ.व. २०६४/६५ मा प्रारम्भ भई आ.व. २०७४/७५ मा सम्पन्न गर्ने लक्ष्य रहेकोमा अहिले २०७८ सालसम्म आइपुग्दा १४ वर्षको अवधिमा जम्मा ५८ प्रतिशत मात्र भौतिक प्रगति सम्पन्न भएको अवस्था छ। आयोजनाले हालै आ.व. २०७९/८० सम्ममा काम सम्पन्न गर्ने लक्ष्य राखिरहँदा अबको २ वर्षमा ठेक्का लाग्न बाँकी खण्डको ठेक्का प्रक्रिया पूरा गरेर तोकिएको समयमा राजमार्ग निर्माण गर्न सकिने विश्वसनीय तथ्य र आधार स्पष्ट गरी आयोजनाको काम अगाडि बढाउन समिति नेपाल सरकार, भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयलाई निर्देश गर्ने।
- समितिको २०७६/०२/१७ गते बसेको ३७ औं बैठकले, "पुष्पलाल (मध्य पहाडी) राजमार्गको मार्गाधिकार (Right of way) निर्धारण गरी जमिनको लगतकट्टा गर्ने व्यवस्था चालु आ.व. २०७५/०७६ भित्रै मिलाउन एवं हिमाल, पहाड र तराई/मधेशको वातावरण/मौसमलाई मध्यनजर गरी ठेक्का अवधि, संरचनाको डिजाइन, उपयोग हुने निर्माण सामग्री, सडकको मापदण्ड र मार्गाधिकार (Right of way) तोक्न" भनी नेपाल सरकार भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयलाई दिएको निर्देशन प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्न पुनः निर्देश गर्ने।
- मुलुकको विकास निर्माणसँग सम्बन्धित पूर्वाधार निर्माणका कार्यहरूलाई चुस्त दुरुस्त रूपमा अगाडि बढाउन विद्यमान कानूनमा रहेका व्यवस्था र प्रावधानहरूले प्रशस्त मात्रामा अवरोध सिर्जना गरिरहेका छन्। विकास निर्माणसँग सम्बन्धित यस्ता कार्यहरू विकासमैत्री ढङ्गले निर्धारित समयमा सम्पन्न गर्ने वातावरण सुनिश्चित गर्नका लागि विद्यमान कानूनका त्यस्ता प्रावधानहरूमा संशोधन गर्ने कार्य तत्काल अगाडि बढाउन नेपाल सरकार भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयलाई निर्देश गर्ने।
- पुष्पलाल (मध्यपहाडी) लोकमार्ग पश्चिम खण्डको स्थलगत अनुगमन प्रतिवेदन, २०७७ समितिमा छलफल भई पारित गर्ने।

मिति २०७८/०९/०९ गते:

नेपाल सरकार, शहरी विकास मन्त्रालयका माननीय मन्त्री, मन्त्रालयका सचिव तथा सम्बद्ध पदाधिकारीहरूसँग मन्त्रालयबाट सम्पादन भईरहेका कार्यहरूको वर्तमान अवस्थाको सम्बन्धमा छलफल गरी देहाय बमोजिमको निर्णय भयो।

- नेपाल सरकारका नवनियुक्त शहरी विकास मन्त्री माननीय रामकुमारी झाक्रीलाई समितिमा स्वागत तथा बधाई ज्ञापन गर्दै सफल कार्यकालको शुभकामना व्यक्त गर्ने।
- नेपाल सरकारका सरकारी भवन तथा कार्यालयहरू शहरी विकास मन्त्रालयबाट निर्माण हुने गरी नीतिगत निर्णय भएकोमा हाल सम्बद्ध संघीय सरकारका सरकारी निकायहरूले बजेट निकासी गरी आफ्ना भवनहरू निर्माण गर्दा त्यसले वातावरणीय लगायत विविध क्षेत्रमा नकारात्मक असर परेको र मापदण्ड बमोजिम निर्माण नभएको देखिएकोले आगामी दिनमा यस्तो प्रवृत्तिलाई निरुत्साहित गर्दै नेपाल सरकार शहरी विकास मन्त्रालयबाटै मापदण्ड र गुणस्तरयुक्त रूपमा सरकारी भवनहरू निर्माण गर्ने जिम्मेवारी पूर्ण रूपमा कार्यान्वयन गर्ने व्यवस्था हुन नेपाल सरकार प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीपरिषद्को कार्यालय र शहरी विकास मन्त्रालयलाई निर्देश गर्ने।
- परिवर्तित राजनीतिक परिवेशमा नागरिकको विकासप्रतिको तीव्र चाहना सम्बोधन गर्न विभिन्न शीर्षकहरूमा छरिएर रहेका, बजेट अभावका कारणले अलपत्र परेका आयोजनाहरूको तत्काल पहिचान गरी व्यवस्थित शहरीकरणको अवधारणा अनुरूप नागरिकले अनुभूत गर्ने किसिमको विकासका आयोजनाहरू अगाडि बढाउन नेपाल सरकार शहरी विकास मन्त्रालयलाई निर्देश गर्ने।
- शहरी विकास मन्त्रालयले नयाँ शहर, मेघा सिटी, स्मार्ट सिटी, मेट्रो सिटी, व्युटी सिटी, एकीकृत नमूना वस्ती लगायतका सम्बन्धमा अगाडि बढाएको कार्ययोजनाका बारेमा विस्तृत छलफल गर्नका लागि शहरी विकास मन्त्रालयको तर्फबाट समितिका सम्पूर्ण माननीय सदस्यहरू, विषयविज्ञहरू र समितिका कर्मचारीहरूको सहभागिता रहने गरी निकट भविष्यमा आवासीय कार्यशाला गोष्ठीको आयोजना गर्ने।
- नागरिक सुरक्षित आवास कार्यक्रम अन्तर्गत जिल्लाका विपन्न नागरिकहरूलाई मापदण्ड निर्धारण गरी फुसको छात्रा फेरेवापत भुक्तानी हुनुपर्ने रकम सम्बद्ध सेवाग्राहीले हालसम्म भुक्तानी नपाएको गुनासो आइरहेकोले त्यसको तत्काल आवश्यक सम्बोधन गर्ने व्यवस्था मिलाउन समिति नेपाल सरकार शहरी विकास मन्त्रालयलाई निर्देश गर्ने।

मिति २०७८/०९/१६ गते:

नेपाल सरकार, भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयका माननीय मन्त्री, सचिव, रक्षा मन्त्रालयका सचिव, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयका सचिव, कर्णाली करिडोर (खुलालु-लैफु-सलिसल्ला) तथा दार्चुला-टिकर (कोठधार-टिकर) सडकखण्डको नेपाली सेनाका आयोजना प्रमुख तथा सम्बद्ध पदाधिकारीहरूसँग उल्लिखित सडकखण्डको वर्तमान अवस्थाको सम्बन्धमा विस्तृत छलफल भई देहाय बमोजिमको निर्णय भयो।

- दार्चुला-टिकर सडक खण्डको सडक रेखाङ्कन महाकाली नदीको किनारमा भएकोले अधिकांश स्थानहरूमा ब्लाष्टिङ्ग गर्दा ढुङ्गाका टुक्राहरू सिमापारी जाने भएकोले समय-समयमा भारतीय पक्षबाट अवरोध हुने भएको हुँदा ट्रयाक निर्माणको कार्य प्रभावित हुने देखिएकोले भारतीय पक्षसँग समन्वय गरी निर्वाध रूपमा काम गर्ने वातावरण तयार गरीदिन नेपाल सरकार प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय, रक्षा मन्त्रालय र भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयलाई निर्देश गर्ने।
- नेपाली सेनाबाट निर्माणाधीन सडकहरू भौगोलिक रूपमा विकट तथा कडा चट्टानी भीरहरूमा जोखिमपूर्ण हुने भएकोले यही आ.व. देखि लागू हुने गरी निर्माण कार्यमा संलग्न हुने सकल दर्जाहरूलाई प्रोत्साहन स्वरूप जोखिम भत्ताको व्यवस्था गर्न नेपाल सरकार प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषदको कार्यालय, अर्थ मन्त्रालय र भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयलाई निर्देश गर्ने।
- कर्णाली करिडोर तथा दार्चुला-टिकर (कोठधार-टिकर) सडक खण्डमा आवश्यक बजेट विनियोजन गरी निर्वाध रूपमा विकास निर्माणका कार्यहरू सुचारू गर्ने व्यवस्था मिलाउन एवं विकास निर्माणका कार्यमा खटिने जनशक्तिको अभाव देखिएकोले आवश्यक प्राविधिक जनशक्तिहरूको तत्काल पदपूर्ति गर्ने व्यवस्था समेत मिलाउन अर्थ मन्त्रालय, संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयलाई निर्देश गर्ने।
- समितिबाट स्थलगत अध्ययन अवलोकन भ्रमण भई तयार पारिएको कर्णाली करिडोर (खुलालु-लैफु-सलिसल्ला) तथा दार्चुला-टिकर (कोठधार-टिकर) सडक खण्ड स्थलगत अध्ययन अवलोकन भ्रमण प्रतिवेदन, २०७८ माथि छलफल भई आवश्यक परिमार्जनका साथ पारित गरी निर्दिष्ट गरीएका विषयहरू कार्यान्वयनका लागि उक्त प्रतिवेदन नेपाल सरकार रक्षा मन्त्रालय, अर्थ मन्त्रालय, भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय र विकास निर्माण निर्देशनालय, नेपाली सेनालाई पठाउने।

मिति २०७८/०९/१९ गते:

नेपाल सरकार, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयका माननीय मन्त्री, सचिव तथा सम्बद्ध पदाधिकारीहरू, नेपाल दूरसञ्चार प्राधिकरणका अध्यक्ष तथा सम्बद्ध पदाधिकारीहरू र नेपाल टेलिकमका प्रबन्ध निर्देशक तथा सम्बद्ध पदाधिकारीहरूसँग नेपाल टेलिकमको सेवा प्रभावकारिताका सम्बन्धमा विस्तृत छलफल भई देहाय बमोजिमको निर्णय भयो।

- सूचना प्रविधिको क्षेत्रमा मुलुकले तीव्रतर रूपमा फड्को मारिरहँदा हालै कोभिड-१९ ले पारेको प्रभावका कारण मुलुक प्रविधिमा आधारित बनेको छ। सूचना तथा प्रविधि आम नागरिकको अभिन्न अङ्ग बनिरहँदा राज्यको सेवा प्रदायकका रूपमा रहेको नेपाल टेलिकमको सेवा प्रभावकारी हुन सकेको छैन। कोभिड-१९ का कारण हाल धेरैजसो निजी कम्पनीले घरैबाट इन्टरनेटमार्फत सेवा सञ्चालन गरेका छन्। स्कूल, कलेज, बैंक तथा वित्तीय संस्था लगायत विभिन्न सञ्चारका माध्यमहरू पनि इन्टरनेटमा नै आधारित भएर सेवा प्रवाह गरीरहेका छन्। यति हुँदा हुँदै पनि नेपाल टेलिकमले प्रदान गर्ने सेवा प्रभावकारी नभएको गुनासो आमनागरिकबाट उठिरहेको सम्बन्धमा टेलिकमले प्रदान गर्ने सेवा प्रभावकारी, गुणस्तरीय र आमनागरिकले अपेक्षा गरे अनुरूप बनाउन टेलिकमको आगामी कार्ययोजना ३० दिनभित्र समितिमा पेश गर्न समिति नेपाल सरकार, सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय र नेपाल टेलिकमलाई पुनः निर्देश गर्ने।
- नेपाल टेलिकमले अघिल्लो आर्थिक वर्षमै सबै स्थानीय तहमा 4G सेवा विस्तार गरिसक्ने कार्ययोजना समितिमा पेश गरिसकेको सन्दर्भमा विस्तार हुन बाँकी रहेका ४३ वटा स्थानीय तहमा 4G सेवा विस्तार गर्ने कार्ययोजना एवं लक्ष्य अनुसार बाँकी रहेका नेपाल टेलिकमका २२८ वटा टावर निर्माण कहिलेसम्म सम्पन्न गरिने हो सोको कार्ययोजना १५ (पन्ध्र) दिनभित्र समितिमा पेश गर्न समिति नेपाल सरकार सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयलाई निर्देश गर्ने।
- नेपाल टेलिकमले सेवा विस्तार गरिरहेको सन्दर्भमा ग्राहकहरूको संख्या उल्लेख्य वृद्धि भइरहेको जनाएता पनि टेलिकमले प्रदान गर्नुपर्ने गुणस्तर मात्र होइन पूर्वाधार निर्माणको कार्य समेत अपेक्षित रूपमा अगाडि बढाउन नसकेको पाइएको हुँदा टेलिकमलाई आवश्यक पर्ने जनशक्ति तत्काल पदपूर्ति गरी गुणस्तरीय सेवा प्रवाह गर्ने व्यवस्था मिलाउन नेपाल सरकार सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयलाई निर्देश गर्ने।
- कुनै पनि निकाय वा संस्थालाई निरुत्साहन तथा प्रोत्साहन पुग्ने गरी नभई संस्थाको हितमा हुने गरी कार्यविधि तथा नियमावलीमा संशोधन गर्ने प्रक्रिया अगाडि बढाउँदा ध्यान पुऱ्याउन नेपाल सरकार प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय तथा सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयलाई निर्देश गर्ने।

- सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको क्षेत्रमा निजी क्षेत्रले गुणस्तर तथा पूर्वाधार सहित द्रुततर फड्को मारिरहेको सन्दर्भमा नेपाल टेलिकम लगायत मन्त्रालय अन्तर्गतका सबै निकायहरूले परिवर्तित सन्दर्भमा सो अनुकूल सेवा प्रवाह गर्न नसकेको परिप्रेक्ष्यमा टेलिकम लगायत आमसञ्चारका माध्यमहरूलाई प्रभावकारी बनाउन पूर्वाधारका अन्य संरचनाहरू थप गरी भइरहेका ऐन, नियममा समयानुकूल संशोधन गरी मन्त्रालय अन्तर्गतका निकायले दिने सेवाको गुणस्तर तथा प्रभावकारिता अभिवृद्धि गर्ने व्यवस्था मिलाउन नेपाल सरकार प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय र सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालयलाई निर्देश गर्ने।

मिति २०७८/०९/२९ गते:

भौतिक पूर्वाधार विकासका सम्बन्धमा निर्माण व्यवसायमा आवद्ध पदाधिकारीहरूसँग छलफल भयो। छलफलका क्रममा खासगरी निर्माण सामग्रीको उपलब्धता, गुणस्तर र सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावलीमा समयसापेक्ष संशोधन हुनुपर्ने विषयको उठान भएकाले सम्बन्धित मन्त्रालयको सहभागितामा पुनः बैठक बसी छलफल गर्ने निर्णय भयो।

निर्माण व्यवसायीहरूसँगको छलफलका क्रममा मुख्य रूपमा अन्तर मन्त्रालयगत समन्वयको अभाव, आयोजना बैङ्कहरूबाट प्राथमिकता साथ आयोजना अगाडि नबढेको, दबाव तथा प्रभावका आधारमा आयोजनाहरूको छनौट हुने गरेको, कामको समानुपातिक वितरण नगरिएको, २० प्रतिशतसम्म प्रदान गरिदै आएको मोबिलाईजेसन घटाइएको, टेन्डर प्रक्रियामा निश्चित समय तोकिएको तर फाइल स्वीकृत हुन समय लाग्ने गरेको, आयोजनाका सम्बन्धमा परेका उजुरीहरूको फाइल समयमा अगाडि नबढेको, मिलेमतोमा कार्टेलिङ गरी ठेक्का प्राप्त गर्ने, समयमा भुक्तानीको समस्या, म्याद थपको समस्या, धरौटी र भ्याट फिर्ता, विमा अनिवार्य गराइएको तर सो अनुरूपको क्षतिपूर्ति नपाइएको, समयमा आयोजना सम्पन्न नहुने एवम् निर्माणको कार्यमा न्यून गुणस्तर भएको भनी उजुरी परि काम अलपत्र पर्ने लगायतका भौतिक पूर्वाधार विकासमा देखिएका समस्या तथा सुझावहरू प्राप्त भयो।

- मुलुकमा भईरहेको शहरीकरणलाई व्यवस्थित गर्न एवं शहरी क्षेत्रको भौतिक विकास मार्फत मुलुकको आर्थिक विकासमा टेवा पुऱ्याउन, "दिगो पूर्वाधार विकासका लागि युटिलिटि करिडोरको अपरिहार्यता" विषयक अन्तर्क्रिया कार्यक्रम समितिका माननीय सदस्यहरू एवं सचिवालयका कर्मचारीहरू तथा समितिको कार्यक्षेत्रसँग सम्बन्धित विभिन्न मन्त्रालयका पदाधिकारीहरू एवं सम्बन्धित क्षेत्रका विज्ञहरूको समेत सहभागिता रहने गरी उपयुक्त समयमा गर्ने निर्णय भयो।

मिति २०७८/०९/३० गते:

नेपाल सरकार, खानेपानी मन्त्रालयका माननीय मन्त्री, मन्त्रालयका सचिव तथा सम्बद्ध पदाधिकारीहरूसँग मन्त्रालयको हालसम्मको कार्यप्रगति र आगामी कार्ययोजनाको सम्बन्धमा छलफल गरी देहाय बमोजिमको निर्णय भयो।

- नेपाल सरकारका नवनियुक्त खानेपानी मन्त्री माननीय उमाकान्त चौधरीलाई समितिमा स्वागत तथा बधाई ज्ञापन गर्दै सफल कार्यकालको शुभकामना व्यक्त गर्ने।
- हालै मेलम्ची खानेपानी आयोजनाले अस्थायी रूपमा मेलम्चीको पानी काठमाडौं उपत्यकामा पथान्तरण गर्ने गरी बनाएको कार्ययोजना यथाशीघ्र स्वीकृत गरी कार्यान्वयनमा लैजान नेपाल सरकार प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयलाई निर्देश गर्ने।
- नेपाल सरकार खानेपानी मन्त्रालय अन्तर्गतका जिम्मेवार निकायहरूबाट काठमाडौं उपत्यका लगायतका विभिन्न स्थानहरूमा खानेपानी सेवा विस्तारका लागि भइरहेका कार्यहरूमा अन्य निकायहरूबाट आवश्यक समन्वय नगरी क्षति पुऱ्याउने कार्य भइरहेकोले यसरी तेस्रो पक्षबाट खानेपानी आयोजनाको काममा पुऱ्याइएको क्षतिको मूल्याङ्कन गरी क्षतिपूर्ति उपलब्ध गराउने नीतिगत व्यवस्था मिलाउन एवं यस्तो समस्या दोहोरिन नदिनका लागि utility corridor विधेयकको मस्यौदा यथाशीघ्र संसदमा पेश गर्न नेपाल सरकार प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय, शहरी विकास मन्त्रालय र खानेपानी मन्त्रालयलाई निर्देश गर्ने।
- नेपालमा गरिएका विभिन्न अध्ययनहरूले केही दशकयता पानीका मुहानहरू सुक्दै गइरहेको देखाएको छ। यसरी पानीका मुहानहरू सुक्दै जाँदा पानी उपभोगमा प्रत्यक्ष रूपमा नकारात्मक असर पुग्ने मात्र नभई जैविक विविधता र पर्यावरणमा समेत नकारात्मक असर पुग्ने हुँदा अहिले भइरहेको र भविष्यमा झनै बढ्ने तापमान वृद्धि र वर्षातको फेरबदलले प्रत्यक्ष असर पार्ने पानीको मुहान सुक्नुको रहस्य पत्ता लगाई अहिलेदेखि नै मुहानको संरक्षणको कार्ययोजना बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन नेपाल सरकार खानेपानी मन्त्रालयलाई निर्देश गर्ने।
- हालैको बाढीले क्षतिग्रस्त भएको मेलम्ची खानेपानी आयोजना भौगर्भिक दृष्टिकोणले जोखिमपूर्ण रहेको अवस्थामा काठमाडौं उपत्यकामा पानीको माग धान्न नसक्ने सम्भावना देखिएकोले वैकल्पिक आयोजनाको रूपमा प्रस्तावित सिस्नेरी खानेपानी आयोजनालाई कार्ययोजना बनाई यथाशीघ्र कार्यान्वयनमा ल्याउन नेपाल सरकार खानेपानी मन्त्रालयलाई निर्देश गर्ने।
- निर्माणाधीन खानेपानी आयोजनाहरूमा २० प्रतिशत जनश्रमदान गर्नुपर्ने व्यवस्था कार्यान्वयन हुन नसकेकोले धेरै आयोजनाहरू अलपत्र परेका छन्। तसर्थ यो विषयमा ध्यान पुऱ्याई

कार्यान्वयन हुन सक्ने वैकल्पिक नीतिगत व्यवस्था मिलाई अलपत्र आयोजनाहरूलाई सम्पन्न गर्न नेपाल सरकार खानेपानी मन्त्रालयलाई निर्देश गर्ने ।

- मेलम्ची खानेपानी आयोजनाको वर्तमान अवस्था र आयोजनामा उत्पन्न भएका समस्याहरूको दीर्घकालीन समाधानको उपायको सम्बन्धमा समितिका माननीय सदस्यहरू एवं सचिवालयका कर्मचारीहरू तथा खानेपानी मन्त्रालयका पदाधिकारीहरू एवं सम्बन्धित क्षेत्रका विज्ञहरूको सहभागिता रहने गरी उपयुक्त समयमा अन्तर्क्रिया कार्यक्रम गर्ने ।
- समितिले उपयुक्त समयमा मेलम्ची खानेपानी आयोजनाको वर्तमान अवस्थाको स्थलगत अध्ययन अवलोकन भ्रमण गर्ने ।

समितिबाट भएको स्थलगत अवलोकन तथा भ्रमण सम्बन्धी विवरण

समितिबाट यस अवधिमा नारायणघाट-बुटवल सडक खण्ड र मदन भण्डारी राजमार्ग (हेटौंडा-चतरा खण्ड) को स्थलगत अवलोकन भ्रमण गरिएको थियो । स्थलगत अवलोकन भ्रमणका मुख्य गतिविधि तथा निष्कर्ष निम्नानुसार रहेको छः-

- समितिका माननीय सभापति सहितको संसदीय टोलीले मिति २०७८।०८।५, ६ र ७ गते नारायणघाट-बुटवल सडक खण्डको स्थलगत अध्ययन अवलोकन भ्रमण गरेको थियो ।
- टोलीले गैडाकोटमा संक्षिप्त त्रिफिड लिएको थियो भने कावासोती र सुनवलमा सम्बद्ध सरोकारवाला पक्षसँग अन्तरक्रिया गरेको थियो ।
- समितिका माननीय सभापति सहित संसदीय टोलीले मिति २०७८।०८।१५-१९ गते मदन भण्डारी राजमार्ग (हेटौंडा - चतरा) खण्डको स्थलगत अध्ययन अवलोकन भ्रमण गरेको थियो ।
- टोलीले सिन्धुलीको हरिहरपुर गाउँपालिका, मरिन गाउँपालिका, सिन्धुलीको जिल्ला समन्वय समिति, सिन्धुलीको दुधौली नगरपालिका र उदयपुरको गाईघाटमा सम्बद्ध सरोकारवाला पक्षसँग अन्तरक्रिया गरेको थियो ।
- निर्माणाधिन दुवै सडकमा देखिएका समस्याहरू समाधान गर्दै निर्माण कार्यलाई यथाशीघ्र सम्पन्न गरी नागरीकलाई गुणस्तरीय सडकको सुविधा उपलब्ध गराउन सम्बद्ध मन्त्रालय र आयोजना निर्देशनालय गम्भीर हुनुपर्ने निष्कर्ष निकालिएको थियो ।

९. सार्वजनिक लेखा समिति

सार्वजनिक लेखा समितिले यस अवधिमा गरेका क्रियाकलाप, निर्णय तथा निर्देशनहरू निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छः-

समितिको बैठक सम्बन्धी विवरण

यस अवधिमा समितिको दुईवटा बैठक बसेका छन्। समितिको बैठकले गरेका निर्णय र निर्देशन देहाय बमोजिम रहेका छन्:

मिति २०७८/०९/२० गते:

- उखु किसानले पाउनुपर्ने बक्यौता भुक्तानीका सम्बन्धमा अर्थ मन्त्रालय, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय र कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालयका सचिवहरूसँग छलफल गरिएको।
- मुलुकको वर्तमान आर्थिक अवस्थाका सम्बन्धमा देखा परेका समस्याका बारेमा छलफल गरिएको।
- मल्टीडोनर ट्रष्ट फण्डको सहयोगमा सञ्चालित सार्वजनिक वित्तीय व्यवस्थापन सुधार कार्यक्रमबाट प्राप्त ल्यापटपहरू समितिका माननीय सदस्यहरू तथा समिति सचिवालयका कर्मचारीहरूलाई वितरण गर्ने सम्बन्धमा छलफल गरिएको।
- बेरुजु छलफल उपसमितिहरूको पुनर्गठन सम्बन्धमा छलफल गरिएको।

मिति २०७८/०९/२५ गते:

- उखु किसानले पाउनुपर्ने बक्यौता भुक्तानी तथा उखु लगायत अन्य फसलको समर्थन मूल्यका सम्बन्धमा अर्थ मन्त्रालय, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय र कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालयसँग छलफल गरी निम्न अनुसार निर्देशन दिने निर्णय गरियो -
 - उखु किसानले पाउनुपर्ने बक्यौता भुक्तानी एक महिनाभित्र गरी समितिलाई जानकारी गराउन उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय र कृषि तथा पशुपंक्षी मन्त्रालयलाई निर्देशन दिने।
 - उखु लगायत अन्य कृषि फसलको समयमा नै समर्थन मूल्य तोक्न, रकम भुक्तानी समय तालिका निर्धारण गर्न, उखु किसानको समस्याको दीर्घकालीन समाधानका लागि तपशीलका व्यवस्थाहरू समेटि छुट्टै ऐन बनाएर कार्यान्वयनमा ल्याउन नेपाल सरकारलाई निर्देशन दिने।
- भुक्तानी समयावधि १५ दिनभन्दा बढी नहुने,

- १५ दिन पछि १५ प्रतिशत थप ब्याज लाग्ने, उखु भण्डारणका लागि टहरा (Shed) को व्यवस्था गर्ने,
- चिनी मिललाई बैंकबाट प्राप्त हुने कर्जाको रकम सिधै किसानको खातामा जम्मा हुने,
- विवाद समाधानका लागि ३ सदस्यीय मध्यस्थ आयोग गठन गर्ने र
- बन्द रहेका चिनी मिलहरूलाई सुविधा उपलब्ध गराई सञ्चालनमा ल्याउने।
- सरकारले उखु किसानहरूलाई उपलब्ध गराउने २०७५/०२/१५ को अनुदान रकममा पुनरावलोकन गरी प्रोत्साहन कार्यक्रमहरू तथा उखु फसलको वृद्धिमा सहयोग पुऱ्याउन नेपाल सरकारलाई निर्देशन दिने।
- समस्याग्रस्त चिनी उद्योगहरूको अनुगमन गरी चिनी उद्योगमा देखिएका समस्या समाधान गर्न र बन्द रहेका चिनी मिलहरू पुनः सञ्चालन गर्न नेपाल सरकारलाई निर्देशन दिने।
- मुलुकको वर्तमान आर्थिक अवस्थाका सम्बन्धमा देखा परेका समस्या समाधान गर्न निम्न अनुसारका सुझावहरू दिने निर्णय गरियो :
 - विदेशबाट अत्यधिक मात्रामा आयात हुने सुन, चाँदी, पेट्रोलियम पदार्थ, सवारी साधनका पार्टपूजा, कच्चा खाने तेल, आदिको नियन्त्रण गरी विदेशी मुद्राको घट्दो सञ्चितीलाई व्यवस्थापन गर्न नेपाल राष्ट्र बैंक तथा अर्थ मन्त्रालयलाई सुझाव दिने।
 - राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाहरू, देशमा सञ्चालित अन्य विकासका पूर्वाधारका ठूला आयोजनाहरूको कार्यान्वयनमा तिव्रता दिई पूँजीगत खर्च वृद्धि गर्न कार्ययोजना बनाई कार्य गर्न नेपाल सरकारलाई सुझाव दिने।
 - बैंकहरूको तरलता कम गर्न लामो समयदेखि रहेका धरौटीका रकमहरू वाणिज्य बैंकहरूमा पठाउन र तरलता सुलभका लागि अन्य उपायहरू अपनाउन सुझाव दिने।
 - उद्योगहरूको क्षमताको आधारमा ती उद्योगहरूलाई सुपारी आयात गर्न दिने र अन्यको हकमा बजार खपतको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरी नेपालको आवश्यकतानुसार मात्र सुपारी आयात गर्न सुझाव दिने। यसैगरी मरिच, मटर आदि आयातमा नियन्त्रण गर्न सुझाव दिने।
 - वाणिज्य बैंकहरूको ब्याजलाई केही हदसम्म नियन्त्रणका लागि नेपाल राष्ट्र बैंक मार्फत आवश्यक उपायहरू अपनाउन तथा आवश्यक परे हस्तक्षेप समेत गरी सन्तुलन कायम राख्न सुझाव दिने।
 - पेट्रोलियम पदार्थको अत्यधिक आयातलाई कम गर्न र विद्युत खपत बढाउन विद्युतीय चुलो, विद्युतीय सवारी साधन, कृषि, वन, सिंचाईमा प्रयोग हुने पम्प लगायतमा सहूलियतको

व्यवस्था गर्न अर्थ मन्त्रालयलाई सुझाव दिने।

- भारतमा भन्दा नेपालमा पेट्रोलियम पदार्थको मूल्य कम हुँदा भारततर्फ अवैध तरिकाले चोरी पैठारी हुने र भारतबाट नेपाल आउने मालबाहक र अन्य सबारी साधनहरूले ठूलो मात्रामा पेट्रोलियम पदार्थ उपयोग गरी लैजाने भएकाले त्यसलाई नियन्त्रण गर्न भारतको उत्तर प्रदेश, बिहार, पश्चिम बंगाल र उत्तराखण्ड राज्यको मूल्यलाई समेत आधार मानी समान मूल्य कायम गर्न सुझाव दिने।
- वाणिज्य बैंकहरूको कर्जा लगानी स्प्रेड दर ३ प्रतिशतभन्दा कम हुने गरी व्यवस्था गर्न सुझाव दिने।
- लघु वित्त संस्थाहरूको उत्थानका लागि कर्जामा व्याजदर निर्धारण, क्रेडिट रेटिङ, ऋण पत्र, क्रमिक बचत तथा वाणिज्य बैंकहरूबाट प्रवाह हुने थोक कर्जाको प्रिमियम सम्बन्धमा निम्नानुसारका सुझाव दिने:-
 - बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले आफ्नो कर्जा लगानीको कम्तीमा ५ प्रतिशत विपन्न वर्गमा लगानी गर्नुपर्ने हालको प्रावधान रहेकोमा विपन्न वर्ग कर्जाको दायरामा विस्तार भई ती संस्थाहरू स्वयंले खुद्रा लगानी (Retail Lending) को रकम बढाएको अवस्था र सो रकमलाई समेत गणना गर्दा हाल विपन्न वर्ग कर्जाको कूल लगानी करिब ७ प्रतिशत भन्दा बढी भएकोले सो व्यवस्थामा संशोधन गरी बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूले विपन्न वर्ग अन्तर्गत प्रवाह गरेको थोक कर्जा (Wholesale Loan) लाई ५ प्रतिशत भित्र समावेश गर्न आवश्यक नीतिगत व्यवस्था लागू गर्न उपयुक्त हुने।
 - खुद्रा कर्जा कारोवार गर्ने लघुवित्त संस्थाहरूको २०७८ कात्तिक मसान्तसम्म लगानीमा रहरहेको कर्जा (Loan Outstanding) रु. ३६० अर्ब रहेको देखिन्छ भने त्यसको ३९ प्रतिशत मात्र बचत निक्षेपले पूर्ति गरिरहेको देखिन्छ। यस्तो अंश २०७७ आषाढमा ४८ प्रतिशत रहेको र बचत निक्षेपको अंश घट्टै जानु तथा लघुवित्त संस्थाहरू वाणिज्य बैंकहरूको सापटीमा परनिर्भर हुँदै जानुमा यी संस्थाहरूले सदस्यहरूबाट मात्र बचत निक्षेप परिचालन गर्न पाउने र सदस्यहरू माझ लोकप्रिय क्रमिक बचत (Recurring Saving) पछिल्लो समयमा खोल्न नपाउने व्यवस्था कारक तत्वको रूपमा देखिन्छ। तत्कालका लागि लघुवित्तका सदस्य ग्राहकहरूको छोटो अवधिको (५ वर्षे) क्रमिक बचत खाता खोल्न दिएमा बचतको अंश केही बढ्न गई लघुवित्त संस्थाहरूको तरलता व्यवस्थापनमा केही सहजता हुने भएकोले सो व्यवस्था लागू गर्न उपयुक्त हुने।
 - लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूमा २२,६०८ कर्मचारीहरू कार्यरत रहेको अवस्थामा निजहरूको मासिक रूपमा तलब भत्ता तथा अन्य सुविधा भुक्तानी अन्य बैंक तथा

वित्तीय संस्थामा निजहरूको बचत खातामार्फत मात्र भुक्तानी गर्न सकिने व्यवस्था रहेको छ। कर्मचारीहरूको तलव भत्ता तथा सुविधा सम्बन्धित लघुवित्त वित्तीय संस्थामा नै कर्मचारी तलवी बचत खाता खोल्ने व्यवस्था भएमा तरलता व्यवस्थापनमा सहयोग पुग्ने भएकोले सो व्यवस्था लागू गर्न उपयुक्त हुने।

- हाल थोक कर्जा प्रदायक लघुवित्त संस्थाहरूले मात्र ऋणपत्र जारी गर्न पाउने व्यवस्था खुद्रा कर्जा कारोवार गर्ने लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूलाई पनि उपलब्ध गराइए स्रोतको विविधीकरण भई तरलता व्यवस्थापनमा केही हदसम्म सहयोग पुग्ने हुँदा सो व्यवस्था लागू गर्न उपयुक्त हुने।
- विपन्न वर्ग कर्जा अन्तर्गत वाणिज्य बैंकहरूबाट प्रवाहित हुने थोक कर्जामा निश्चित प्रिमियम दर नतोकिँदा खुद्रा कर्जामा जस्तै ५ प्रतिशतसम्म प्रिमियम लगाइरहेको अवस्था छ। प्राथमिकता प्राप्त क्षेत्रमा बढीमा २ प्रतिशत प्रिमियम दर भएको सन्दर्भमा विपन्न वर्ग अन्तर्गत प्रवाह हुने थोक कर्जाको दर अधिकतम एक प्रतिशतसम्म मात्र लिन पाउने व्यवस्था भएमा लघुवित्त संस्थाहरूले आफ्ना ग्राहकहरूलाई प्रदान गर्ने कर्जाको व्याजदरलाई वाञ्छित सीमाभित्र राख्न सकिने भएकोले सो व्यवस्था लागू गर्न उपयुक्त हुने।
- लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूले आफ्नो ग्राहकहरूलाई लगाउँदै आएको व्याजदरलाई वैज्ञानिक बनाउन अन्य बैंक तथा वित्तीय संस्था जस्तै लघुवित्त वित्तीय संस्थाहरूले पनि आधार दरमा निश्चित प्रिमियम जोडी निर्धारण गर्न सक्ने व्यवस्था लागू गर्न उपयुक्त हुने।
- नेपाल राष्ट्र बैंकद्वारा क, ख, र ग वर्गका इजाजतपत्र प्राप्त बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूलाई जारी एकीकृत निर्देशिका, २०७८ मा रु. ५० करोड वा सो भन्दा बढीको कर्जा उपभोग गर्ने ऋणीलाई कर्जा प्रवाह वा नविकरण गर्दा ऋणी संस्थाको क्रेडिट रेटिङ एजेन्सीबाट गरिएको रेटिङलाई कर्जा मूल्याङ्कनको आधारका रूपमा लिनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। लघुवित्त वित्तीय संस्था नेपाल राष्ट्र बैंकबाट नियमन हुने संस्था भएकोले 'घ' वर्गका लघुवित्त संस्थाहरूले बैंक तथा वित्तीय संस्थाहरूबाट कर्जा लिँदा वा नवीकरण गर्दा क्रेडिट रेटिङ गर्नुपर्ने व्यवस्थामा छुट हुने व्यवस्था गर्न उपयुक्त भएकोले यस सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था उपयुक्त हुने।
- अन्य वित्तीय संस्थाहरूबाट तथा बीमा कम्पनीहरूबाट कर्जा पाउने सम्बन्धमा नागरिक लगानी कोष, कर्मचारी सञ्चय कोष, बीमा कम्पनीहरूबाट समेत कर्जा पाउन सक्ने हाल भएको व्यवस्था उपयुक्त भएकोले यस सम्बन्धी नीतिगत व्यवस्था गर्ने।

- मल्टीडोनेर ट्रष्ट फण्डको सहयोगमा सञ्चालित सार्वजनिक वित्तीय व्यवस्थापन सुधार कार्यक्रमबाट प्राप्त ल्यापटपहरू समितिका माननीय सदस्यहरू तथा समिति सचिवालयका कर्मचारीहरूलाई वितरण गर्ने र त्यसमा व्यक्तिगत पासवर्ड तथा अन्य डकुमेण्टहरू हटाउन नसकिने हुँदा वैयक्तिक सूचनाको गोपनीयता सम्बन्धी हकको सुरक्षाको लागि फिर्ता गर्नुनपर्ने निर्णय गरियो।
- बेरुजु छलफल उपसमितिहरूमा तपसिल अनुसार माननीय सदस्यहरू रहने गरी नौ (९) वटा उपसमितिहरू पुनर्गठन गर्ने:

क्र.सं.	मन्त्रालय/निकाय/सचिवालय/कार्यालय	मा. सदस्यहरूको नाम	पद
१.	प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालय सञ्चार तथा सूचना प्रविधि मन्त्रालय कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय राष्ट्रपतिको कार्यालय	मा. धर्मशीला चापागाई	संयोजक
		मा. मोहन आचार्य	सदस्य
		मा. मैनाकुमारी भण्डारी	सदस्य
२.	अर्थ मन्त्रालय संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्ययन मन्त्रालय परराष्ट्र मन्त्रालय संघीय संसद् सचिवालय	मा. राजेन्द्रकुमार के.सी.	संयोजक
		मा. प्रदिप यादव	सदस्य
		मा. शरतसिंह भण्डारी	सदस्य
३.	कृषि तथ पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय लोक सेवा आयोग न्याय परिषद्	मा. चक्रपाणी खनाल	संयोजक
		मा. विशाल भट्टराई	सदस्य
४.	गृह मन्त्रालय रक्षा मन्त्रालय अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग	मा. रघुवीर महासेठ	संयोजक
		मा. तेजुलाल चौधरी	सदस्य
		मा. गोकूलप्रसाद बाँस्कोटा	सदस्य
५.	सर्वोच्च अदालत भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय	मा. पार्वतीकुमारी बिशुन्के	संयोजक
		मा. धनबहादुर बुढा	सदस्य

क्र.सं.	मन्त्रालय/निकाय/सचिवालय/कार्यालय	मा. सदस्यहरूको नाम	पद
	भूमिसुधार, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालय उपराष्ट्रपतिको कार्यालय	मा. मोहम्मद इश्तियाक राई	सदस्य
६.	राष्ट्रिय योजना आयोग शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालय महालेखापरीक्षकको कार्यालय	मा. पार्वता डि.सी. चौधरी मा. अमनलाल मोदी मा. राजेन्द्रप्रसाद गौतम	संयोजक सदस्य सदस्य
७.	निर्वाचन आयोग स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	मा. कृष्णलाल महर्जन मा. यज्ञबहादुर बोगटी	संयोजक सदस्य
८.	सहरी विकास मन्त्रालय राष्ट्रिय मानव अधिकार आयोग ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिंचाई मन्त्रालय	मा. चन्दा चौधरी मा. मिना सुब्बा	संयोजक सदस्य
९.	खानेपानी मन्त्रालय वन तथा वातावरण मन्त्रालय महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिक मन्त्रालय	मा. सूर्यप्रसाद पाठक मा. गंगाबहादुर तामाङ	संयोजक सदस्य

राष्ट्रिय सभा अन्तर्गतका समितिका गतिविधि

राष्ट्रिय सभामा ४ वटा विषयगत समितिहरू रहेका छन्। ती समितिहरूमध्ये ३ वटा समितिका क्रियाकलाप, निर्णय तथा निर्देशनहरू क्रमशः प्रस्तुत गरिएको छ।

१. विधायन व्यवस्थापन समिति

समितिको बैठक सम्बन्धी विवरण

यस अवधिमा समितिको १७ वटा बैठक बसेका छन्। समितिले यस अवधिमा गरेका निर्णयहरू निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छः-

मिति २०७८/०७/२९ गते:

माननीय सभापति परशुराम मेधी गुरुङको अध्यक्षतामा बसेको बैठकमा माननीय ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाई मन्त्री, सचिव र कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय सम्बद्ध पदाधिकारीको उपस्थितिमा विद्युत विधेयक, २०७७ का सम्बन्धमा प्रारम्भिक छलफल भयो। बैठकले समितिमा विचाराधीन विधेयकहरूको प्रारम्भिक अध्ययन र विधेयकउपरको छलफललाई थप व्यवस्थित गर्दै समितिको नियमित कार्यसूची तय गर्नका लागि देहाय बमोजिमको कार्यदल गठन गर्यो।

१) मा. सभापति परशुराम मेधी गुरुङ	- संयोजक
२) मा. जीवन बुढा	- सदस्य
३) मा. ठगेन्द्रप्रकाश पुरी	- सदस्य
४) मा. देवेन्द्र दहाल	- सदस्य
५) मा. प्रकाश पन्थ	- सदस्य
६) मा. प्रमिला कुमारी	- सदस्य

मिति २०७८ मंसिर १, २, ३, १९, २०, २८ र पुस २, ५, ६ र ९ गते:

बसेको बैठकले खाद्य स्वच्छता तथा गुणस्तर विधेयक, २०७७ उपर दफावार छलफल गरिएको थियो। पुस ९ गते समितिका पदाधिकारीका अतिरिक्त संशोधनकर्ता माननीय सदस्यहरू, कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय सचिव र सम्बद्ध कर्मचारी साथै कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयका सम्बद्ध कर्मचारीको उपस्थितिमा विधेयकको दफावार छलफल सम्पन्न गरी देहाय बमोजिम निर्णय गरियो।

- दफावार छलफलका क्रममा निचोड निकालिए बमोजिम कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय, कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालय र समिति सचिवालयको समन्वयमा प्रतिवेदन तयार गर्न समिति सचिवालयलाई निर्देशन दिने।

२०७८ मंसिर ५, पौष १, ७, ८, २९ र ३० गते:

२०७८ मंसिर ५, पौष १, ७, ८, २९ र ३० गते बसेको समितिको बैठकमा विद्युत विधेयक, २०७७ उपर दफावार छलफल भयो।

समितिबाट भएको स्थलगत अवलोकन तथा भ्रमण:

समितिबाट यस अवधिमा २०७८ कात्तिक १० देखि १७ गतेसम्म सुनसरी र संखुवासभाका विभिन्न स्थानहरूको स्थलगत अवलोकन भ्रमण गरिएको थियो। स्थलगत अवलोकन भ्रमणका मुख्य क्रियाकलाप तथा निष्कर्ष निम्नानुसार रहेका छन्:

- सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को कार्यान्वयन मापनका लागि सुनसरी र संखुवासभाका कार्यालय प्रमुखहरू र संखुवासभाका निर्माण व्यवसायीहरूसँग प्रारम्भिक अध्ययनका लागि अन्तर्क्रिया गरियो। यस अध्ययनले ऐन कार्यान्वयनमा व्यावहारिक जटिलता रहेको र यस सम्बन्धमा समितिले थप अध्ययन गर्ने निष्कर्ष निकालेको छ।
- धरानको पानवारी भन्ने स्थानमा रहेका भूमिहीन दलितहरूलाई संवैधानिक र कानूनी व्यवस्था अनुरूप एक पटकका लागि जग्गा उपलब्ध गराउने प्रावधानको कार्यान्वयन अवस्थाबारे प्रारम्भिक अध्ययन गन्यो। यस अध्ययनबाट भूमिहीन दलितहरूको तथ्याङ्क सङ्कलन कार्य अद्यावधिक नभएको पाइयो र यस सम्बन्धमा समितिले थप अध्ययन गर्ने निष्कर्ष निकालेको छ।

उपसमिति तथा कार्यदलको बैठक तथा छलफल:

यस अवधिमा उपसमितिको १८ वटा बैठक सम्पन्न भएका छन्। बैठकमा विद्युत विधेयक, २०७७ र खाद्य स्वच्छता तथा गुणस्तर विधेयक, २०७७ का सम्बन्धमा छलफल गरी प्रतिवेदनको मस्यौदा तयार पारिएको छ।

समितिमा विधेयकको अवस्था

यस अवधिमा समितिमा ८ वटा विधेयकहरू विचाराधिन रहेका छन्। समितिमा विचाराधीन विधेयकहरूको अवस्था निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छ।

क्र.सं.	विधेयकको नाम	समितिमा प्राप्त	वर्तमान अवस्था
१.	अध्यागमन विधेयक, २०७६	२०७६/१२/०३ गते समितिमा दफावार छलफलका लागि पठाइएको	२०७७/०९/०२ गतेको बैठकबाट दफावार छलफल गरी तयार पारिएको विधेयकको प्रतिवेदन पारित (सभामा प्रस्तुत हुन

क्र.सं.	विधेयकको नाम	समितिमा प्राप्त	वर्तमान अवस्था
			बाँकी)
२.	अनुगमन तथा मूल्याङ्कन विधेयक, २०७६	२०७७/०२/२० गते समितिमा दफावार छलफलका लागि पठाइएको	२०७८/०५/१६ गतेको बैठकबाट दफावार छलफल गरी तयार पारिएको विधेयकको प्रतिवेदन पारित (सभामा प्रस्तुत हुन बाँकी)
३.	प्रतिलिपि अधिकार (पहिलो संशोधन) विधेयक, २०७६	२०७७/०३/०९ गते समितिमा दफावार छलफलका लागि पठाइएको	२०७८/०५/२१ गतेको बैठकबाट दफावार छलफल गरी तयार पारिएको विधेयकको प्रतिवेदन पारित (सभामा प्रस्तुत हुन बाँकी)
४.	विद्युत विधेयक, २०७७	२०७८/०४/२८ गते समितिमा दफावार छलफलका लागि पठाइएको	समितिमा छलफल जारी
५.	खाद्य स्वच्छता तथा गुणस्तर विधेयक, २०७७	२०७८/०५/१८ गते समितिमा दफावार छलफलका लागि पठाइएको	समितिमा छलफल जारी
६.	सार्वजनिक सेवा प्रसारण विधेयक, २०७७	२०७८/०५/१८ गते समितिमा दफावार छलफलका लागि पठाइएको	समितिमा विचाराधीन
७.	अभिलेख संरक्षण (पहिलो संशोधन), विधेयक, २०७७	२०७८/०५/१८ गते समितिमा दफावार छलफलका लागि पठाइएको	समितिमा विचाराधीन
८.	सुरक्षण मुद्रण सम्बन्धी विधेयक, २०७७	२०७८/०५/१८ गते समितिमा दफावार छलफलका लागि पठाइएको	समितिमा विचाराधीन

२. प्रत्यायोजित व्यवस्थापन तथा सरकारी आश्वासन समिति

समितिको बैठक सम्बन्धी विवरण

यस अवधिमा समितिको जम्मा १३ वटा बैठकहरू बसेका थिए। बैठकहरूमा गरिएका मुख्य क्रियाकलाप, निर्णय तथा निर्देशनहरू निम्नानुसार रहेका छन्:-

२०७८ कात्तिक १४ गते:

- तनहुँ देवघाटस्थित महेश सन्यास आश्रमका अध्यक्षले आश्रमले हाल गरिरहेका कार्यहरू, भविष्यको योजना (नेपाली वाङ्मयका प्राचीन पाण्डुलिपि, भोजपत्र, ताम्रपत्रहरूको संरक्षण, अध्ययन तथा अनुवाद गर्ने, बृहत् पुस्तकालय र ई-लाइब्रेरी व्यवस्थापन) लगायतका विषयमा

आश्रमका अध्यक्षले जानकारी गराउनु भएको थियो। तत्पश्चात् माननीय सदस्यहरूले आ-आफ्ना विचारहरू राखे क्रममा आश्रममा रहेका हस्तलिखित ग्रन्थहरूको संरक्षणका सम्बन्धमा राष्ट्रिय अभिलेखालय र प्राचीन अभिलेखहरूको डिजिटाइजेसन गर्ने सम्बन्धमा नेपाल सरकार, शिक्षा तथा विज्ञान प्रविधि मन्त्रालय, संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्ययन मन्त्रालय र मदन पुरस्कार पुस्तकालयसँग समन्वय गरी कार्य अगाडि बढाउन सकिने।

- आश्रममा रहेका राष्ट्रिय महत्वका ऐतिहासिक तथा प्राचीन हस्तलिखित अभिलेखहरूको संरक्षण र व्यवस्थापन अवस्थाका बारेमा उक्त स्थानको स्थलगत अध्ययन अवलोकन भ्रमण गर्ने र ती दस्तावेजहरूको संरक्षणबारे निर्णय गर्ने साथै देवघाटस्थित आश्रमहरूलाई संरक्षण गर्न नेपाल सरकारसँग छलफल गर्ने।

२०७८ कात्तिक १५ गते:

- नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८ अन्तर्गत बनेका प्रत्यायोजित विधायनहरूको अध्ययनबाट देखिएका विषय सम्बन्धमा अधिवक्ता श्री राजीव पोखरेलले अध्ययन प्रतिवेदनको मस्यौदा प्रस्तुत गर्नु भएको थियो। उक्त मस्यौदामाथि माननीय सदस्यहरू, नेपाल कानून आयोगका निवर्तमान अध्यक्ष श्री माधव पौडेल, नेपाल कानून समाजका अध्यक्ष एवं विज्ञ श्री तिर्थमान शाक्यले ऐनले प्रत्यायोजन गरेका अधिकारलाई व्यवस्थित तरीकाले प्रयोग गर्न सम्बन्धित निकायसँग छलफल गर्न सकिने, जारी भएका प्रत्यायोजित विधायनहरू संसदमा पेश गर्नुपर्ने व्यवस्थाको प्रारम्भ गरिनुपर्ने, जारी भएका सबै प्रत्यायोजित विधायनहरू प्रकाशन भएका छन्, छैनन् भन्ने विषयमा नेपाल राष्ट्र बैंकको ध्यानाकर्षण गर्न सकिने, ऐन अन्तर्गत जारी हुने प्रत्यायोजित विधायनको मस्यौदा विधेयकमा नै संलग्न हुनुपर्ने, सारवान प्रकृतिका विषयहरू पनि प्रत्यायोजित विधायनमा समावेश गरिएको, कतिपय ऐनद्वारा प्रत्यायोजन गरिएको विषयमा समेत कार्यविधिहरू नबनेको, प्रत्यायोजित अधिकारको पुनः प्रत्यायोजन भएको भनी प्रत्यायोजित विधायनका त्रुटीहरू औल्याउनुभएको थियो। यस सम्बन्धमा नेपाल राष्ट्र बैंकका पदाधिकारीसँग छलफल गर्न छुट्टै प्रतिवेदन बनाउन प्रत्यायोजित विधायन अध्ययन उपसमितिलाई जिम्मा दिने।

२०७८ कात्तिक २५ गते:

- नेपाल सरकारको आ.व. २०७६/०७७, २०७७/०७८ र २०७८/०७९ को बजेट वक्तव्यमा व्यापार सहजीकरणका लागि सञ्चालनमा रहेका र निर्माणका क्रममा रहेका सुख्खा बन्दरगाह, एकीकृत जाँच चौकीहरूका सम्बन्धमा व्यक्त सरकारी आश्वासनका सम्बन्धमा नेपाल इन्टरमोडल यातायात विकास समितिका कार्यकारी निर्देशक श्री आशिष घिमिरेसँग जानकारी लिइयो। कार्यकारी निर्देशकले हाल सञ्चालनमा रहेका, निर्माणाधीन र सम्भाव्यता अध्ययनका

चरणमा रहेका सुख्खा बन्दरगाहहरूका सम्बन्धमा प्रगति विवरण बैठक समक्ष पेश गर्नुहुँदै सञ्चालनमा रहेका सुख्खा बन्दरगाह र एकीकृत जाँच चौकीको अवलोकन गरीदिन, संस्थागत कार्यक्षेत्र र जिम्मेवारी बढ्दै गएको अवस्थामा ऐनद्वारा नै यस संस्थालाई व्यवस्थित गर्ने सम्बन्धमा समितिका माननीय सदस्यहरूसँग सहयोगको लागि आग्रह गर्नुभएको।

- नेपाल इन्टरमोडल यातायात विकास समितिका कार्यकारी निर्देशकको अनुरोध अनुसार वीरगञ्ज र भैरहवामा सञ्चालित सुख्खा बन्दरगाह र एकीकृत जाँच चौकीको स्थलगत अवलोकन गर्ने कार्यक्रम र ४ जना माननीय सदस्य नबढ्ने गरी उपयुक्त समयमा माननीय सभापति र सचिवले मिलाउने, यस सम्बन्धी कानून अध्ययन पनि गर्ने।
- समितिबाट मिति २०७८/०५/११ मा पारित कार्ययोजना अनुसार प्रत्यायोजित विधायन सम्बन्धी सातवटै प्रदेशहरूमा गर्ने अन्तक्रिया कार्यक्रम अन्तर्गत १ नं. प्रदेश सभामा मंसिर महिनाको पहिलो हप्ताभित्र अन्तक्रिया कार्यक्रम आयोजना गर्ने सम्बन्धमा नियमानुसारको प्रक्रिया पुऱ्याउने कार्यक्रम बनाउने र बढीमा ४ जना सदस्यहरूको छनौट गर्ने जिम्मा समिति सभापति र सचिवलाई जिम्मेवारी प्रदान गर्ने।
- नेपाली सेनाद्वारा निर्माण भइरहेको काठमाडौँ तराई द्रुतमार्गको अवलोकनको व्यवस्था रक्षा मन्त्रालयसँग समन्वय गरी सचिवालयले मिलाउने। साथै, यस समितिबाट दिएको निर्देशन कार्यान्वयन सम्बन्धमा जानकारी लिने।
- समिति र EPI (Economic Policy Incubator) बीच सहकार्य सम्बन्धी प्रस्तावलाई समितिको भूमिकाबारे स्पष्ट पारेर सामान्य परिमार्जन गरी अघि बढाउन समिति सचिवलाई अख्तियारी प्रदान गर्ने।
- प्रत्यायोजित विधायन सम्बन्धी मस्यौदा विधेयकलाई तर्जुमाका दृष्टिले आवश्यक परिमार्जन गर्नुपर्ने देखिएमा आवश्यक परिमार्जन सहित संघीय संसदमा दर्ता प्रक्रिया अगाडि बढाउन कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयमा मस्यौदा विधेयक पठाउने समितिको मिति २०७८/०६/०६ को बैठकको निर्णयानुसार कानून मन्त्रालयमा पठाइएकोमा उक्त सम्बन्धमा भएको प्रगति विवरण कानून मन्त्रालयबाट मगाउने। साथै, समितिको आगामी बैठकहरूमा उक्त विषयका सम्बन्धमा मन्त्रालयका माननीय मन्त्री र सचिवलाई आमन्त्रण गरी छलफल गर्ने।
- समितिको निर्णय र निर्देशन साथै अध्ययन गरिएका प्रत्यायोजित विधायन, सरकारी आश्वासन र अभिलेख व्यवस्थापन सम्बन्धी विषयलाई समितिको आगामी बैठकहरूमा प्राथमिकतासाथ छलफल केन्द्रित गर्ने।

२०७८ मङ्सिर १६ गते:

- नेपाल कानून समाजको सहयोगमा अध्ययन गरिएको नेपाल राष्ट्र बैङ्क ऐन, २०५८, मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ र अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी ऐन, २०७५ सम्बन्धी प्रत्यायोजित विधायनहरूको अध्ययन गरी तयार भएको प्रतिवेदन नेपाल कानून समाजका अध्यक्ष श्री तीर्थमान शाक्यले समितिका माननीय सभापतिलाई हस्तान्तरण गर्नुभएको। सो प्रतिवेदन प्रत्यायोजित व्यवस्थापन अध्ययन उपसमितिमा पठाउने र उपसमितिले आवश्यक परिमार्जन गरी समिति समक्ष पेश गर्ने।

२०७८ मङ्सिर २२ गते:

- कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालयका सचिव, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयका सचिव, कृषि सामग्री कम्पनी लिमिटेडका प्रबन्ध सञ्चालक तथा साल्ट ट्रेडिङ कर्पोरेशनका प्रमुख लगायतका अधिकारीहरूसँग छलफल हुँदा वीरगन्ज सुख्खा बन्दरगाहमा बेवारिसे अवस्थामा रहेको करिब डेढ लाख डी.ए.पी. मलको सुरक्षित व्यवस्थापन गर्ने विषयमा थप छलफल गर्न आवश्यक भएकाले समितिको मिति २०७८/०८/२६ गते बस्ने बैठकमा अर्थ मन्त्रालयका सचिव, कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय सचिव, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयका सचिव साथै साल्ट ट्रेडिङ कर्पोरेशन लिमिटेडका प्रमुख र कृषि सामग्री कम्पनी लिमिटेडका प्रमुखलाई आमन्त्रण गरी उपरोक्त समस्याको समाधान सम्बन्धमा छलफल गर्ने।
- नेपाल राष्ट्र बैंक ऐन, २०५८, अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी ऐन, २०७५ र मूल्य अभिवृद्धि कर ऐन, २०५२ एवम् त्यस अन्तर्गत बनेका प्रत्यायोजित विधायनहरूको अध्ययन भई समितिमा प्राप्त प्रतिवेदनलाई छलफलका लागि प्रत्यायोजित व्यवस्थापन उपसमितिमा पठाउने र उपसमितिले यथाशीघ्र अध्ययन गरी सुझावसहित समितिमा पेश गर्ने।

२०७८ मङ्सिर २६ गते:

- वीरगन्ज सुख्खा बन्दरगाहमा अलपत्र अवस्थामा रहेको डी.ए.पी. मलका सम्बन्धमा कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालयका सचिव, अर्थ मन्त्रालयका सचिव(राजस्व) र उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयका सचिव(वाणिज्य) साथै कृषि सामग्री कम्पनी लिमिटेड र साल्ट ट्रेडिङ कर्पोरेशन लिमिटेडका पदाधिकारीहरूसँग दुई दिन छलफल भयो। उक्त डी.ए.पी. मल २०७७ साल भाद्र महिनामा नै सुख्खा बन्दरगाह र भन्सार क्षेत्रमा जाँचपासका लागि आईपुगेकोमा सामुन्द्री आँधीका कारण मल भिजन गई गुणस्तरमा केही कमी भएको कारण भन्सार जाँचपास हुन नसकेको, कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय, कृषि सामग्री कम्पनी लिमिटेड र साल्ट

ट्रेडिड कर्पोरेसनले पटक पत्राचार गरी गुणस्तरमा केही कमी भएतापनि रासायनिक मल नियन्त्रण आदेश, २०५५ अनुसार व्यवस्थापन गर्न सकिने व्यहोरा जनाए तापनि लामो अवधिसम्म भन्सार जाँचपास हुन नसकी २०७८ जेठ १६ गतेको सुख्खा बन्दरगाह भन्सार कार्यालय सिरसिया पर्साको निर्णय अनुसार उक्त मल जफत गरी नष्ट गर्ने निर्णय भएको पाइएको।

बैठकमा छलफलका क्रममा उल्लिखित डी.ए.पी. मल नष्ट गर्न पनि सजिलो नभएको हुँदा पुनः प्रयोग वा वैकल्पिक उपयोग गर्ने सम्बन्धमा कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालयबाट २०७७ चैत्रसम्म पत्राचार भएको देखिएको। हाल पुनः प्राविधिक परीक्षण गरी यकिन गर्नुपर्ने भन्ने मन्त्रालयको भनाइ रहेतर्फ हेर्दा उक्त मल त्यहीँ राख्दा प्राकृतिक वातावरणमा प्रतिकूल असर पर्ने, मानव वस्तीमा नोक्सान पुऱ्याउने, खेतीपातीमा नोक्सान हुने भन्ने समेत देखिएको तथा स्थलगत अवलोकनबाट वरिपरिका रुख समेत सुक्न थालेको, मानव वस्तीमा पुग्न थालेको देखिएको हुँदा मलको अवस्था जाँच गराई पुनः प्रयोग हुने अवस्था भएमा वा नष्ट गर्नुपर्ने भएमा सो मल अर्थ मन्त्रालयले आवश्यक एवं उचित निर्णय गरी उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयले शुल्कहरूका बारेमा निर्णय गरी तीनवटै मन्त्रालयका सचिवहरूको आपसी समन्वयमा १५ दिनभित्र उक्त मलको व्यवस्थापन गर्नु र समितिलाई जानकारी गराउनु भनी अर्थ मन्त्रालयका सचिव (राजस्व), कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालयका सचिव साथै उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयका सचिव (वाणिज्य)लाई निर्देशन दिने। यस कार्यको समन्वय अर्थ मन्त्रालयका सचिव (राजस्व) ले गर्ने।

२०७८ मङ्सिर २७ गते:

- राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा वन्यजन्तु संरक्षण ऐन, २०२९ अन्तर्गत बनेका प्रत्यायोजित विधायन सम्बन्धी अध्ययन प्रतिवेदनको प्रस्तुति भएको। नेपाल कानून समाजको अध्ययनबाट देखिएका विषयहरूमा कानूनविदहरूसँग थप छलफल गरी अध्ययन प्रतिवेदनको अन्तिम रूप समितिसमक्ष पेश गर्ने।

२०७८ मङ्सिर २९ गते:

- प्रत्यायोजित विधायनलाई व्यवस्थापन गर्ने सम्बन्धमा कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयमार्फत पेश भएको मस्यौदा विधेयकमाथि छलफल भई समितिको २०७८ असोज ६ गतेको बैठकले विधेयक तर्जुमाको दृष्टिले आवश्यक परिमार्जन गर्नुपर्ने देखिएमा आवश्यक परिमार्जन सहित संघीय संसदमा दर्ता गर्ने प्रकृया अगाडि बढाउन सो मन्त्रालयमा लेखी पठाइएको सन्दर्भमा भए, गरेको प्रगति सम्बन्धमा छलफल गर्न समितिको २०७८/०९/४ गते बस्ने

बैठकमा कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रीज्यू र सो मन्त्रालयका सचिवलाई आमन्त्रण गर्ने ।

- समिति अन्तर्गत गठित प्रत्यायोजित व्यवस्थापन अध्ययन उपसमिति, सरकारी आश्वासन अध्ययन उपसमिति र राष्ट्रिय महत्वका दस्तावेज अभिलेख अध्ययन कार्यदलको म्याद २०७८ असोज मसान्तसम्म रहेको र उपसमितिका तोकिएका कार्यहरू सम्पन्न हुन बाँकी रहेकोले म्याद समाप्त भएको मितिले तीन महिना अर्थात पौष मसान्तसम्म म्याद थप गर्ने ।
- कृषि अनुदानलाई व्यवस्थित गर्ने लगायत कृषि सम्बन्धी ऐनको आवश्यकता महसुस भई समितिको बैठकद्वारा भएको निर्देशन एवं कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालयका तत्कालिन माननीय मन्त्रीज्यूद्वारा मिति २०७७/०७/०२ प.सं. ०७७/०७८, च.नं. ३५ मा यस समितिमा प्रेषित पत्रानुसार कृषि ऐनको मस्यौदा तर्जुमा नेपाल कानून आयोगबाट भईरहेको भन्ने सन्दर्भमा उक्त विषयमा हाल के कस्तो प्रगति भएको छ, साथै कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय अन्तर्गत बनेका प्रत्यायोजित विधायनहरूलाई व्यवस्थित गर्ने सम्बन्धी विषयमा छलफल गर्न समितिको आगामी बैठकमा माननीय कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रीलाई आमन्त्रण गर्ने ।
- समितिद्वारा अध्ययन गरिएका शिक्षा ऐन, २०२८ र अनिवार्य तथा निःशुल्क शिक्षा सम्बन्धी ऐन, २०७५ अन्तर्गतका प्रत्यायोजित विधायनहरूको अध्ययनबाट देखिएका विषयहरूका सम्बन्धमा समितिको आगामी बैठकमा माननीय शिक्षा, विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रीज्यूलाई आमन्त्रण गरी छलफल गर्ने ।

२०७८ पुस ०६ गते:

- घरेलु हिंसा (कसूर र सजाय) सम्बन्धी ऐन, २०६६ अन्तर्गत बनेका प्रत्यायोजित विधायन सम्बन्धी अध्ययन प्रतिवेदनको प्रस्तुति भएको । यसमा नेपाल कानून समाजको अध्ययनबाट देखिएका विषयहरूमा सम्बन्धी सरोकारवालाहरूसँग थप छलफल गर्ने निर्णय भएको ।
- समितिको चालु आ.व.को पारित कार्ययोजना बमोजिम प्रत्यायोजित विधायन सम्बन्धी विषयमा सातवटै प्रदेश सभाका सदस्यहरूसँग र प्रदेश मन्त्रालयका सचिवहरूसँग अनुभव आदानप्रदान गर्ने कार्यक्रम अन्तर्गत बागमती प्रदेश सभाका सम्बन्धित समितिका माननीय सदस्यहरू, समितिका माननीय सभापतिहरू र प्रदेश मन्त्रालयका सचिवहरूबीच पुस महिनाको तेस्रो हप्ता मकवानपुर जिल्लामा आवासीय अनुभव आदानप्रदान कार्यक्रम गर्ने । बागमती प्रदेशको उक्त कार्यक्रममा सहभागी हुन चाहनुहुने सबै इच्छुक माननीय सदस्यहरूलाई सहभागिताको अवसर प्रदान गर्ने गरी नियमानुसारको प्रक्रिया समिति सचिवालयले मिलाउने ।

२०७८ पुस ०७ गते:

- प्रत्यायोजित व्यवस्थापनलाई व्यवस्थित गर्ने सम्बन्धी नयाँ कानूनको आवश्यकता महसुस भई सो सम्बन्धी विधेयकलाई यथाशीघ्र संसदमा दर्ता प्रक्रिया अगाडि बढाउन समितिको मिति २०७८/०६/०६ को बैठकद्वारा कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयलाई दिइएको जिम्मेवारीका सम्बन्धमा भएको प्रगतिका बारेमा कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयका माननीय मन्त्रीज्यू र सो मन्त्रालयका सचिवसँग छलफल भएको। छलफलका क्रममा माननीय मन्त्रीज्यूले प्रत्यायोजित व्यवस्थापनलाई व्यवस्थित गर्ने सम्बन्धी विधेयकका सम्बन्धमा सैद्धान्तिक सहमतिका लागि मन्त्रपरिषद्मा पठाइसकिएकाले प्रक्रियाहरू पूरा गरी यो विधेयक संसदमा पेश गर्ने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्नु भएको। मन्त्रालयका सचिवज्यूले विधायन व्यवस्थापन र प्रत्यायोजित व्यवस्थापनका दुवै विषय समेटेर विधेयक ल्याउने विषयको सैद्धान्तिक सहमतिका लागि अधिल्लो हसा मन्त्रपरिषद् सचिवालयमा गएको, अब विधेयक अगाडि बढाउने प्रक्रिया प्रारम्भ हुने बताउनुभएको। तत्पश्चात समितिबाट कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयले उक्त विधेयकलाई अगाडि बढाउने सम्बन्धमा कार्यतालिका बनाई अगाडि बढाउन र भएका कामकारवाही समितिलाई जानकारी गराउन साथै माननीय कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रीज्यू र मन्त्रालयको प्रतिवद्धता अनुसार संघीय संसदको यसै अधिवेशनमा विधेयक दर्ता गर्ने व्यवस्था मिलाउन निर्देशन दिने।

२०७८ पुस २० गते:

- समितिको मिति २०७८/०७/२५ को निर्णयानुसार सरकारी आश्वासनको कार्यान्वयन अनुगमनका क्रममा मिति २०७८/०८/२० मा समितिका माननीय सदस्यहरूबाट काठमाडौँ-तराई/मधेश द्रुतमार्गको स्थलगत अवलोकन गरी सो द्रुतमार्ग निर्माणका सम्बन्धमा देखिएका विषयहरूमाथि समीक्षात्मक छलफल भयो। राष्ट्रिय गौरवको आयोजनाका रूपमा निर्माण भईरहेको ७२ कि.मि.को द्रुतमार्गमध्ये ११ कि.मि. ट्र्याक खोल्न बाँकी रहेको, टनेल र ८७ वटा अग्ला जटिल पुल समेतको कार्य सुरु नभएको स्थलगत अवलोकनबाट देखियो।

नेपालको सार्वजनिक महत्व राख्ने उक्त आयोजना नेपाल सरकारको आ.व. २०८०/०८१ मा सम्पन्न गर्ने उद्देश्यसहित सदनमा आश्वासन दिएको स्मरण गर्दै टनेल निर्माण कार्य प्राविधिक रूपले बढी मेहनत गर्नुपर्ने अवस्था रहेको। तर कार्यस्थलमा थोरै प्राविधिक र कामदारहरू मात्र रहेको, आवश्यक कामदारहरू आउन बाँकी रहेको, राष्ट्रिय गौरवका आयोजनाका रूपमा रहेको द्रुतमार्ग आयोजना समयमै सम्पन्न गर्ने वातावरण निर्माणका लागि आर्थिक स्रोतको सुनिश्चितता, खोकना बुझ्नुमती इलाकाको जग्गा अधिग्रहण सम्बन्धी विवाद

समाधान, रुख कटान गर्नुपर्ने अवस्थामा वन तथा वातावरण मन्त्रालय/विभागको सहजीकरण, सडक रेखांकन अन्तर्गत सिस्नेरी Bifurcation परिमार्जनमा भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय साथै वरपरको निजी क्रसर व्यवस्थापनमा उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयको सहजीकरण आवश्यक देखिएकोले यी विषयमा छलफल गर्न समितिको आगामी बैठकमा अर्थ मन्त्रालय, भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय, वन तथा वातावरण मन्त्रालय, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, प्रधामन्त्री तथा मन्त्रपरिषद्को कार्यालय र रक्षा मन्त्रालयका सचिवलाई आमन्त्रण गरी छलफल गरी सहजीकरण गर्न शीघ्र अर्को बैठक राख्ने।

२०७८ पुस २३ गते:

- कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयका सहसचिव उपस्थित बैठकमा कृषि ऐन छिटो भन्दा छिटो तर्जुमा गरी सदनमा ल्याउने, कृषि अनुदान वितरण कार्यलाई व्यवस्थित गर्ने, वीरगञ्ज सुख्खा बन्दरगाहमा रहेको रासायनिक मललाई व्यवस्थापन गर्ने तथा समितिले दिएका निर्देशन कार्यान्वयन लगायतका विषयहरूमा छलफल भएको।

मिति २०७८ पुस २८ गते:

- काठमाडौँ-तराई/मधेश द्रुतमार्गको अवलोकन भ्रमणबाट देखिएका र आयोजना (सेना) बाट प्राप्त पत्र समेतका समस्याहरू सम्बन्धमा अर्थ मन्त्रालय, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय, रक्षा मन्त्रालय र वन तथा वातावरण मन्त्रालयका सचिव एवं सचिवका प्रतिनिधित्व गर्ने मन्त्रालयका पदाधिकारीसँग छलफल भएको। राष्ट्रिय गौरवको उक्त आयोजनाको निर्माणका क्रममा अर्थ मन्त्रालयले लागतको पूर्ण बजेटको सुनिश्चितता गर्नुपर्ने, सडक निर्माणको क्रममा आवश्यक पर्ने विभिन्न संशोधन एवं सुधारहरूका लागि भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालयले तत्कालै निर्णय गरीदिनुपर्ने साथै वन तथा वातावरण मन्त्रालयले सडक निर्माणका क्रममा गर्नुपर्ने पूरक वातावरणीय परीक्षण लगायतका रुख कटानका विषयहरूमा शीघ्रताका साथ निर्णय र समन्वय गर्नुपर्ने, आयोजना वरिपरि आयोजनालाई असर पर्ने सबै निजी क्रसर उद्योगहरू स्थानान्तरण वा बन्द गरीदिन उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयले छिटो कार्यान्वयन गरी दिनुपर्ने स्थिति देखिएको। यस सम्बन्धमा सबै मन्त्रालयले जिम्मेवारी बहनमा प्रतिवद्धता जनाउनु भएको। यो आयोजना कुनै मन्त्रालयको मात्र गौरव नभई मुलुककै गौरवको आयोजना भएको सबैले मनन गरी तत् तत् विषयहरूमा तत् तत् मन्त्रालयहरूले आ-आफ्नो मन्त्रालयको जिम्मेवारी भित्रका विषयमा विलम्ब नगरी समन्वयात्मक तवरले उच्च प्राथमिकता दिई कार्य गर्न, गराउन सम्बन्धित मन्त्रालयहरूलाई निर्देशन दिने।

- राष्ट्रिय गौरवको काठमाण्डौ-तराई/मधेश द्रुतमार्ग निर्धारित समयमै सम्पन्न गर्न प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद् कार्यालयको समन्वयात्मक भूमिका महत्वपूर्ण हुने हुँदा उक्त कार्यालयबाट कोभिडको कारण देखाइ उपस्थिती नभएको र मन्त्रीपरिषद्बाट अनिवार्य सहभागी हुनुपर्ने कुरामा समिति विश्वास गर्दछ। तसर्थ समितिको अर्को बैठकमा सो कार्यालयको अनिवार्य उपस्थितिसहित यस विषयमा छलफल गर्न लेखी पठाउने।

समितिबाट भएको स्थलगत अवलोकन भ्रमण सम्बन्धी विवरण

समितिबाट यस अवधिमा भएका स्थलगत भ्रमणका मुख्य क्रियाकलाप तथा निष्कर्ष निम्नानुसार रहेको छः-

प्रदेशस्तरीय कार्यक्रम (मङ्सिर ०७-१०, २०७८)

समितिको वार्षिक कार्ययोजना अनुसार प्रदेश नं. १ को प्रदेश सभाको विधायन समितिका माननीय सदस्यहरू, विषयगत समितिका माननीय सभापतिहरू, समिति सचिवहरू र प्रदेश नं. १ सरकारका सचिवहरूसँग प्रत्यायोजित विधायन सम्बन्धी विषयमा विचार एवं अनुभव आदानप्रदान सम्बन्धी छुट्टाछुट्टै कार्यक्रम गरिएको छ। प्रत्यायोजित विधायन निर्माणमा प्रत्यायोजित व्यवस्थापन सम्बन्धी मूलभूत सिद्धान्तको पूर्ण पालना हुन नसकिरहेको वर्तमान अवस्थामा यो कार्यक्रमले प्रत्यायोजित विधायन तर्जुमामा केही हदसम्म सुधार हुने अपेक्षा राखिएको छ।

उपसमिति बैठक सम्बन्धी विवरण

यस अवधिमा प्रत्यायोजित व्यवस्थापन तथा सरकारी आश्वासन समिति अन्तर्गत गठित सरकारी आश्वासन अध्ययन उपसमितिको २०७८/०९/२१, २०७८/०९/२२, २०७८/०९/२५ र २०७८/०९/२६ गते गरी जम्मा ४ वटा बैठकहरू बसेका थिए। उपसमितिका बैठकहरूमा गरिएका मुख्य निर्णय तथा निर्देशनहरू निम्नानुसार रहेका छन्:

सरकारले आ.व. २०७७/०७८ को बजेट वक्तव्यमार्फत संसदमा व्यक्त कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालय, वन तथा वातावरण मन्त्रालय, भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात मन्त्रालय, ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाई मन्त्रालय र स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयसँग सम्बन्धित सरकारी आश्वासनका विषयहरूमाथि छलफल गरी उक्त आश्वासन कार्यान्वयनको प्रगति विवरण सम्बन्धित मन्त्रालयसँग माग गर्ने निर्णय भएको।

३. राष्ट्रिय सरोकार तथा समन्वय समिति

राष्ट्रिय सरोकार तथा समन्वय समितिले यस अवधिमा सम्पादित मुख्य कामकारवाहीहरूको विवरण निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छः-

समितिबाट भएको अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्बन्धी जानकारी

समितिबाट यस अवधिमा मिति २०७८ पुष २९ र ३० गते "राष्ट्रिय सभामा हाम्रा चार वर्ष र सार्थक प्रतिनिधित्वको सवाल" विषयक अन्तरसंवाद कार्यक्रम धुलिखेलमा सम्पन्न भयो।

उपमितिबाट भएको स्थलगत अवलोकन तथा भ्रमण सम्बन्धी विवरण

यस समिति अन्तर्गतका उपसमितिहरूबाट यस अवधिमा तीन स्थानको स्थलगत अवलोकन तथा सरोकारवालाहरूसँग अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न भयो, जसको विवरण निम्नानुसार छः-

- राष्ट्रिय गौरवका आयोजना अध्ययन तथा अनुगमन उपसमिति 'ख' बाट मिति २०७८/०७/१० गतेदेखि २०७८/०७/१४ गतेसम्म पोखरामा पोखरा क्षेत्रीय अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल र मनाङ, मुस्ताङ लगायतका जिल्लामा कालीगण्डकी कोरिडोरको स्थलगत अनुगमन एवं अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न भयो।
- राष्ट्रिय गौरवका आयोजना अध्ययन तथा अनुगमन उपसमिति 'ग' बाट मिति २०७८/०९/०६ गतेदेखि २०७८/०९/१० गतेसम्म दाङमा रहेको हुलाकी राजमार्ग आयोजना, सुर्खेतमा रहेको भेरी बबई डाईभर्सन आयोजना, बाँकेमा रहेको रानीजमरा कूलरिया सिचाई आयोजना, नेपालगन्जमा रहेका सिक्टा सिचाई आयोजना र बबई सिचाई आयोजनाको स्थलगत अवलोकन एवं अन्तरक्रिया कार्यक्रम सम्पन्न भयो।
- राष्ट्रिय गौरवका आयोजना अध्ययन तथा अनुगमन उपसमिति 'ख' बाट लुम्बिनी क्षेत्रको समग्र विकासका लागि भावी कार्यदिशा विषयक अन्तरक्रिया कार्यक्रम २०७८ पुष १८ गतेदेखि २० गतेसम्म लुम्बिनीमा सम्पन्न भयो।

संघीय संसद अन्तर्गतका संयुक्त समिति

संघीय संसद अन्तर्गत देहाय बमोजिम २ वटा संयुक्त समितिहरू रहेका छन्ः-

१. संसदीय सुनुवाई समिति

संसदीय सुनुवाई समितिले यस अवधिमा गरेका निर्णय/निर्देशनहरूको विवरण निम्नानुसार प्रस्तुत गरिएको छः-

यस समितिका २०७८/७/१६ गते १ वटा र २०७८/८/२० गते ३ वटा गरी जम्मा ४ वटा बैठकहरू बसेका थिए। समितिका बैठकहरूबाट गरिएका मुख्य निर्णय तथा निर्देशनहरू निम्नानुसार रहेका छन्।

संसदीय सुनुवाईका लागि समितिमा प्राप्त संयुक्त अधिराज्य, गणतन्त्र भारत तथा संयुक्त राज्य अमेरिकाका लागि प्रस्तावित राजदूतहरूको बारेमा आमनागारिकलाई जानकारी दिने तथा उहाँहरूको सम्बन्धमा सूचना तथा उजुरी संकलन गर्ने उद्देश्यले सरकारी सञ्चारमाध्यमबाट र इमेल जस्ता विद्युतीय सञ्चारका माध्यमबाट समेत सूचना सार्वजनिक गर्ने।

संसदीय सुनुवाईका लागि समितिमा प्राप्त संयुक्त अधिराज्य, गणतन्त्र भारत र संयुक्त राज्य अमेरिकाका लागि प्रस्तावित राजदूतहरूका उपर परेका उजुरी खोली उजुरीमा छलफल र प्रस्तावित राजदूतहरूको कार्ययोजना वितरण गर्ने।

संयुक्त अधिराज्य, गणतन्त्र भारत र संयुक्त राज्य अमेरिकाका लागि नेपाली राजदूत पदमा प्रस्तावित व्यक्तिहरूको उपर उजुरी दिने उजुरीकर्तासँग छलफल गरेको।

नेपाल सरकार परराष्ट्र मन्त्रालयको प.सं. GA/OA/ ०७८/०७९, च.नं. २७४६, मिति २०७८/०७/१२ को पत्रानुसार संयुक्त अधिराज्य, गणतन्त्र भारत र संयुक्त राज्य अमेरिकाका लागि नेपाली राजदूतको पदमा नियुक्तिका लागि क्रमशः श्री ज्ञानचन्द्र आचार्य, डा. शंकरप्रसाद शर्मा तथा प्रा. श्रीधर खत्रीलाई प्रस्ताव गरी नेपालको संविधानको धारा २९२ को बमोजिम संसदीय सुनुवाईका लागि प्राप्त हुन आएकोमा संघीय संसदको संयुक्त बैठक र संयुक्त समिति (कार्य सञ्चालन) नियमावली, २०७५ को नियम २५ र २६ तथा संसदीय सुनुवाई समितिको कार्यविधि, २०७५ बमोजिम प्रस्तावित व्यक्तिहरूको सुनुवाई गर्दा योग्यता, क्षमता र अनुभवको आधारमा उक्त पदका लागि योग्य देखिनुभएको हुँदा संघीय संसदको संयुक्त बैठक र संयुक्त समिति (कार्यसञ्चालन) नियमावली, २०७५ को नियम २६ को उपनियम (५) बमोजिम उल्लिखित पदमा नियुक्तिका लागि प्रस्तावित श्री ज्ञानचन्द्र आचार्य, डा. शंकरप्रसाद शर्मा तथा प्रा. श्रीधर खत्रीको नाम सर्वसम्मतिले अनुमोदन गर्ने।

नेपालको संविधानको धारा २९२ बमोजिम विभिन्न मुलुकका लागि प्रस्तावित व्यक्तिको संसदीय सुनुवाईका लागि यस समितिमा नामावली पठाउँदा नेपालको संविधानको धारा ४२ को व्यवस्था बमोजिमको समानुपातिक समावेशी सिद्धान्तको मर्म र भावनालाई नेपाल सरकारले आत्ससात गरेको देखिदैन। सो कुरालाई पटक पटक समितिले गम्भीर रूपमा ध्यानकार्षण गराउँदा समेत कार्यान्वयनमा आएको देखिदैन। तसर्थ, आगामी दिनमा विभिन्न मुलुकका राजदूतको रिक्त पदमा प्रस्तावित व्यक्तिको सिफारिस गर्दा समितिको मिति २०७८/०८/२० को निर्णय बमोजिम अनुमोदन भएका तीन जना

राजदूतको सङ्ख्यालाई समेत गणनामा समावेश गरी संविधानको उक्त धारा बमोजिम समावेशी सिद्धान्त अनुरूप योग्य र सक्षम व्यक्तिलाई पदीय गुणस्तर कायम हुनेगरी सिफारिस गर्न नेपाल सरकारको गम्भीर रूपमा पुनः ध्यानाकर्षण गराउने ।

२. राज्यका निर्देशक सिद्धान्त, नीति र दायित्वका कार्यान्वयन अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समिति

राज्यका निर्देशक सिद्धान्त, नीति र दायित्वका कार्यान्वयन अनुगमन तथा मूल्याङ्कन समितिले यस अवधिमा जम्मा ३ वटा बैठकहरू बसेका थिए। बैठकहरूबाट गरिएका मुख्य निर्णय तथा निर्देशनहरू निम्नानुसार रहेका छन्:-

२०७८/०८/१६ गते:

- यस समितिबाट आमन्त्रित उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयका सचिव अर्जुनप्रसाद पोखरेल तथा नेपाल आयल निगम लिमिटेडका कार्यकारी निर्देशक सुरेन्द्रकुमार पौडेलले आजको कार्यसूचीमा परेको विषय नेपालको संविधानमा व्यवस्थित वाणिज्य सम्बन्धी नीति र हाल भैरहेको पेट्रोलियम पदार्थको मूल्यवृद्धि सम्बन्धी समसामयिक विषयका सन्दर्भमा समिति समक्ष आ-आफना धारणा प्रस्तुत गर्नुभयो। यसरी प्रस्तुत गर्नुभएको धारणाउपर माननीय सदस्यहरूले आ-आफना जिज्ञासा राख्नुभयो।
- सचिव तथा कार्यकारी निर्देशक लगायतले माननीय सदस्यहरूले राख्नुभएका जिज्ञासाहरूको जवाफ दिँदै हाल भैरहेको पेट्रोलियम पदार्थको मूल्यवृद्धिको मुख्य कारण अन्तर्राष्ट्रियस्तरमै भएको मूल्यवृद्धि, अमेरिकी डलरसँग नेपाली रुपैयाँको विनिमयमा आउने उतारचढाव तथा करका कारणले हुने गरेको हो र नेपाल सरकारले पेट्रोलियम पदार्थमा लाग्ने करमा कटौती गरी पेट्रोलियम पदार्थको अन्य विकल्पको खोजी गरी लागू गरेमा मात्र जनतालाई सरल, सहज, सर्वसुलभ, समान पहुँच र गुणस्तरीय रूपमा पेट्रोलियम पदार्थ उपलब्ध गराउन सक्ने धारणा प्रस्तुत गर्नुभयो।
- पेट्रोलियम पदार्थमा बेलाबखत हुने गरेको मूल्यवृद्धि करको कारणले पनि हुने गरेको हुँदा यसलाई व्यवस्थित गर्न अर्को बैठकमा उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालय, नेपाल आयल निगम लिमिटेड तथा अर्थ मन्त्रालय सहितको Team बस्ने छलफल गरियो।

- देहाय बमोजिमका निर्णयहरू कार्यान्वयनको लागि नेपाल सरकार, उद्योग, वाणिज्य तथा आपूर्ति मन्त्रालयलाई निर्देशन दिने:-
 - वाणिज्य नीति बनाई लागु तथा कार्यान्वयन गर्ने/गराउने ।
 - पेट्रोलियम पदार्थको भण्डारण क्षमतामा अभिवृद्धि गर्न नीति बनाउने ।
 - पेट्रोलियम पदार्थको अन्य विकल्प (जस्तै:- विद्युत लगायत) को खोजी गर्ने नीति बनाउने ।

२०७८/०९/०२ गतेको बैठकका निर्णयहरू:-

- यस समितिबाट आमन्त्रित श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयका माननीय मन्त्री कृष्णकुमार श्रेष्ठज्यू तथा भूमि व्यवस्था सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालयका माननीय मन्त्री शशी श्रेष्ठज्यूले आजको कार्यसूचीमा परेको विषय नेपालको संविधानमा व्यवस्थित सामाजिक न्याय र समावेशीकरण सम्बन्धी नीति र उक्त नीति अन्तर्गत रहेका मुक्त कर्मैया, कम्हलरी, हरूवा, चरुवा, हलिया तथा भूमिहीनको सम्बन्धमा नेपाल सरकार पक्ष भएका सन्धि सम्झौता अनुसार समान कामका लागि समान ज्याला तथा व्यवस्थापनका निमित्त गरिएको नीति नियमको कार्यान्वयनको अवस्था र नेपाल सरकारले गरेको घोषणा, सम्झौता र कार्यान्वयनको नीतिगत अवस्था सम्बन्धी समसामयिक विषयका सन्दर्भमा समिति समक्ष आ-आफना धारणा प्रस्तुत गर्नुभयो । यसरी प्रस्तुत गर्नुभएको धारणाउपर माननीय सदस्यहरूले आ-आफना जिज्ञासा राख्नु भयो ।
- श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालयका माननीय मन्त्री तथा भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरीबी निवारण मन्त्रालयका माननीय मन्त्री लगायतले माननीय सदस्यहरूले राख्नु भएका जिज्ञासाहरूको जवाफ दिँदै मुक्त कर्मैया, कम्हलरी, हरूवा, चरुवा, हलिया तथा भूमिहीनको सम्बन्धमा भएका सन्धि, सम्झौता तथा घोषणा लगातका विषय केही हदसम्म कार्यान्वयन भएको र कार्यान्वयन हुन बाँकी रहेको विषय कार्यान्वयन गर्दै जाने धारणा प्रस्तुत गर्नुभयो ।
- देहाय बमोजिमका निर्णय कार्यान्वयनका लागि नेपाल सरकार, श्रम, रोजगार तथा सामाजिक सुरक्षा मन्त्रालय तथा भूमि व्यवस्था, सहकारी तथा गरीबी निवारण मन्त्रालयलाई निर्देशन दिने:
 - मुक्त हुन बाँकी रहेका कर्मैया, कम्हलरी, हरूवा, चरुवा, हलिया तथा भूमिहीनहरूको वास्तविक तथ्याङ्क लिने ।

- मुक्त हुन बाँकी रहेका कर्मैया, कम्मलरी, हरूवा, चरूवा, हलिया तथा भूमिहीनलाई यथाशक्य छिटो मुक्त गराउन नीतिगत व्यवस्थाको कार्यान्वयन गर्ने र गराउने ।
- मुक्तकर्मैया, कम्मलरी, हरूवा, चरूवा, हलिया तथा भूमिहीनको लागि आवास, शिक्षा, रोजगारमूलक तालिम वा सीप विकास गर्ने लगायतका एकीकृत योजना बनाई लागू गर्ने र गराउने ।
- पुनर्स्थापना गर्न बाँकी रहेका मुक्त कर्मैयालाई यथाशक्य छिटो पुनर्स्थापना गर्ने र गराउने ।

मिति २०७८।०९।२१ गते बसेको बैठकका निर्णयहरू:-

- विकास सम्बन्धी नीतिको समीक्षा गर्दै समितिको कामका बारेमा अर्धवार्षिक समीक्षा भयो ।
- यस समितिबाट भएका निर्देशन कार्यान्वयनका सम्बन्धमा भए गरेका प्रगति विवरण सात दिनभित्र उपलब्ध गराउन सम्बन्धित निकायलाई पत्राचार गर्ने ।

संघीय संसदका पदाधिकारीका गतिविधि

राष्ट्रिय सभाका सम्माननीय अध्यक्ष

मिति २०७८ कात्तिक १ गतेदेखि पुस मसान्तसम्म राष्ट्रिय सभाका सम्माननीय अध्यक्ष गणेश प्रसाद तिमिल्सिना देहायबमोजिमका विभिन्न कार्यक्रमहरूमा संलग्न रहनुभएको थियो:

सभा/समारोह/गोष्ठी/अन्तरक्रिया कार्यक्रममा सहभागिता

२०७८ कात्तिक ४ गते : पर्वत जिल्लाको मोदी गाउँपालिका वडा नं ८ चित्रेमा आयोजित अन्तर्राष्ट्रिय पर्वत समाजको तेस्रो महाधिवेशनमा प्रमुख अतिथिका रूपमा सहभागी हुनुभएको थियो।

२०७८ कात्तिक १२ गते: बागमती प्रदेश सभाको निमन्त्रणामा नेपाल भ्रमण आउनुभएका स्पेनको एक्त्रेमादुरा राज्यका सभामुख नेतृत्वको टोलीसँग सिंहदरबारस्थित सम्माननीय अध्यक्षको कार्यकक्षमा शिष्टाचार भेटघाट गर्नुभएको थियो।

२०७८ कात्तिक १४ गते: रूपन्देहीको भैरहवास्थित गौतमबुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलको प्राङ्गणमा स्थापित जेड स्टोनवाट निर्मित बुद्ध मूर्ति अनावरण कार्यक्रममा सम्माननीय राष्ट्रपति विद्यादेवी भण्डारीज्यूसँगै सहभागी हुनुभएको थियो।

२०७८ कात्तिक १६ गते: काठमाडौँको माइतीघरमा फोकस नेपालद्वारा शुभ-दीपावली २०७८ को शुभ अवसरमा आयोजित सम्मान प्रदान तथा देउसी-भैलो विशेष सांस्कृतिक समारोहमा प्रमुख अतिथिका रूपमा सहभागी हुनुभएको थियो।

२०७८ कात्तिक १७ गते: जन पुस्तकालय शुक्लागण्डकी नगरपालिका तनहुँद्वारा आयोजित फूटबल, कविता वाचन प्रतियोगिता र सम्मान कार्यक्रममा प्रमुख अतिथिका रूपमा सहभागी हुनुभएको थियो।

२०७८ कात्तिक २५ गते: लुम्बिनी साँस्कृतिक नगरपालिकाद्वारा सुनवल नगरपालिका र सुस्ता गाउँपालिका नवलपरासी र लुम्बिनी गार्डेन फाउण्डेशन स्पेन बीच MOU हस्ताक्षर कार्यक्रममा प्रमुख अतिथिका रूपमा सहभागिता जनाउनु भएको थियो।

२०७८ कात्तिक २६ र २७ गते: संसदीय प्रभावकारिताका लागि संचारकर्मीको भूमिका विषयक धुलिखेलमा आयोजित अन्तरक्रिया कार्यक्रममा सहभागिता जनाउनु भएको थियो।

२०७८ कात्तिक २८ गते: गैरआवासीय नेपाली संघ (एनआरएनए) बेल्जियमको स्मारिका बेल्जियम दर्पण नेपाल हाउस हात्तीसारमा विमोचन गर्नु भएको थियो।

२०७८ मङ्सिर ३ गते: Nepal Friendship Gathering २०२१ मा मेरियट होटल, काठमाडौँमा

प्रमुख अतिथिका रूपमा सहभागी हुनु भएको थियो।

२०७८ मङ्सिर २२ गते: लक्ष्मीनारायण हनुमान मन्दिरको शिलान्यास कार्यक्रम। स्थान: लुम्बिनी साँस्कृतिक नगरपालिका वडा.नं १ भगवानपुर।

२०७८ पुस ६ गते: कालीगण्डकी खेलकुद महोत्सव, २०७८ को खेलकुदको कालीगण्डकी गाउँपालिका ७, मिर्मी खेलमैदानमा समुद्घाटन गर्नुभएको थियो।

२०७८ पुस ८ गते: लायन्स क्लब अफ पोखरा अभियानको स्थापना दिवसको अवसरमा आयोजित स्थापना दिवस सहारोहमा प्रमुख अतिथिका रूपमा सहभागी हुनु भएको थियो।

२०७८ माघ २१ गते: सम्माननीय राष्ट्रपतिद्वारा संसदमा समिति प्रणाली राष्ट्रिय सभा विशेष पुस्तक विमोचन कार्यक्रममा सहभागी हुनु भएको।

राष्ट्रिय सभाका माननीय उपाध्यक्ष

मिति २०७८ कात्तिक १ गतेदेखि पुस मसान्तसम्म राष्ट्रिय सभाका माननीय उपाध्यक्ष शशिकला दाहाल देहायबमोजिमका कार्यक्रममा संलग्न रहनुभएको थियो।

१. सुदूरपश्चिम प्रदेशको भ्रमण

मिति २०७८ मङ्सिर १० गते राष्ट्रिय सभाका माननीय उपाध्यक्ष शशिकला दाहाल सुदूरपश्चिम प्रदेशसभाका माननीय उप-सभामुख निर्मला बडाल जोशीबीच २०७८ मङ्सिर १० गते प्रदेशसभा सचिवालय धनगढीमा भेटघाट भयो। भेटका क्रममा उहाँहरूबीच संसद सञ्चालनका समसामयिक विषयमा छलफल भयो। साथै माननीय उपसभामुखज्यूले सुदूरपश्चिम प्रदेश सभाका पछिल्ला गतिविधिका विषयमा माननीय उपाध्यक्षज्यूलाई जानकारी गराउनु भयो। माननीय उपाध्यक्षज्यू सोही दिन प्रदेश सभाले आयोजना गरेको स्वास्थ्य शिविरमा सहभागी हुनुभयो।

भोलिपल्ट मङ्सिर ११ गते डडेल्धुराका प्रमुख जिल्ला अधिकारी मोहनराज जोशीसँग भेटघाट गर्नुभयो। सोही दिन दाहालले ऐतिहासिक अमरगढी किल्लाको अवलोकन भ्रमण गर्नुभयो। सो अवसरमा अमरगढी किल्लाको रेखदेखको जिम्मेवारी पाउनुभएका ६८ वर्षका नरबहादुर श्रेष्ठले अमरगढी किल्लाको इतिहास, पर्यटकीय सम्भावना र त्यहाँको हालको अवस्थाका विषयमा माननीय उपाध्यक्षज्यूलाई जानकारी गराउनुभएको थियो। मङ्सिर १२ गते उपाध्यक्षज्यूले दार्चुलाको शैल्यशिखर नगरपालिका- १ बलाँचमा रहेको चमेलिया जलविद्युत आयोजनाको अवलोकन गर्नुभयो भने दार्चुलाको मालिकार्जुनका शिक्षक तथा जनप्रतिनिधिहरूसँग स्थानीय स्तरमा देखिएको शिक्षा क्षेत्रको समस्याका बारेमा छलफल भयो।

मङ्सिर १३ गते दार्चुलाको महाकाली नगरपालिकाका जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीसँग छलफल कार्यक्रम भयो। कार्यक्रममा नगरपालिकाका प्रमुख हंसराज भट्टले ४ वर्षमा नगरले गरेका काम, बनाएका कानून, संघीयताको सवालमा तीन तहका सरकारबीच देखिएको जटिलता तथा स्थानीय सरकारले भोग्नुपरेको समस्याका विषयमा कुरा राख्नुभयो। नगरले जेष्ठ नागरिक तथा विपन्नहरूका लागि सञ्चालन गरेको विशेष अभियानहरूका विषयमा पनि नगरप्रमुख भट्टले जानकारी गराउनुभयो।

जनप्रतिनिधि तथा कर्मचारीको कुरा सुनिसकेपछि माननीय उपाध्यक्षज्यूले संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारबीच कानून निर्माणदेखि अन्य कतिपय विषयमा कुरा मिल्न नसक्दा जटिलता देखिएको बताउनुभयो। संघीय संसदले बनाएका कतिपय कानून समयमा पारित हुन नसक्दा पनि काममा बाधा पुगेको भन्दै उहाँले तीन तहका सरकारबीच विशेष समन्वय आवश्यक रहेको उल्लेख गर्नुभयो। संघीयता कार्यान्वयनको सवालमा राष्ट्रिय सभाले खेल्न सक्ने भूमिकामा आफ्नो तर्फबाट सक्दो समन्वय गर्ने पनि उपाध्यक्ष दहालले बताउनुभयो। सोही दिन उपाध्यक्षज्यू र सुदूरपश्चिमका उपसभामुखज्यूले बाढीले क्षति गरेको महाकाली नदी छेउको भूभाग र बाँधको अवलोकन गर्नुभयो। उहाँहरूले महाकाली नदीमा रहेको दुई देश (नेपाल र भारत) जोड्ने झोलुङ्गे पुलको अवस्थाका विषयमा जानकारी समेत लिनुभयो।

२. राष्ट्रिय महिला आयोगको कार्यक्रमलाई सम्बोधन

२०७८ मङ्सिर २४ गते राष्ट्रिय सभाका उपाध्यक्ष माननीय शशिकला दहालले राष्ट्रिय महिला आयोगको 'खबर गरौं १९४५' हेल्पलाइन सेवाको चौथो वार्षिकोत्सव कार्यक्रमलाई सम्बोधन गर्नुभएको छ। कार्यक्रमलाई सम्बोधन गर्दै उपाध्यक्ष दहालले महिला हिंसाका स्वरूपहरू बदलिएको भन्दै त्यसलाई समयमै निरूत्साहित गर्न सबै सचेत हुनुपर्ने बताउनुभएको छ।

महिला हिंसा भनेको बलात्कार र बेचबिखन मात्रै नभएको चर्चा गर्दै उपाध्यक्ष दहालले भन्नुभयो, 'महिला हिंसा भन्नेबित्तिकै हामी बलात्कार, चेलीबेटी बेखबिखनलाई मात्रै बुझ्ने गर्छौं, हेर्दा सानो जस्तो लाग्ने, कार्यस्थलमा, सार्वजनिक स्थलमा हुने दुर्व्यवहार र घटनाहरू पनि महिला हिंसा नै हुन्, त्यस्ता घटनाहरूको तत्काल प्रतिवाद गरेर निरूत्साहित गर्नुपर्दछ। सानो लाग्ने र नपत्याउने खालका घटनालाई वेवास्ता गर्दा पछि ठूलो हिंसाको रूप लिनसक्ने भन्दै उपाध्यक्ष दहालले स-साना लाग्ने घटनाहरूलाई निरूत्साहित गर्न महिलाहरू आफै सजग हुनुपर्नेमा जोड दिनुभयो। पछिल्लो समय हिंसा घटनाहरू हुँदा उजुरी पर्ने क्रम बढ्नु सकारात्मक भएको चर्चा गर्दै उपाध्यक्ष दहालले उजुरीहरूको सही निरूपण र पीडितलाई न्याय दिलाउन सबैको सकारात्मक पहल हुनु आवश्यक रहेको बताउनुभयो।

महिला हिंसाविरुद्धका थुप्रै कानूनहरू बनेकोतर्फ स्मरण गराउँदै उपाध्यक्ष दहालले महिलामैत्री कानून बन्नुमात्रै ठूलो कुरा नभएको र त्यसको कार्यान्वयन गर्नु मुख्य कुरा भएको बताउनुभयो। विभिन्न तथ्यांकले पछिल्लो समय महिला हिंसाका विविध प्रकृतिमध्ये घरेलु हिंसाका घटनाहरू धेरै भएको भन्दै उपाध्यक्ष दहालले घरपरिवार भित्रबाटै हुने महिला हिंसा अन्त्य गर्ने वातावरण बनाउन सबैले पहल गर्नुपर्ने बताउनुभयो।

३. संसद सेवा दिवसमा पदक तथा सम्मान वितरण

मिति २०७८ मङ्सिर २७ गते राष्ट्रिय सभाका उपाध्यक्ष माननीय शशिकला दहालले १५ औं संघीय संसद सेवा दिवसको अवसरमा आयोजित विविध खेलकूद प्रतियोगिताका विजेताहरू, रक्तदाता एवं संघीय संसद सचिवालयमा दीर्घ सेवा गरेका कर्मचारीहरूलाई दीर्घ सेवा पदक प्रदान गर्नुभएको थियो। सो अवसरमा उपाध्यक्ष दहालले खेलकूदमा विजयी कर्मचारी र रक्तदाताहरूलाई बधाई तथा शुभकामना व्यक्त गर्दै आगामी दिनमा खेलकूद र समाजसेवामा नियमित लागि रहन आग्रह गर्नुभएको थियो।

त्यस्तै, संघीय संसद सचिवालयमा दीर्घ सेवा गर्ने कर्मचारीहरूलाई लामो समयसम्म संसदमा सेवा गरेकामा धन्यवाद व्यक्त गर्नुभएको थियो। दीर्घ सेवा गर्ने कर्मचारीहरूलाई सम्बोधन गर्दै उपाध्यक्ष दहालले तपाईंहरूको योगदान, श्रम र पसिनाले नै संसद सचिवालयको गरिमा बढेको बताउनुभयो।

४. सहायकस्तरका महिला कर्मचारीसँग अन्तरक्रिया

मिति २०७८ मङ्सिर २९ गते बुधवार राष्ट्रिय सभाका उपाध्यक्ष माननीय शशिकला दहालले संघीय संसद सचिवालयमा कार्यरत सहायक स्तरका महिला कर्मचारीहरूसँग अन्तरक्रिया गर्नुभएको छ। कार्यक्रममा सहभागी सहायक स्तरका महिला कर्मचारीहरूले आफूले भोग्नुपरेका समस्या र कार्यालय सहयोगी भन्नेबित्तिकै मानिसहरूले फरक दृष्टिकोणले हेर्ने र सम्मान नगर्ने परम्परा रहेको भन्दै गुनासो गर्नुभएको थियो। समान काम गरे पनि स्थायी र करारका कर्मचारीहरूबीच सेवा सुविधामा विभेद रहेको भन्दै सहभागीहरूले फरक व्यवहार हुन नहुने, संसद सचिवालयको आफ्नो छुट्टै शिशु स्याहार केन्द्र नहुँदा समस्या भोग्नुपरेकोलगायतका समस्या राखेका थिए।

महिला कर्मचारीका समस्या सुनिसकेपछि उपाध्यक्ष दहालले तत्काल सम्बोधन गर्न सकिने विषयमा आफूले तत्कालै पहल गर्ने र कतिपय विषयमा नीतिगत रूपमा छलफल गरेर अघि बढ्ने बताउनुभयो। कार्यालय सञ्चालनका लागि सहायकस्तरका कर्मचारीको भूमिका अझै महत्वपूर्ण हुने भन्दै उहाँले सबैको कामलाई सबैले सम्मान गर्ने संस्कारको विकास गर्नुपर्नेमा

जोड दिनुभयो। कार्यक्रममा संसद सचिवालयमा कार्यरत ४८ जना सहायकस्तरका महिला कर्मचारीहरूमध्ये ४० जनाको उपस्थिति रहेको थियो।

५. हस्तकला सामग्री प्रदर्शनीको अवलोकन

मिति २०७८ मङ्सिर ३० गते राष्ट्रिय सभाका उपाध्यक्ष शशिकला दहालले स्वदेशी उत्पादनलाई प्राथमिकता र प्रवर्द्धन गर्नुपर्ने बताउनुभएको छ। होटेल हायत रिजेन्सीमा नेपाल हस्तकला महासंघले आयोजना गरेको हस्तकला सामग्रीहरूको प्रदर्शनी अवलोकन गर्दै उपाध्यक्ष दहालले स्वदेशी उत्पादनलाई सबैले माया गरी प्रवर्द्धन गर्नुपर्ने बताउनुभएको हो।

कोरोना भाइरस (कोभिड-१९) को विश्वव्यापी महामारीले नेपाली हस्तकला उद्योग नराम्रोसँग प्रभावित भएको भन्दै उपाध्यक्ष दहालले विश्वमा नेपालको पहिचान दिने हस्तकला व्यवसायलाई बचाउन विविध सहूलियत र राहत प्याकेज ल्याउनुपर्नेमा जोड दिनुभयो। कोभिड-१९ बाट प्रभावित हस्तकला उद्योगको संरक्षणका लागि सरकारको पहलमा बैंक व्याजदर घटाउने, सहूलियत कर्जा र पुनर्कर्जाको व्यवस्था, कच्चा पदार्थमा भन्सार छुटजस्ता व्यवस्था हुन सके व्यवसायीलाई सहज हुनेछ, उहाँले भन्नुभयो, महामारीले प्रभावित भएको हस्तकला व्यवसायलाई फेरि पहिलेकै अवस्थामा फर्काउन मैले सक्दो समन्वय र पहल गर्नेछु।

नेपाली हस्तकला क्षेत्रले वार्षिक १० अर्ब रूपैयाँभन्दा बढीको सामग्री निर्यात गरिरहेको र ११ लाख युवाहरूलाई रोजगारी दिइरहेको भन्दै उपाध्यक्ष दहालले नेपालमा उत्पादित हस्तकला सामग्रीको विश्व बजारमा आकर्षण र माग धेरै भएको बताउनुभयो। विश्व बजारमा आकर्षण र माग भए पनि कोरोना महामारीले हस्तकलाको व्यापार व्यवसाय ठप्प भएकाले नेपाली हस्तकला क्षेत्रले करोडौंको घाटा व्यहोर्नु परेको बताउनुभयो। हस्तकला उद्योगका दक्ष कालिगढहरूलाई पर्याप्त सेवा सुविधा र अवसर दिन नसक्दा विदेश पलायन हुने समस्या रहेको चर्चा गर्दै उपाध्यक्षले नेपाली हस्तकला क्षेत्रको विकास र प्रवर्द्धनका लागि राज्यले उत्पादित सामग्रीको बजार व्यवस्थापनमा विशेष ध्यान दिनुपर्ने बताउनुभयो।

कोरोना महामारीपछि विदेशबाट फर्किएका हजारौं बेरोजगार युवाहरूलाई हस्तकलासम्बन्धी सीप सिकाउन राज्यस्तरबाटै तालिम र अवसर सिर्जना गर्नुपर्ने बताउनुहुँदै दहालले स्वदेशी उत्पादनको वृद्धि हुनुका साथै नेपालको पुख्र्यौली सीप पनि हस्तान्तरण हुने विश्वास व्यक्त गर्नुभयो। स्थानीय तहसँग समन्वय गरेर देशभरि हस्तकला महासंघको सञ्जाल विस्तार गर्न र हस्तकला व्यवसायलाई प्रवर्द्धन गर्न दहालले आग्रह गर्नुभयो। आफ्नो ४८ औं वार्षिकोत्सव तथा नवौं हस्तकला दिवसको अवसरमा नेपाल हस्तकला महासंघले गत मङ्सिर २८ गतेदेखि ३० गतेसम्म थापाथलीमा हस्तकला प्रदर्शनीको आयोजना गरेको थियो।

खण्ड - दुई

संघीय संसद सचिवालय

संघीय संसद सचिवालय अन्तर्गतका गतिविधि

संघीय संसद सचिवालयको संगठन संरचनाअनुसार सचिवालयमा महाशाखा, समिति सचिवालय, शाखा, निजी सचिवालय, इकाई लगायतका संरचनाहरू रहेका छन्। यी संरचनाहरूले संघीय संसदको कामकारबाहीलाई प्रभावकारी ढङ्गले सञ्चालन गर्नमा सहयोग गर्दछन्। सचिवालयको विभिन्न शाखाहरूबाट प्राप्त कामकारबाहीहरूलाई निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ।

अन्तर्राष्ट्रिय सम्पर्क तथा समन्वय महाशाखा

अन्तर्राष्ट्रिय सम्पर्क तथा समन्वय महाशाखाअन्तर्गत अन्तर्राष्ट्रिय सम्पर्क तथा समन्वय शाखा रहेको छ।

अन्तर्राष्ट्रिय सम्पर्क तथा समन्वय शाखा

अन्तर्राष्ट्रिय सम्पर्क तथा समन्वय शाखाबाट मिति २०७८ कात्तिक १ गतेदेखि पुस मसान्तसम्म भए, गरेका कामकारवाही निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छः-

१. अन्तर्राष्ट्रिय कार्यक्रम/सम्मेलनमा सहभागिता

सि.नं.	कार्यक्रम/सम्मेलन (नाम, स्थान, मिति)	सहभागी	
		संघीय संसदका सदस्य	संघीय संसद सचिवालयका पदाधिकारी र कर्मचारी
१	<ul style="list-style-type: none"> अन्तर-व्यवस्थापिका संघ (IPU) को १४३ औं सम्मेलन Madrid, Spain २६-३० November, २०२१ 	<ul style="list-style-type: none"> सम्माननीय सभामुख अग्नि प्रसाद सापकोटा मा. देव प्रसाद गरूङ्ग मा. प्रमिला कुमारी मा. अगम प्रसाद वान्तवा राई मा. लक्ष्मी कुमारी चौधरी 	<ul style="list-style-type: none"> डा. भरतराज गौतम, महासचिव श्री गोपालनाथ योगी, सचिव श्री अर्जुन खत्री के.सी., सम्माननीय सभामुखज्यूको स्वकीय सचिव श्री सुरेशराज सेढाई, कम्प्युटर अपरेटर

२. शिष्टाचार भेटघाट

सि.नं.	मिति	विवरण	स्थान
१	२०७८/०७/१२	स्पेनको एक्स्त्रेमादुरा प्रदेशका सभामुख H.E. Blanca Martin Delgado र राष्ट्रिय सभाका सम्माननीय अध्यक्ष श्री गणेशप्रसाद तिमिल्सिनाज्यूबीच शिष्टाचार भेटघाट	सम्माननीय अध्यक्षज्यूको कार्यकक्ष, सिंहदरवार
२	२०७८/०८/२०	महिला तथा सामाजिक समिति सभापति मा. निरुदेवी पाल र Olivier De Schutter (Special Rapporteur on Extreme poverty and human Rights) बीच शिष्टाचार भेटघाट	संघीय संसद सचिवालय

३. कूटनीतिक राहदानी सिफारिस

सि.नं.		यस अवधिको	हालसम्मको जम्मा (२०७४/११/२० देखि)
१	प्रतिनिधि सभा सदस्य	४	१८१
२	राष्ट्रिय सभा सदस्य	०	४०
	कूल जम्मा	४	२२१

४. अन्य

- अन्तर-व्यवस्थापिका संघ (IPU) को सन् २०२२ को वार्षिक बजेटमा संघीय संसद, नेपालको हिस्साको योगदान CHF 12100 भुक्तानीको लागि पठाइएको।

Association of Secretary General of Parliament (ASGP) को सदस्य भएवापत बुझाउनुपर्ने सन् २०१८ देखि २०२१सम्मको सदस्यता शुल्क रकम CHF 1760 भुक्तानीको लागि पठाइएको।

कानूनी परामर्श महाशाखा

कानूनी परामर्श महाशाखा अन्तर्गत कानूनी परामर्श शाखा रहेको छ।

कानूनी परामर्श शाखा

कानूनी परामर्श शाखाबाट मिति २०७८ कात्तिक १ गतेदेखि पुस मसान्तसम्म भए, गरेका कामकारबाही निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छः-

- विभिन्न विषयहरूका २२ थान रिट निवेदनको लिखित जवाफ सम्बन्धित अदालतहरूमा पठाएको।
- अन्तरिम आदेश छलफलको लागि प्राप्त २ थान रिट निवेदनमा यस सचिवालयको तर्फबाट बहस पैरवी (प्रतिरक्षा) गर्नका लागि महान्यायाधिवक्ताको कार्यालयमा पठाइएको।
- संघीय संसदको अधिवेशन आह्वान र अन्त्यसम्बन्धी २ वटा सूचना कानून, न्याय तथा संसदीय मामिला मन्त्रालयबाट सम्पादन गरी नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशनार्थ मुद्रण विभागमा पठाइएको।
- साथै यस महाशाखाबाट सम्पादन हुने अन्य दैनिक कार्यहरू निरन्तर रूपमा सम्पादन भइरहेको।

कार्यव्यवस्था महाशाखा (प्रतिनिधि सभा)

कार्यव्यवस्था महाशाखा (प्रतिनिधि सभा) अन्तर्गत तीनवटा शाखाहरू रहेका छन्। जसमध्ये कार्यव्यवस्था शाखा (प्रतिनिधि सभा) र सम्पूर्ण विवरण शाखाको कामकारबाही निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छः-

कार्यव्यवस्था शाखा (प्रतिनिधि सभा)

कार्यव्यवस्था (प्रतिनिधि सभा) शाखाबाट मिति २०७८ कात्तिक १ गतेदेखि पुस मसान्तसम्म भए, गरेका कामकारवाही निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छः-

संघीय संसद सचिवालयअन्तर्गत रहेको कार्य व्यवस्था शाखा, (प्रतिनिधि सभा) संघीय संसदले प्रतिनिधि सभा अधिवेशनहरूका बैठक संचालनार्थ सम्माननीय सभामुखलाई आवश्यक सहयोग र समन्वय गर्ने, संसदीय कामकारवाहीको अभिलेख राख्ने, बैठकमा पेश हुने प्रस्ताव, कागजात र विवरणहरूको सङ्कलन, छनौट, सदनमा प्रस्तुत गर्ने प्रकृत्या तयार गर्नेलगायतका कार्य गर्दछ। यसै सिलसिलामा प्रतिनिधि सभाको नवौं र दशौं अधिवेशन सञ्चालनको विषयमा आवश्यक परामर्श लिन गठित कार्यव्यवस्था परामर्श समितिको मिति २०७८ मङ्सिर २८ पुष ६ र ७ गते बसेको बैठकको कार्यसूची, माइन्यूट एवं निर्णय तयार गरी कार्यान्वयनको लागि पत्राचार एवं समन्वय गरियो। यसको अतिरिक्त प्रतिनिधि सभाको बैठक सञ्चालनसम्बन्धी विषयहरूमा सम्माननीय सभामुख, मन्त्री, मन्त्रालय, माननीय सदस्यहरूसँग समन्वय गर्नुका साथै बैठक सञ्चालनका विविध कार्यमा सहयोग पुऱ्याइरहेको छ। साथै शाखाले यो अवधिमा माननीय सदस्यहरूबाट प्राप्त अनुपस्थितिका सूचनाहरू सम्माननीय सभामुख समक्ष स्वीकृतार्थ पेश गर्नुका साथै सचिवालयको स्वीकृत वार्षिक कार्यक्रम अन्तर्गत प्रतिनिधि सभाको कार्यवृत्त तयारी र कार्यतालिका अध्ययन समितिमार्फत प्रतिनिधि सभाको सातौं अधिवेशन, आठौं अधिवेशनको कार्यवृत्त तयार गरी सचिवालयको मुद्रण तथा प्रकाशन शाखामा पठाएको छ। साथै प्रतिनिधि सभाको कार्यतालिका सम्बन्धमा अध्ययन गरी तयार भएको प्रतिवेदनमाथिको छलफल अन्तिम चरणमा पुगेको छ।

सम्पूर्ण विवरण शाखा (प्रतिनिधि सभा)

सम्पूर्ण विवरण (प्रतिनिधि सभा) बाट मिति २०७८ कात्तिक १ गतेदेखि पुस मसान्तसम्म भए, गरेका कामकारवाही निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छः-

- पहिलो, दोश्रो, तेस्रो, चौथो, पाँचौं, छैटौं, सातौं, अधिवेशन (विशेष), आठौं र नवौं अधिवेशनको सम्पूर्ण विवरणसम्बन्धी सबै काम सकिई बुक बाइन्डिङको कामसमेत भइसकेको।
- चालु दशौं अधिवेशनको बैठकहरूको काम भइरहेको।

कार्यव्यवस्था महाशाखा (राष्ट्रिय सभा)

कार्यव्यवस्था महाशाखा (राष्ट्रिय सभा) अन्तर्गत तीनवटा शाखाहरू रहेका छन्। जसमध्ये कार्यव्यवस्था शाखा (राष्ट्रिय सभा) को कामकारवाही निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छः-

कार्यव्यवस्था शाखा (राष्ट्रिय सभा)

कार्यव्यवस्था शाखाले सभा र कार्यव्यवस्था परामर्श समितिका बैठकहरूको व्यवस्थापन गर्ने, कार्यसूची, बाचनपत्र सूचनापत्र तयार गर्ने, सदस्यहरूलाई बैठकसम्बन्धी सूचना उपलब्ध गराउने, सभामा पेश गरिने सामग्रीहरूको वितरणको व्यवस्थापन हेर्ने, सभा तथा कार्यव्यवस्था परामर्श समितिका बैठकहरूको अभिलेख राख्नेलगायतका कार्यहरू गर्नुपर्ने हुनाले यस अवधिमा भएका कार्यव्यवस्था परामर्श समितिका बैठकको व्यवस्थापनका साथै सभाका २ वटा बैठकहरूमा माथि उल्लिखित कार्यहरू गरेको थियो। यसका साथै राष्ट्रिय सभाको दशौं अधिवेशनको कार्यवृत्त, सूचनापत्र र कार्यसूचीको सङ्ग्रहसम्बन्धी कार्यसमेत सम्पन्न गरेको छ।

राष्ट्रिय सभातर्फको अधिवेशनगत र बैठकगत सम्पूर्ण विवरण तयार गर्ने काम सम्पन्न भई व्यक्तिगत सम्पूर्ण विवरण तयार गर्ने काम भइरहेको।

प्रशासन महाशाखा

प्रशासन महाशाखाअन्तर्गत चारवटा शाखाहरू कर्मचारी प्रशासन शाखा, सूचना तथा अभिलेख व्यवस्थापन शाखा, आर्थिक प्रशासन शाखा र मर्यादापालन तथा सुरक्षा शाखा रहेका छन्। यस महाशाखाअन्तर्गत कर्मचारी प्रशासन शाखा, सूचना तथा अभिलेख व्यवस्थापन शाखा, आर्थिक प्रशासन शाखा र मर्यादापालन तथा सुरक्षा शाखाका कामकारबाहीहरू निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ।

कर्मचारी प्रशासन शाखा

कर्मचारी प्रशासन शाखाबाट मिति २०७८ कात्तिक १ गतेदेखि पुस मसान्तसम्म भए, गरेका कामकारबाही निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ:-

सि.नं.	कामकारवाही	कैफियत
१.	सचिवालयमा रिक्त रा.प. द्वितीय श्रेणीको उपसचिव पदमा लोक सेवा आयोगकोमिति २०७८/०९/२३ को सिफारिश (खुला) तथा सचिवालयको मिति २०७८/०९/२३ को निर्णयानुसार श्री सुशीला आचार्य र श्रीनुमराज खनाल शर्मा नियुक्त हुनुभएको।	

सि.नं.	कामकारवाही	कैफियत
२.	संघीय संसद सचिवालय सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा २६ तथा संघीय संसद सचिवालय कर्मचारी प्रशासन नियमावली, २०६५ को नियम ६३ बमोजिम कार्यक्षमताको मूल्याङ्कनद्वारा गरिने बढुवाका लागि सहसचिव पद संख्या-१, उपसचिव पद संख्या-८, सिनियर इलेक्ट्रोनिक्स इन्जिनियर पद संख्या-१ र प्रमुख पुस्तकालय अधिकृत पद संख्या-१ तथा सोही नियमावलीको नियम ६४ बमोजिम कार्यसम्पादन तथा अनुभवको मूल्याङ्कनद्वारा हुने बढुवाको समायोजनतर्फ उपसचिव पद संख्या-२ मा दरखास्त आह्वान सम्बन्धी सूचना प्रकाशन।	सूचना प्रकाशन २०७८/०७/३०
३.	संघीय संसद सचिवालय सम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा २६ तथा संघीय संसद सचिवालय कर्मचारी प्रशासन नियमावली, २०६५ को नियम ६४ बमोजिम कार्यक्षमताको मूल्याङ्कनद्वारा उपसचिव पद संख्या-८, सिनियर इलेक्ट्रोनिक्स इन्जिनियर पद संख्या-१ र प्रमुख पुस्तकालय अधिकृत पद संख्या-१ मा भएको बढुवा सिफारिस सम्बन्धी सूचना प्रकाशन।	सूचना प्रकाशन २०७८/०९/०४

आर्थिक प्रशासन शाखा

चालू आ.व. २०७८/७९ पौष मसान्तसम्मको खर्च अवस्था

आ.व २०७८/७९ मा संघीय संसद सचिवालयको लागि विनियोजित तपशिल बमोजिमका बजेट शीर्षकहरूमा आर्थिक वर्षको २०७८ पौष मसान्तसम्म खर्चको अवस्था निम्न अनुसार रहेको छ।

सि.नं.	बजेट शीर्षक	बजेट रू.	पौष मसान्तसम्म खर्च रू.	खर्च प्रतिशत
१	२०२००००१३	२४,२००,०००.००	५,५५२,६९९.६०	२२.९५
२	२०२०००११३	८२४,०००,०००.००	१६१,२६६,४७३.००	१९.५७
३	२०२०००१२३	३३८,२००,०००.००	७३,९४०,८७५.५८	२१.८६
४	२०२०००१२४	३२,०००,०००.००	४,११२,३८०.९९	१२.८५
५	३०५०११०१३	३३,११८,०००.००	-	-
६	३०५०११०१४	५,५९०,०००.००	-	-
कूल जम्मा		१,२५७,१०८,०००.००	२४४,८७२,४२९.१७	

संघीय संसद सचिवालय
२०७८ पौष मसान्तसम्मको खर्चको फाँटवारी

आर्थिक वर्ष २०७८/७९

बजेट शीर्षक : २०२००००१३ संघीय संसद सचिवालय

खर्च/वित्तीय सङ्केत नं	खर्च/वित्तीय सङ्केतको नाम	अन्तिम बजेट	गत महिनासम्मको खर्च	यस महिनाको खर्च	यस महिनासम्मको खर्च	बाँकी बजेट
२१११२	पारिश्रमिक पदाधिकारी	१४,९००,०००.००	४,३६८,८५३.२१	८९७,०१०.००	५,२६५,८६३.२१	९,६३४,१३६.७९
२११३२	महंगी भत्ता	७००,०००.००	१६४,०००.००	७६,०००.००	२४०,०००.००	४६०,०००.००
२११४१	पदाधिकारी बैठक भत्ता	६००,०००.००	०.००	०.००	०.००	६००,०००.००
२११४२	पदाधिकारी अन्य सुविधा	२,०००,०००.००	१०२,५००.००	११७,२३३.००	२१९,७३३.००	१,७८०,२६७.००
२११४९	पदाधिकारी अन्य भत्ता	१००,०००.००	१५,०००.००	३,०००.००	१८,०००.००	८२,०००.००
२२२११	इन्धन (पदाधिकारी)	१,१००,०००.००	५०६,४८०.००	१०५,५३०.००	६१२,०१०.००	४८७,९९०.००
२२२१३	सवारी साधन मर्मत खर्च	९००,०००.००	३६६,६८५.००	३,०००.००	३६९,६८५.००	५३०,३१५.००
२२३११	मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री	२,७००,०००.००	१,३६०,७८३.५०	५२४,६०७.००	१,८८५,३९०.५०	८१४,६०९.५०
२२६१२	भ्रमण खर्च	८००,०००.००	७५०,९०५.००	२९,०९१.००	७७९,९९६.००	२०,००४.००
२२६१३	विशिष्ट व्यक्ति तथा प्रतिनिधि मण्डलको भ्रमण खर्च	०	०.००	०.००	०.००	०.००
२२७११	विविध खर्च	४००,०००.००	२४३,९०७.३९	०.००	२४३,९०७.३९	१५६,०९२.६१
	कूल जम्मा	२४,२००,०००.००	७,८७९,११४.१०	१,७५५,४७१.००	९,६३४,५८५.१०	१४,५६५,४१४.९०

संघीय संसद सचिवालय
२०७८ पौष मसान्तसम्मको खर्चको फाँटवारी

आर्थिक वर्ष २०७८/७९

बजेट शीर्षक : २०२०००११३ संघीय संसद सचिवालय

खर्च/वित्तीय सङ्केत नं	खर्च/वित्तीय सङ्केतको नाम	अन्तिम बजेट	गत महिनासम्मको खर्च	यस महिनाको खर्च	यस महिनासम्मको खर्च	पेशकी	बाँकी बजेट
२१११२	पारिश्रमिक पदाधिकारी	४३०,१००,०००.००	१६६,४९३,७६३.५१	५०,२१७,०४४.१७	२१६७१०८०७.६८	९०००००	२१३,३८९,१९२.३२
२११४१	पदाधिकारी बैठक भत्ता	४४,०००,०००.००	२२,१२४,८००.००	२४५,९३०.००	२२३७०७३०.००		२१,६२९,२७०.००
२११४२	पदाधिकारी अन्य सुबिधा	७०,१००,०००.००	२८,४११,७४१.०६	५,३६०,११७.२०	३३७७१८५८.२६		३६,३२८,१४१.७४
२११४९	पदाधिकारी अन्य भत्ता	३,७००,०००.००	१,३८५,४११.२९	३०१,८६६.६७	१६८७२७७.९६		२,०१२,७२२.०४
२२१११	पानी तथा विजुली	९,३००,०००.००	१०,०००.००	२,०००.००	१२०००.००		९,२८८,०००.००
२२२११	इन्धन (पदाधिकारी)	६,५००,०००.००	२,८०७,५१०.००	६१४,२७०.००	३४२१७८०.००		३,०७८,२२०.००
२२२१३	सवारी साधन मर्मत खर्च	२,६००,०००.००	१,९२५,५९३.४५	३३,५५९.८७	१९५९१५३.३२		६४०,८४६.६८
२२३११	मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री	१,६००,०००.००	१,५७३,७२४.८५	०.००	१५७३७२४.८५		२६,२७५.१५
२२५२२	कार्यक्रम खर्च	३०,६००,०००.००	२,८८८,११२.००	१,५७०,७९२.२०	४४५८९०४.२०	११२८७५०	२६,१४१,०९५.८०
२२६११	अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	३६,८००,०००.००	११,८६५,४१८.३०	१४५,८५८.२०	१२०११२७६.५०	९४८,९८४.३०	२४,७८८,७२३.५०
२२७११	विविध खर्च	२०,७००,०००.००	४,९०९,१९४.०४	१,२०७,२३८.००	६११६४३२.०४		१४,५८३,५६७.९६
२७२१३	औषधी खरिद खर्च	३,०००,०००.००	६८८,३१०.५०	०.००	६८८३१०.५०		२,३११,६८९.५०
२८१४२	घर भाडा	१६५,०००,०००.००	२७,०००.००	७२,६७२,०४०.००	७२६९९०४०.००		९२,३००,९६०.००
कूल जम्मा		८२४,०००,०००.००	२४५,११०,५७९.००	१३२,३७०,७१६.३१	३७७,४८१,२९५.३१	२,९७७,७३४.३०	४४६,५१८,७०४.६९

संघीय संसद सचिवालय
२०७८ पौष मसान्तसम्मको खर्चको फाँटवारी

आर्थिक वर्ष २०७८/७९

बजेट शीर्षक : २०२०००१२३ संघीय संसद सचिवालय

खर्च/वित्तीय सङ्केत नं	खर्च/वित्तीय सङ्केतको नाम	अन्तिम बजेट	गत महिनासम्मको खर्च	यस महिनाको खर्च	यस महिनासम्मको खर्च	पेशकी	बाँकी बजेट
२११११	पारिश्रमिक कर्मचारी	२०३,६००,०००.००	७१,४२३,९५८.१५	११,९१७,२१४.५०	८३,३४१,१७२.६५		१२०,२५८,८२७.३५
२११२१	पोशाक	४,८००,०००.००	०.००	०.००	०.००		४,८००,०००.००
२११३२	महंगी भत्ता	८,०००,०००.००	२,२८७,२५०.००	४५६,६००.००	२,७४३,८५०.००		५,२५६,१५०.००
२११३४	कर्मचारीको बैठक भत्ता	१,२००,०००.००	६७४,२७५.००	०.००	६७४,२७५.००		५२५,७२५.००
२११३५	कर्मचारी प्रोत्साहन तथा पुरस्कार	३२,३००,०००.००	१७,६५९,९६७.००	३३,९४५.००	१७,६९३,९१२.००		१४,६०६,०८८.००
२१२१२	योगदानमा आधारित निवृत्तभरण कोष खर्च	५००,०००.००	४,८००.००	०.००	४,८००.००		४९५,२००.००
२२१११	पानी तथा बिजुली	१९,७००,०००.००	२,५३३,८६८.५५	३,३६०,१९२.०७	५,८९४,०६०.६२		१३,८०५,९३९.३८
२२११२	संचार महसुल	७,२००,०००.००	७२७,९६५.७७	४५९,६८४.००	१,१८७,६४९.७७		६,०१२,३५०.२३
२२२१२	इन्धन (कार्यालय प्रयोजन)	८,६००,०००.००	४,९६७,८३९.५५	९१७,४६६.००	५,८८५,३०५.५५	१,०००,०००.००	२,७१४,६९४.४५
२२२१३	सवारी साधन मर्मत खर्च	६,६००,०००.००	४,१४८,६९३.७८	५९८,४८६.९०	४,७४७,१८०.६८		१,८५२,८१९.३२
२२२१४	विमा तथा नवीकरण खर्च	३,५००,०००.००	१,९१७,३८५.४०	१९,६२०.००	१,९३७,००५.४०	१,५०७,५४५.००	१,५६२,९९४.६०
२२२२१	मेशिनरी तथा औजार मर्मत सम्भार तथा सञ्चालन खर्च	२,३००,०००.००	६००,३९२.००	४२३,५२४.००	१,०२३,९१६.००		१,२७६,०८४.००
२२२३१	निर्मित सार्वजनिक सम्पत्तिको मर्मत सम्भार खर्च	२,७००,०००.००	८०९,९१४.९२	६४२,३५६.००	१,४५२,२७०.९२	१२५,०५९.२१	१,२४७,७२९.०८
२२२९१	अन्य सम्पत्तिहरूको सञ्चालन तथा सम्भार	७००,०००.००	२३४,२२६.४०	०.००	२३४,२२६.४०		४६५,७७३.६०

खर्च/वित्तीय सङ्केत नं	खर्च/वित्तीय सङ्केतको नाम	अन्तिम बजेट	गत महिनासम्मको खर्च	यस महिनाको खर्च	यस महिनासम्मको खर्च	पेशकी	बाँकी बजेट
	खर्च						
२२३११	मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री	१८,२००,०००.००	१०,३९९,७७१.२९	२,४६२,३०६.५९	१२,८६२,०७७.८८	५०,०००.००	५,३३७,९२२.१२
२२३१३	पुस्तक तथा सामग्री खर्च	८००,०००.००	२८६,८२५.००	१०९,१०६.००	३९५,९३१.००		४०४,०६९.००
२२३१५	पत्रपत्रिका, छपाइ तथा सूचना प्रकाशन खर्च	५००,०००.००	१५६,४८०.४०	१३४,३१९.००	२९०,७९९.४०		२०९,२००.६०
२२४११	सेवार परामर्श खर्च	३,३००,०००.००	८४९,६००.००	१७०,०२०.००	१,०१९,६२०.००		२,२८०,३८०.००
२२४१२	सूचना प्रणाली तथा सफ्टवेयर सञ्चालन खर्च	१,५००,०००.००	३२३,२४७.८०	०.००	३२३,२४७.८०		१,१७६,७५२.२०
२२४१३	करार सेवा शुल्क	३६,४००,०००.००	१५,०१३,१०४.७५	२,८१९,७७९.००	१७,८३२,८८३.७५		१८,५६७,११६.२५
२२५११	कर्मचारी तालिम खर्च	६००,०००.००	०.००	०.००	०.००		६००,०००.००
२२५२२	कार्यक्रम खर्च	३,५००,०००.००	१६९,६८२.८०	-१३,४३०.००	१५६,२५२.८०		३,३४३,७४७.२०
२२६११	अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	१,४००,०००.००	३०४,३०५.००	४६५,२९२.००	७६९,५९७.००		६३०,४०३.००
२२६१२	भ्रमण खर्च	१००,०००.००	४०,७४५.००	०.००	४०,७४५.००		५९,२५५.००
२२७११	विविध खर्च	२,२००,०००.००	१,५५३,७१८.४७	४७८,६३६.००	२,०३२,३५४.४७	२४,०००.००	१६७,६४५.५३
	कूल जम्मा	३७०,२००,०००.००	१३७,०८८,०१७.०३	२५,४५५,११७.०६	१६२,५४३,१३४.०९	२,७०६,६०४.२१	२०७,६५६,८६५.९१

संघीय संसद सचिवालय
२०७८ पौष मसान्तसम्मको खर्चको फाँटवारी

आर्थिक वर्ष:- २०७८/७९

बजेट शीर्षक : २०२००००१२४ संघीय संसद सचिवालय

खर्च/वित्तीय सङ्केत नं	खर्च/वित्तीय सङ्केतको नाम	अन्तिम बजेट	गत महिनासम्मको खर्च	यस महिनाको खर्च	यस महिनासम्मको खर्च	बाँकी बजेट
३११२१	सवारीसाधन	१००,०००.००	९२,०००.००	०.००	९२,०००.००	८,०००.००
३११२२	मेशिनरी तथा औजार	१२,८००,०००.००	२,६२१,८१६.७५	५,२६१,७३३.००	७,८८३,५४९.७५	४,९१६,४५०.२५
३११२३	फर्निचर तथा फिक्चर्स	७,०००,०००.००	३,२१६,३१३.७०	२८९,८४५.००	३,५०६,१५८.७०	३,४९३,८४१.३०
३११३४	कम्प्युटर सफ्टवेयर निर्माण तथा खरीद खर्च	३,३००,०००.००	९०,४००.००	२७१,२००.००	३६१,६००.००	२,९३८,४००.००
३११७१	पूँजीगत सुधार खर्च सार्वजनिक निर्माण	८,८००,०००.००	९२२,३०२.७९	०.००	९२२,३०२.७९	७,८७७,६९७.२१
कूल जम्मा		३२,०००,०००.००	६,९४२,८३३.२४	५,८२२,७७८.००	१२,७६५,६११.२४	१९,२३४,३८८.७६

संघीय संसद सचिवालय
२०७८ आश्विन मसान्तसम्मको खर्चको फाँटवारी

आर्थिक वर्ष:- २०७८/७९

बजेट शीर्षक: सार्वजनिक वित्तीय व्यवस्थापन सुधार कार्यक्रम ३०५०११०१३

खर्च/वित्तीय सङ्केत नं	खर्च/वित्तीय सङ्केतको नाम	अन्तिम बजेट	गत महिनासम्मको खर्च	यस महिनाको खर्च	यस महिनासम्मको खर्च	बाँकी बजेट
२२३११	मसलन्द तथा कार्यालय सामग्री		०	०	०	
२२३१३	पुस्तक तथा सामग्री खर्च		०	०	०	
२२४११	सेवार परामर्श खर्च	१०,९०१,०००.००	०	०	०	१०,९०१,०००.००
२२५२२	कार्यक्रम खर्च	१९,८७२,०००.००	०	०	०	१९,८७२,०००.००
२२६११	अनुगमन, मूल्यांकन खर्च	२,३४५,०००.००	०	०	०	२,३४५,०००.००
	कूल जम्मा	३३,११८,०००.००	०	०	०	३३,११८,०००.००

संघीय संसद सचिवालय
२०७८ पौष मसान्तसम्मको खर्चको फाँटवारी

आर्थिक वर्ष:- २०७८/७९

बजेट शीर्षक: सार्वजनिक वित्तीय व्यवस्थापन सुधार कार्यक्रम ३०५०११०१४

खर्च/वित्तीय सङ्केत नं	खर्च/वित्तीय सङ्केतको नाम	अन्तिम बजेट	गत महिनासम्मको खर्च	यस महिनाको खर्च	यस महिनासम्मको खर्च	बाँकी बजेट
३११२२	मेशिनरी तथा औजार	८,८९५,०००.००	०.००	५,७५७,७८६.०७	५,७५७,७८६.०७	३,१३७,२१३.९३
३११२३	फर्निचर तथा फिक्चर्स		०.००	०.००	०.००	
३११३४	कम्प्युटर सफ्टवेयर निर्माण तथा खरीद खर्च	२,७९५,०००.००	०.००	०.००	०.००	२,७९५,०००.००
	कूल जम्मा	११,६९०,०००.००	०.००	५,७५७,७८६.०७	५,७५७,७८६.०७	५,९३२,२१३.९३

संघीय संसद सचिवालय
२०७८ पौष मसान्तसम्म बेरूजुको एकिकृत लगत तथा प्रगति विवरण

सि.नं.	विवरण	पेशकी	नियमित	असूल	जम्मा	फछ्यौट प्रतिशत
१	अ.ल्यासहितको बाँकी बेरूजु	७,४९५,०००	५३४१००	८,६८०,०००	२१,५१६,०००	३३.९७%
२	२०७८ पौष मसान्तसम्म फछ्यौट	३,६४२,०००	३१३२०००	५३५,०००	७,३०९,०००	
३	२०७९ पौष मसान्तसम्म बाँकी बेरूजु	३,८५३,०००	२२०९०००	८,१४५,०००	१४,२०७,०००	

सूचना तथा अभिलेख व्यवस्थापन शाखा

सूचना तथा अभिलेख व्यवस्थापन शाखाबाट मिति २०७८ कात्तिक १ गतेदेखि पुस मसान्तसम्म भए, गरेका कामकारवाही निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छः-

परिचय पत्र वितरणसम्बन्धी

क्र.स.	परिचय पत्रको प्रकार	नयाँ जारी	नवीकरण	जम्मा सङ्ख्या
१.	संविधान सभा सदस्य	-	९	९
२.	स्वकीय सचिव (प्रतिनिधि सभा)	२	२४	२६
३.	स्वकीय सचिव (राष्ट्रिय सभा)	३	१५	१८
४.	सञ्चारकर्मी (संसद प्रेस पास)	३०	२७	५७
कूल जम्मा		३५	७५	११०

- यस शाखाको व्यवस्थापनमा संसद र संसदीय मामिला पत्रकारबीच मिति २०७८/०७/२६ र २७ गते काभ्रेको धुलिखेलमा अन्तरक्रिया कार्यक्रम आयोजना गरिएको थियो।

कार्यक्रममा प्रतिनिधि सभाका सम्माननीय सभामुख, राष्ट्रिय सभाका सम्माननीय अध्यक्ष, राष्ट्रिय सभाका माननीय उपाध्यक्ष, संघीय संसदका महासचिव, सभाका सचिवहरु, तथा सचिवालय सचिवको समेतको समेत उपस्थिति भएको थियो। सो कार्यक्रममा संघीय संसद सचिवालयका प्रवक्ता डा. रोजनाथ पाण्डेले संसदीय सूचना सम्प्रेषणमा संघीय संसद सचिवालयको भूमिका विषयमा, संसदीय मामिला पत्रकारहरुको तर्फबाट श्री मनोज सत्यालले संसदीय पत्रकारिताका चुनौती र समाधान विषयमा कार्यपत्र प्रस्तुत गर्नुभएको थियो। सचिवालयको कार्यपत्रमाथि श्री विनु सुवेदीले टिप्पणी गर्नुभएको थियो भने पत्रकारको कार्यपत्रमाथि सचिवालय सचिव (अनुसन्धान) श्री सुदर्शन खड्काले टिप्पणी गर्नुभएको थियो।

त्यसैगरी पत्रकारिता विषयका विज्ञ तथा त्रिभुवन विश्वविद्यालयका प्राध्यापक पी. खरेलले आफ्नो कार्यपत्र प्रस्तुत गर्नुभएको थियो। सो कार्यपत्रमाथि राष्ट्रिय सभाका सचिव श्री राजेन्द्र फुयालले टिप्पणीकारको रूपमा टिप्पणी गर्नुभए पश्चात् सामूहिक छलफल भएको थियो। कार्यक्रममा सहभागीहरुबाट सिर्जनात्मक सुझावहरु प्राप्त भएका थिए।

- अभिलेख व्यवस्थापनका लागि आन्तरिक पत्राचार गरी अभिलेखहरु सङ्कलन गर्ने, प्राप्त सामग्रीको छायाँ कपी तयार गरेर बाइन्डिङ गर्नेलगायत संसद दर्पणको २५ औँ अङ्कको लागि सामग्रीहरु सङ्कलन, अध्ययन र रूजुसम्बन्धी कार्यहरुका साथै अन्य नियमित कार्यहरु सम्पादन हुँदै आइरहेका छन्।

मर्यादापालन तथा सुरक्षा शाखा

मर्यादापालन तथा सुरक्षा शाखाबाट मिति २०७८ कात्तिक १ गतेदेखि पुस मसान्तसम्म भए, गरेका कामकारबाही निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छः-

प्रतिनिधि सभा, राष्ट्रिय सभा र विभिन्न समितिहरूको बैठक सञ्चालन हुदाँ यस शाखाले बम डिस्पोजल टिम र स्निफर डग टिमलाई सर्च गराई मर्यादापालकहरूलाई खटाउने कार्य भइरहेको थियो। प्रतिनिधि सभा सञ्चालन हुँदा लगातार रूपमा हरेक बैठक बस्दा प्रमुख प्रतिपक्ष दलबाट वेलमा आई विरोध र नाराबाजी गरेकोले उपलब्ध फौजको अलवा नेपाल प्रहरीबाट थप ७० जना फौज झिकाई सुरक्षा व्यवस्था मिलाइएको थियो।

मानव संसाधन विकास महाशाखा

मानव संसाधन विकास महाशाखाअन्तर्गत चारवटा शाखाहरू जनशक्ति योजना तथा संगठन विकास शाखा, संसदीय प्रशिक्षण शाखा, कर्मचारी प्रशिक्षण शाखा र प्रदेश सभा सम्पर्क तथा समन्वय शाखा रहेका छन्। जसमध्ये कर्मचारी प्रशिक्षण शाखाबाट सम्पन्न भएका कामकारबाहीहरू निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छः-

कर्मचारी प्रशिक्षण शाखा

कर्मचारी प्रशिक्षण शाखाबाट मिति २०७८ कात्तिक १ गतेदेखि पुस मसान्तसम्म भए, गरेका कामकारबाही निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छः-

१. सचिवालयको मिति २०७८/०७/२८ को निर्णयबमोजिम संसद सचिवालयमा कार्यरत श्रेणीविहीन कर्मचारीका लागि पदीय दायित्वसम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्यक्रम सञ्चालन भएको थियो। उक्त कार्यक्रममा ९८ जना श्रेणीविहीन कर्मचारीहरूको सहभागिता रहेको थियो।
२. मिति २०७८/०८/२९ गते राष्ट्रिय सभाका माननीय उपाध्यक्षको निर्देशनबमोजिम सचिवालयमा कार्यरत श्रेणीविहीन महिला कर्मचारीहरू र राष्ट्रिय सभाका उपाध्यक्षबीच लैङ्गिक सचेतनासम्बन्धी अन्तरक्रिया कार्यक्रम सञ्चालन भएको थियो।
३. २०७८ कात्तिक १ गतेदेखि पुष मसान्तसम्म विभिन्न तालिम कार्यक्रमको लागि भएका मनोनयनको विवरण यस प्रकार रहेको छ।

क्र.सं.	तालिमको नाम	स्वीकृत मिति	मनोनीत कर्मचारीहरूको पद/नाम,थर
१.	JICA द्वारा सञ्चालित Online program	२०७८/०७/११	उपसचिव श्री दशरथ धमला

क्र.सं.	तालिमको नाम	स्वीकृत मिति	मनोनीत कर्मचारीहरूको पद/नाम,थर
	on capacity enhancement of Human resources in legal sector		शाखा अधिकृत श्री मेघराज अर्याल
२.	ACMD र PCMD विषयक सेवाकालीन प्रशिक्षण	२०७८/०७/१४	उपसचिव श्री रेखा उपाध्याय खनाल कम्प्युटर अधिकृत श्री अनन्तप्रसाद कोइराला
३.	UNDP को Parliament Support Project द्वारा "संवेगात्मक बुद्धिमता, सञ्चार तथा व्यवहारजन्य कौशल" विषयक तालिम कार्यक्रम	२०७८/०९/०५	सहसचिव श्री बबिता मिश्र शाखा अधिकृत श्री सावित्रा शर्मा पुस्तकालय अधिकृत श्री कमलादेवी शर्मा शाखा अधिकृत श्री पद्मिनी राजवंशी शाखा अधिकृत श्री लक्ष्मी महर्जन शाखा अधिकृत श्री लक्ष्मी देवी भण्डारी
४.	NATHM द्वारा सञ्चालित सम्पर्क अधिकृतको अनुस्थापन तालिम कार्यक्रम	-	उपसचिव श्री सिर्जना बराल शाखा अधिकृत श्री सपना सापकोटा
५.	नवनियुक्त रा.प. द्वितीय श्रेणीका उपसचिव कर्मचारीहरूलाई नेपाल प्रशासनिक प्रशिक्षण प्रतिष्ठानमा ७ (सात) कार्यदिने अभिमुखीकरण तालिम	-	उपसचिव श्री सुशिला आचार्य उपसचिव श्री नुमराज खनाल शर्मा
६.	PCMD विषयक सेवाकालीन प्रशिक्षण	२०७८/०९/२९	कम्प्युटर अधिकृत श्री सुरेश राज सेढाई कम्प्युटर अधिकृत श्री जगदिश न्यौपाने

प्रदेश सभा सम्पर्क तथा समन्वय शाखा

प्रदेश सभा सम्पर्क तथा समन्वय शाखाबाट मिति २०७८ कात्तिक १ गतेदेखि पुस मसान्तसम्म भए, गरेका कामकारवाही निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छः-

संघीय संसदका महासचिव, प्रतिनिधि सभाका सचिव, राष्ट्रिय सभाका सचिव, सचिवालय सचिव र सातै प्रदेशका प्रदेश सभा सचिवबीच सभा सञ्चालन र सचिवालय सञ्चालन तथा व्यवस्थापनमा देखिएका चुनौती, समस्या र आगामी कार्यदिशा बारेमा छलफल र अनुभव आदानप्रदान गर्न संघीय संसद सचिवालयको आयोजना र लुम्बिनी प्रदेश सभा सचिवालयको सहआयोजना र Parliamentary support Programme (PSP) को व्यवस्थापनमा बुटवलमा मिति २०७८/०८/०१ देखि २०७८/०८/०४सम्म Discussion on critical Issues of Parliamentary Business and Secretariat Services विषयक अन्तरक्रिया कार्यक्रम आयोजना गरिएको थियो। कार्यक्रमको तयारीलगायत समन्वय गर्ने कार्य संघीय संसद, प्रतिनिधि सभा, कार्यव्यवस्था महाशाखा र शाखाले गरेको थियो।

यस कार्यक्रममा सबै प्रदेश सभाका सचिवहरूले सभाको वस्तुस्थिति, विधायन समस्या र चुनौती, संघीय संसद सचिवालयसँगको अपेक्षालगायतका विषयवस्तुहरूमा विस्तृतमा धारणा राख्नुभएको थियो। साथै यस छलफल कार्यक्रममा सम्माननीय सभामुखज्यूसहित सबै प्रदेश सभाका माननीय सभामुख तथा उपसभामुखसहितको यसअघि काठमाडौंमा आयोजित कार्यक्रमले सचिवालयले सम्पादन गर्नुपर्ने भनी औल्याएका विषयवस्तुहरूको कार्यन्वयनको अवस्था र सम्पादन हुन बाँकी कामहरूको लागि थप सहकार्य गर्ने र कार्यसम्पादन गर्ने भन्ने विषयमा विस्तृतमा छलफल भएको थियो।

संसदीय अध्ययन तथा अनुसन्धान महाशाखा

संसदीय अध्ययन तथा अनुसन्धान महाशाखाअन्तर्गत चारवटा शाखाहरू संसदीय अध्ययन तथा अनुसन्धान शाखा, प्रत्यायोजित व्यवस्थापन अध्ययन शाखा, नागरीक सम्बन्ध शाखा र पुस्तकालय शाखा रहेका छन्। जसमध्ये संसदीय अध्ययन तथा अनुसन्धान र पुस्तकालय शाखाबाट सम्पन्न भएका काम कारवाहीहरू निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छः-

संसदीय अध्ययन तथा अनुसन्धान शाखा

संसदीय अध्ययन तथा अनुसन्धान शाखाबाट मिति २०७८ कात्तिक १ गतेदेखि पुस मसान्तसम्म भए, गरेका कामकारवाही निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छः-

- संसदीय निगरानीसम्बन्धी अध्ययन कार्यका लागि सचिवालय सचिव श्री सुदर्शन खड्काज्यूको संयोजकत्वमा पाँच सदस्यीय एक अध्ययन समिति गठन गरी अध्ययन कार्य प्रारम्भ भएको,
- संघीय संसदका १६ वटै समितिको परिचय झल्किने छुटाछुट्टै लिफलेट तयार भइरहेको,
- संसद सदस्यहरूलाई आवश्यक विविध तथ्य तथ्याडकहरू नियमित रूपमा उपलब्ध गराएको,
- संसदीय सुनुवाइ र महाभियोगसम्बन्धी जानकारीमूलक बुकलेट प्रकाशन गर्न अध्ययन कार्य भइरहेको,
- सचिवालयको टेलिफोन डाइरेक्ट्री नियमित रूपमा अद्यावधिक गर्ने कार्य भइरहेको।

पुस्तकालय शाखा

पुस्तकालय शाखाबाट मिति २०७८ कात्तिक १ गतेदेखि पुस मसान्तसम्म भए, गरेका कामकारवाही निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छः-

- पुस्तकालयका लागि विभिन्न विषयका नयाँ नयाँ पुस्तकहरू ११० संख्यामा खरिद प्रक्रियाबाट प्राप्त गरेको।
- उक्त पुस्तकहरूको वर्गीकरण, बर्कशिट भर्ने, पुस्तक डाटावेसमा इन्ट्र गर्ने, प्रत्येक पुस्तकमा बारकोड लेवल टाँस्ने कार्य तथा उक्त पुस्तकहरूलाई न्याकमा कोडअनुसार शेल्भीड गरेको।
- वि. सं. २०२१ देखि २०२४ सालसम्मको राष्ट्रिय पञ्चायतको सम्पूर्ण विवरण डिजिटाइज गरी ई-कपी तयार गरेको।
- सम्पूर्ण विवरणको डिजिटाइजेसन कार्यका लागि वि. सं. २०१६ सालदेखि २०६९ सालसम्मको सबै सम्पूर्ण विवरणको पृष्ठ सङ्ख्या गणना गरी "सम्पूर्ण विवरण डिजिटाइज उपसमिति" समक्ष पेश गरेको।
- राजपत्र र पत्रपत्रिकाहरू नियमित रूपमा सचिवालयका विभिन्न स्थान तथा पदाधिकारीहरूकोमा वितरण गर्ने कार्य गरिएको।
- सम्पूर्ण विवरण, सचिवालयका विभिन्न समितिका प्रतिवेदनहरू, पत्रपत्रिकाहरू र पुस्तकहरू अध्ययन गर्न पुस्तकालयमा आउने सचिवालयका कर्मचारी तथा माननीयज्यूहरू र अन्य बाहिरी निकायबाट आउनुहुने पुस्तकालय प्रयोगकर्ताहरूलाई नियमित रूपमा सेवा पुऱ्याएको।

विधि व्यवस्थापन महाशाखा (राष्ट्रिय सभा)

विधि व्यवस्थापन महाशाखा (राष्ट्रिय सभा) अन्तर्गत विधेयक शाखा (राष्ट्रिय सभा) मात्र रहेको छ।

विधेयक शाखा (राष्ट्रिय सभा)

विधेयक शाखा (राष्ट्रिय सभा) बाट मिति २०७८ कात्तिक १ गतेदेखि पुस मसान्तसम्म भए, गरेका कामकारवाही निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छः-

दर्ता र वितरण भएका विधेयकहरूः

क्र.स.	विधेयकको नाम	दर्ता मिति	वितरण मिति
१	स्वास्थ्यकर्मी तथा स्वास्थ्य संस्थाको सुरक्षासम्बन्धी (पहिलो संशोधन) विधेयक, २०७८	२०७८/०७/१६	२०७८/०७/१६

क्र.स.	विधेयकको नाम	दर्ता मिति	वितरण मिति
२	औषधि (तेस्रो संशोधन)	२०७८/०७/१६	२०७८/०७/१६
३	कोभिड-१९ संकट व्यवस्थापन विधेयक, २०७८	२०७८/०७/१६	२०७८/०७/१६

दर्ता भएका अध्यादेशहरू:

क्र.स.	अध्यादेशको नाम	दर्ता मिति
१	यौन हिंसा विरुद्धका केही ऐनलाई संशोधन गर्न बनेको अध्यादेश, २०७८	२०७८/०८/२३
२	फौजदारी कसुर तथा फौजदारी कार्यविधिसम्बन्धी केही ऐनलाई संशोधन गर्न बनेको अध्यादेश, २०७८	२०७८/०८/२३
३	सामाजिक सुरक्षा (पहिलो संशोधन) अध्यादेश, २०७८	२०७८/०८/२६
४	नेपाल प्रहरी र प्रदेश प्रहरी (कार्य सञ्चालन, सुपरीवेक्षण र समन्वय) (पहिलो संशोधन) अध्यादेश, २०७८	२०७८/०८/२६
५	तेजाव तथा अन्य घातक रासायनिक पदार्थ (नियमन) अध्यादेश, २०७८	२०७८/०८/२६
६	रेल्वे अध्यादेश, २०७८	२०७८/०८/२७

सांसद सुविधा व्यवस्थापन महाशाखा

सांसद सुविधा व्यवस्थापन महाशाखा अन्तर्गत दुईवटा शाखाहरू रहेका छन्। यस महाशाखा अन्तर्गतका सांसद सुविधा व्यवस्थापन शाखा संसदीय दल समन्वय शाखाको कामकारवाहीहरू निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ:-

सांसद सुविधा व्यवस्थापन शाखा

सांसद सुविधा व्यवस्थापन शाखाबाट मिति २०७८ कात्तिक १ गतेदेखि पुस मसान्तसम्म भए, गरेका कामकारवाही निम्न अनुसार प्रस्तुत गरिएको छ:-

- संघीय संसद, दुवै सदनको अधिवेशनको सुरुवात गर्नेसम्बन्धी आवश्यक कार्य गरेको (प्रतिनिधि सभाको दशौं अधिवेशन २०७८/८/२८ र राष्ट्रिय सभाको एघारौं अधिवेशन २०७८/८/२८ मा सुरु भएको)
- सपथसम्बन्धी कार्य गरेको,
- माननीयको उपस्थिति विवरणमा माननीयहरूले स्वीकृत गराउनुभएको बिदालाई हाजिरीमा जनाउनेसम्बन्धी कार्य गरेको,

- शाखामा भएका महत्त्वपूर्ण फाइलहरूलाई डिजिटाइजेशन गर्ने कार्य गरेको,
- सांसदहरूलाई वितरणका लागि प्राप्त चिठी पत्र तथा सामग्रीहरू सम्बन्धित पदाधिकारीहरूलाई सहज रूपमा उपलब्ध गराउनेसम्बन्धी कार्यलाई व्यवस्थित गर्न पिजन होलको थप मर्मत संभार गरेको,
- संघीय संसद भवन, नयाँ बानेश्वरमा संघीय संसदका माननीय सदस्यहरूको हाजिरी र दर्शक पास व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्य गरी आर्थिक प्रशासन शाखालगायत सम्बन्धित अन्य शाखा/समितिमा हाजिरी अभिलेख पठाइएको,
- सांसद तथा संसदका पदाधिकारीहरूको स्वकीय कर्मचारीहरूको अभिलेख राखी परिचयपत्र तयारी र वितरण गर्ने कार्य गरेको,
- पदाधिकारीहरूको सवारी चालकको परिचयपत्र तयार र वितरण गर्ने कार्य गरेको,
- सांसदहरूलाई दिइने पारिश्रमिक, टेलिफोन, घरभाडा, स्वास्थ्योपचार र यस्तै अन्य सुविधासम्बन्धी कार्य गरेको,
- संघीय संसदका सदस्यहरूले नियमानुसार पाउने औषधी उपचारको सुविधासम्बन्धी कार्य गरेको,
- स्वास्थ्य परीक्षणसम्बन्धी उपकरण तथा औषधीहरूको सुरक्षित भण्डारण, वितरण तथा सोको अभिलेख व्यवस्थापन गर्ने कार्य गरेको,
- संघीय संसदका माननीय तथा सचिवालयका कर्मचारीहरूलाई नियमित स्वास्थ्य उपचार सेवा प्रदान गरिएको,
- स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयसँग समन्वय गरी संघीय संसदका दुवै सदनका माननीय सदस्यहरू र सम्बन्धित कर्मचारीहरूलाई Booster Dose खोप लगाउने कार्य र Antigen Test गर्ने कार्यको व्यवस्थापन गरेको,
- माननीय तथा कर्मचारीहरूको Covid-19 बाट संक्रमित हुन नदिन Sanitizer को व्यवस्थापन गर्ने तथा Mask को व्यवस्थापन गर्ने कार्य गरेको,
- माननीय तथा कर्मचारीहरूको लागि स्वास्थ्य इकाइमा चेकजाँच गर्ने गरेको र आवश्यकता अनुसार अन्य सरकारी अस्पतालहरूमा Refer गर्ने र सोको व्यवस्थापन गर्ने कार्य गरेको,
- मेडिकल बोर्डबाट माननीयहरूलाई औषधीपचारको रकम प्रदान गर्नेसम्बन्धी कार्य गरेको जसअन्तरगत १९ जना माननीयहरूलाई प्रदान गरिएको।

खण्ड - तीन

संसदसम्बन्धी विविध जानकारी

नेपालको संविधानमा हस्ताक्षर गर्ने सदस्यहरूको विवरण

नेपालको संवैधानिक विकासक्रमा नेपाल सरकार वैधानिक कानून, २००४ नेपालमा घोषणा भएको पहिलो संविधान हो तर उक्त संविधान कार्यान्वयन हुन सकेन। त्यसैगरी नेपालमा २००७, २०१५, २०१९, २०४७, २०६३ र २०७२ साल गरी हालसम्म जम्मा सातवटा संविधान जारी भइसकेका छन्। नेपालको संवैधानिक विकासक्रममा संविधान सभाबाट निर्माण भएको पहिलो संविधान नेपालको संविधान (२०७२) हो। संविधान सभाबाट निर्माण भएको सो संविधान मिति २०७२ असोज ३ गते पारित भएको हो। संविधान जारी गर्दा संविधान सभामा तत्काल कायम ५९८* जना सदस्यहरूमध्ये

* संविधान सभाका अध्यक्षसमेत

५३८ माननीय सदस्यहरूले संविधानमा हस्ताक्षर गर्नु भएको थियो। उक्त संविधानमा हस्ताक्षर गर्ने माननीय सदस्यहरूको नामावली वर्णानुक्रमानुसार निम्नानुसार रहेको छ। तलको तालिकामा प्रत्यक्ष निर्वाचित हुनु भएको माननीय सदस्यहरूको क्षेत्र नं. प्रस्तुत गरिएको छ भने समानुपातिक प्रणालीबाट निर्वाचित सदस्यहरूको कोठा खाली रहेको छ।

क्र.सं.	नाम, थर	जिल्ला	क्षेत्र नं.
१.	मा. सुवासचन्द्र नेम्वाङ्ग (संविधान सभा अध्यक्ष)	इलाम	२
२.	मा. अइन्द्र सुन्दर नेम्वाङ्ग	पाँचथर	
३.	मा. अग्निप्रसाद खरेल	भापा	
४.	मा. अग्नी प्रसाद सापकोटा	सिन्धुपाल्चोक	२
५.	मा. अजय शंकर नायक	सिराहा	
६.	मा. अर्जुन नरसिं के.सी.	नुवाकोट	१
७.	मा. अर्जुन प्रसाद जोशी	पर्वत	१
८.	मा. अञ्जनी श्रेष्ठ	काठमाडौँ	
९.	मा. अतहर कमाल मुसलमान	कपिलवस्तु	२
१०.	मा. अन्जना चौधरी	बाँके	
११.	मा. अन्जना ताम्ली	धनकुटा	
१२.	मा. अनन्त प्रसाद पौडेल	मकवानपुर	३
१३.	मा. अनारकली मिया	सल्यान	
१४.	मा. अनिता कुमारी परियार	महोत्तरी	
१५.	मा. अनिता देवकोटा	दाङ	
१६.	मा. अनिलकुमार रंगटा	पर्सा	
१७.	मा. अनुराधा थापामगर	भक्तपुर	
१८.	मा. अफिलाल ओखेडा	बझाङ्ग	
१९.	मा. अब्दुल रज्जाक गद्दी	रुपन्देही	१
२०.	मा. अब्दुल हमिद सिद्धिकी	बाँके	
२१.	मा. अम्मर बहादुर थापा	दैलेख	१
२२.	मा. अमन लाल मोदी	मोरङ्ग	
२३.	मा. अमर शर्मा देव राज भार	बाँके	१
२४.	मा. अमर सिंह पुन	रोल्पा	
२५.	मा. डा. अमरेश कुमार सिंह	सर्लाही	६
२६.	मा. अमिय कुमार यादव	सिराहा	
२७.	मा. अम्बिका खवास राजवंशी	भापा	

क्र.सं.	नाम, थर	जिल्ला	क्षेत्र नं.
२८.	मा. अम्बिका बस्नेत	काठमाडौँ	
२९.	मा. अमृत कुमार अर्याल	मोरङ्ग	५
३०.	मा. अमृत कुमार बोहरा	सिन्धुपाल्चोक	
३१.	मा. अमृत लाल राजवंशी	भापा	
३२.	मा. अशोक कुमार मंडल	सप्तरी	२
३३.	मा. अशोक कोइराला	मोरङ्ग	
३४.	मा. अष्ट लक्ष्मी शाक्य (बोहरा)	काठमाडौँ	
३५.	मा. आडटावा शेर्पा	रामेछाप	१
३६.	मा. आदित्य नारायण कसौधन	रुपन्देही	
३७.	मा. आनन्द प्रसाद ढुंगाना	धनुषा	
३८.	मा. आनन्द प्रसाद पोखरेल	दोलखा	२
३९.	मा. आनन्दी पन्त	कञ्चनपुर	
४०.	मा. डा. आरजु राणा देउवा	ललितपुर	
४१.	मा. आशा कोइराला	गोरखा	
४२.	मा. आशा वि.क.	बाँके	
४३.	मा. आसा यादव	सिराहा	
४४.	मा. इच्छा राज तामाङ्ग	ओखलढुंगा	
४५.	मा. इन्द्र बहादुर वानिया	मकवानपुर	१
४६.	मा. इशितयाक अहमद खान	रुपन्देही	
४७.	मा. ईश्वरी न्यौपाने	कैलाली	
४८.	मा. उदय नेपाली श्रेष्ठ	धनकुटा	
४९.	मा. उदय शम्शेर जवरा	ललितपुर	१
५०.	मा. उमेश कुमार यादव	सप्तरी	३
५१.	मा. उमेश श्रेष्ठ	ललितपुर	
५२.	मा. उषा किरण अन्सारी	बारा	
५३.	मा. उषा गुरुङ्ग	भापा	
५४.	मा. ऋषिकेश पोखरेल	मोरङ्ग	१
५५.	मा. एक नाथ ढकाल	गोरखा	
५६.	मा. ओडदी शेर्पा	ताप्लेजुङ्ग	
५७.	मा. ओनसरी घर्ती	रोल्पा	२
५८.	मा. ओम देवी मल्ल	काठमाडौँ	

क्र.सं.	नाम, थर	जिल्ला	क्षेत्र नं.
५९.	मा. कर्ण बहादुर थापा	बाजुरा	१
६०.	मा. कर्ण बहादुर वि.क.	बाजुरा	
६१.	मा. कन्चन चन्द्र बादे	काभ्रेपलाञ्चोक	३
६२.	मा. कमल थापा	काठमाडौँ	
६३.	मा. कमल प्रसाद पंगेनी	स्याङ्जा	२
६४.	मा. कमला कुमारी घिमिरे	रामेछाप	
६५.	मा. कमला देवी महतो	सर्लाही	
६६.	मा. कमला देवी शर्मा	कास्की	
६७.	मा. कमला दोड	काभ्रेपलाञ्चोक	
६८.	मा. कमला पन्त	गोरखा	
६९.	मा. कमला विश्वकर्मा	गुल्मी	
७०.	मा. कल्पना शर्मा जोशी	काठमाडौँ	
७१.	मा. कल्पना सोप	डोटी	
७२.	मा. कलसा देवी महारा	कञ्चनपुर	
७३.	मा. कविता कुमारी सरदार	मोरङ्ग	
७४.	मा. कान्ता भट्टराई	काठमाडौँ	
७५.	मा. काशी नाथ अधिकारी	तनहुँ	
७६.	मा. किरण यादव	महोत्तरी	२
७७.	मा. कु. टेकु नेपाली	स्याङ्जा	
७८.	मा. कुन्ती कुमारी शाही	दैलेख	
७९.	मा. कुमार खड्का	कास्की	
८०.	मा. कुमारी लक्ष्मी राई	ललितपुर	
८१.	मा. कुल बहादुर गुरुड	इलाम	
८२.	मा. केदार प्रसाद संजेल	इलाम	
८३.	मा. के.पी. शर्मा ओली	भापा	७
८४.	मा. केशव कुमार बुढाथोकी	भापा	५
८५.	मा. केशरी घर्ती मगर	बागलुङ	
८६.	मा. केशव थापा	इलाम	३
८७.	मा. केशव प्रसाद बडाल	काठमाडौँ	
८८.	मा. कौशर शाह	काठमाडौँ	
८९.	मा. कृपा राम राना	कञ्चनपुर	

क्र.सं.	नाम, थर	जिल्ला	क्षेत्र नं.
९०.	मा. कृपासुर शेर्पा	भोजपुर	१
९१.	मा. कृष्ण कुमार राई	सुनसरी	१
९२.	मा. कृष्ण धिताल	गोरखा	
९३.	मा. कृष्ण प्रसाद पौडेल	नवलपरासी	३
९४.	मा. कृष्ण प्रसाद सिटौला	भापा	३
९५.	मा. कृष्ण बहादुर छन्तेल थापा	गुल्मी	१
९६.	मा. कृष्ण बहादुर महारा	रोल्पा	१
९७.	मा. कृष्ण भक्त पोखरेल	चितवन	३
९८.	मा. खड्ग बहादुर बस्याल	सुर्खेत	
९९.	मा. गगन कुमार थापा	काठमाडौं	४
१००.	मा. गङ्गादेवी डाँगी	मोरङ्ग	
१०१.	मा. गणेश कुमार काम्बाङ्ग	पाँचथर	१
१०२.	मा. गणेश कुमार पहाडी	सिन्धुली	१
१०३.	मा. डा. गणेश कुमार मण्डल	सिराहा	६
१०४.	मा. गणेश थापा	मकवानपुर	
१०५.	मा. गणेश प्रसाद विमली	तेह्रथुम	
१०६.	मा. गणेश मान गुरुङ्ग	स्याङ्जा	
१०७.	मा. गणेशमान पुन	रुकुम	१
१०८.	मा. गणेश सिंह ठगुन्ना	दार्चुला	१
१०९.	मा. गिरीराज मणी पोखरेल	महोत्तरी	१
११०.	मा. गीता वाग्ले	चितवन	
१११.	मा. गीता सिंह	बाँके	
११२.	मा. गुरु प्रसाद बुर्लाकोटी	धादिङ्ग	२
११३.	मा. गोकर्ण राज विष्ट	गुल्मी	३
११४.	मा. गोकुल प्रसाद घर्ती	रोल्पा	
११५.	मा. गोपाल गिरी	सोलुखुम्बु	
११६.	मा. गोपाल मान श्रेष्ठ	स्याङ्जा	
११७.	मा. गोमा कुवर	जुम्ला	
११८.	मा. गौरा प्रसाई (कोईराला)	कैलाली	
११९.	मा. गौरी कुमारी ओली	डोटी	
१२०.	मा. गौरी शंकर चौधरी	कैलाली	४

क्र.सं.	नाम, थर	जिल्ला	क्षेत्र नं.
१२१.	मा. गंगा प्रसाद यादव	सप्तरी	
१२२.	मा. गंगा लाल तुलाधर	धादिङ्ग	
१२३.	मा. चण्डि प्रसाद राई	मोरङ्ग	२
१२४.	मा. चन्द्र कान्त भण्डारी	गुल्मी	२
१२५.	मा. चन्द्र प्रकाश (सीपी) मैनाली	काठमाडौँ	
१२६.	मा. चन्द्र बहादुर कुँवर	लमजुङ्ग	२
१२७.	मा. चन्द्र बहादुर गुरुङ्ग	मोरङ्ग	८
१२८.	मा. चन्द्र महर्जन	ललितपुर	२
१२९.	मा. प्रा. डा. चन्द्र मोहन यादव	धनुषा	५
१३०.	मा. चन्द्रा देवी जोशी	बझाङ्ग	
१३१.	मा. चम्पादेवी खड्का *	बागलुङ	१
१३२.	मा. चिनकाजी श्रेष्ठ	गोरखा	
१३३.	मा. चित्र बहादुर के.सी.	काठमाडौँ	
१३४.	मा. चित्रलेखा यादव	सिराहा	
१३५.	मा. चुडामणी वि.क. जंगली	स्याङ्जा	
१३६.	मा. छम बहादुर गुरुङ	गोरखा	३
१३७.	मा. छेवाड तेन्जेन तमाङ	रसुवा	
१३८.	मा. जगदिश्वर नरसिंह के.सी.	नुवाकोट	
१३९.	मा. जनकबहादुर बुढा	बझाङ्ग	
१४०.	मा. जनकराज जोशी	तनहुँ	
१४१.	मा. जनार्दन ढकाल	रसुवा	१
१४२.	मा. जनार्दन शर्मा	रुकुम	२
१४३.	मा. जमिन्द्रमान घले	लमजुङ्ग	१
१४४.	मा. जय देव जोशी	कञ्चनपुर	
१४५.	मा. जयन्त चन्द	ललितपुर	
१४६.	मा. जयन्ती देवी राई	भोजपुर	
१४७.	मा. जय प्रकाश थारु	पर्सा	५
१४८.	मा. जानकी कुमारी साउद रावल	अछाम	

* मिति २०७१/०१/०६ गते शपथ ग्रहण गर्नुभएको। (उपनिर्वाचन मार्फत)

क्र.सं.	नाम, थर	जिल्ला	क्षेत्र नं.
१४९.	मा. जीत बहादुर (दर्जी) गौतम	भापा	
१५०.	मा. जीवन कुमारी घिमिरे	भापा	
१५१.	मा. जीवन परियार	कास्की	
१५२.	मा. जीवन बहादुर शाही	हुम्ला	१
१५३.	मा. जीवन श्रेष्ठ	नवलपरासी	२
१५४.	मा. जुठ बहादुर टुहुरे खड्गी	मोरङ्ग	
१५५.	मा. जुनैद अंसारी	पर्सा	
१५६.	मा. भलनाथ खनाल	इलाम	१
१५७.	मा. भुल बहादुर आले	तनहुँ	
१५८.	मा. टिका राम चेम्जोङ्ग लिम्बु	धनकुटा	१
१५९.	मा. टुक राज सिग्देल	तनहुँ	३
१६०.	मा. टुकाभद्रा हमाल	चितवन	
१६१.	मा. टेक बहादुर गुरुङ	मनाङ्ग	१
१६२.	मा. टेक बहादुर वस्नेत	सल्यान	१
१६३.	मा. टोप बहादुर रायमाझी	अर्घाखाँची	१
१६४.	मा. डम्बरध्वज तुम्बाहाम्फे	ताप्लेजुङ्ग	२
१६५.	मा. डिग बहादुर लिम्बु	मोरङ्ग	९
१६६.	मा. डिल्ली प्रसाद काफ्ले	जुम्ला	
१६७.	मा. डिल्ली बहादुर चौधरी	दाङ	
१६८.	मा. डोर प्रसाद उपाध्याय	कपिलवस्तु	
१६९.	मा. तप्त बहादुर विष्ट	सुर्खेत	३
१७०.	मा. तारा कान्त चौधरी	सप्तरी	४
१७१.	मा. तारा देवी राई	मोरङ्ग	
१७२.	मा. तारा मान गुरुङ्ग	संखुवासभा	१
१७३.	मा. तारिणी दत्त चटौत	कञ्चनपुर	
१७४.	मा. तिर्थ बहादुर लामा	काभ्रेपलाञ्चोक	१
१७५.	मा. तुल बहादुर गुरुङ	कास्की	
१७६.	मा. तुलसा राना	पाल्पा	
१७७.	मा. तुलाराज विष्ट	कालिकोट	
१७८.	मा. तेज कुमारी पौडेल	कास्की	
१७९.	मा. तेजु लाल चौधरी	सप्तरी	५

क्र.सं.	नाम, थर	जिल्ला	क्षेत्र नं.
१८०.	मा. दलजित वि.के. श्रीपाली	रुकुम	
१८१.	मा. दल बहादुर सुनार	बाँके	४
१८२.	मा. दामोदर भण्डारी	बैतडी	१
१८३.	मा. दिर्घ राज भाट	कैलाली	५
१८४.	मा. दिनेश चन्द्र यादव	बाँके	२
१८५.	मा. दिनेश प्रसाद परसैला यादव	धनुषा	१
१८६.	मा. दिनेश श्रेष्ठ	भक्तपुर	
१८७.	मा. दिपक कार्की	भापा	६
१८८.	मा. दिपक खड्का	संखुवासभा	२
१८९.	मा. दिपकप्रसाद कुईकेल *	काठमाडौँ	२
१९०.	मा. दिपक वोहरा	रुपन्देही	२
१९१.	मा. दिप नारायण साह	महोत्तरी	५
१९२.	मा. दिपशिखा शर्मा ढकाल	धनुषा	
१९३.	मा. दिल नाथ गिरी	काठमाडौँ	
१९४.	मा. दिल बहादुर घर्ती	काठमाडौँ	
१९५.	मा. दिलमान पाख्रिन	काठमाडौँ	
१९६.	मा. दिलमाया धामी	बारा	
१९७.	मा. दिलशोभा पुन (खड्का)	गुल्मी	
१९८.	मा. दिलिप खवास गच्छदार	मोरङ	३
१९९.	मा. दिवान सिंह विष्ट	कञ्चनपुर	१
२००.	मा. दीपक गिरी	दाङ	५
२०१.	मा. दुर्गा खुना	कञ्चनपुर	
२०२.	मा. दुर्गा पौडेल	कपिलवस्तु	
२०३.	मा. डा. दुमन सिंह थापा क्षेत्री	अर्घाखाँची	२
२०४.	मा. दुलारी देवी	सर्लाही	
२०५.	मा. दुलारी हरिजन	नवलपरासी	
२०६.	मा. देवकरण प्रसाद कलवार	नवलपरासी	६
२०७.	मा. धन बहादुर घले	धादिङ	१

* मिति २०७१/०३/१२ गते शपथ ग्रहण गर्नुभएको। (उपनिर्वाचन मार्फत)

क्र.सं.	नाम, थर	जिल्ला	क्षेत्र नं.
२०८.	मा. धन बहादुर बुढा	डोल्पा	१
२०९.	मा. धन बहादुर रायमाभी	प्युठान	
२१०.	मा. धन माया विश्वकर्मा (खनाल)	धनकुटा	
२११.	मा. धनराज गुरुङ्ग	स्याङ्जा	
२१२.	मा. धना पहरी	बैतडी	
२१३.	मा. धनिराम पौडेल	चितवन	
२१४.	मा. धर्मनाथ प्रसाद साह	काठमाडौँ	
२१५.	मा. ध्यान गोविन्द रंजित	काठमाडौँ	९
२१६.	मा. धानो महारा	सिराहा	
२१७.	मा. ध्रुव वाग्ले	तनहुँ	
२१८.	मा. नगेन्द्रकुमार कुमाल	इलाम	
२१९.	मा. नवराज शर्मा	म्याग्दी	१
२२०.	मा. नरदेवी पुन मगर	म्याग्दी	
२२१.	मा. नर बहादुर चन्द्र	बैतडी	२
२२२.	मा. नरभान कामी	डडेलधुरा	
२२३.	मा. नर बहादुर थापा मगर	बागलुङ	
२२४.	मा. नरहरि आचार्य	काठमाडौँ	५
२२५.	मा. नरेन्द्र बिक्रम नेम्बाङ्ग	पाँचथर	
२२६.	मा. नरेश खरेल	भापा	
२२७.	मा. नविन्द्र राज जोशी	काठमाडौँ	८
२२८.	मा. नागेन्द्र प्रसाद थारू	पर्सा	
२२९.	मा. डा. नारायण खड्का	उदयपुर	१
२३०.	मा. नारायण प्रकाश साउद	कञ्चनपुर	२
२३१.	मा. नारायण बहादुर कार्की	उदयपुर	३
२३२.	मा. नारायण मान बिजुक्छे	भक्तपुर	१
२३३.	मा. निर्मल प्रकाश सुवेदी	लमजुङ्ग	
२३४.	मा. निशा कुमारी साह	सिराहा	
२३५.	मा. नेजमा आलम	बारा	४
२३६.	मा. पर्तमान धिमाल	मोरङ्ग	
२३७.	मा. पद्मम नारायण चौधरी	सिराहा	१
२३८.	मा. परशुराम तामाङ	धादिङ्ग	

क्र.सं.	नाम, थर	जिल्ला	क्षेत्र नं.
२३९.	मा. पशुपति चौलागाई	दोलखा	
२४०.	मा. पार्वत गुरुङ	दोलखा	१
२४१.	मा. पार्वता डि.सी. चौधरी	दाङ	१
२४२.	मा. पुनाराम थापा	प्यूठान	
२४३.	मा. पुरुषोत्तम पौडेल	बारा	६
२४४.	मा. पुष्कर आचार्य	मोरङ	
२४५.	मा. पुष्करनाथ ओझा *	कैलाली	६
२४६.	मा. पुष्प कमल दाहाल (प्रचण्ड)	सिराहा	५
२४७.	मा. पुष्पलता लामा	धनुषा	
२४८.	मा. पूर्ण बहादुर खड्का	सुर्खेत	१
२४९.	मा. पाँचकर्ण राई	खोटाङ	१
२५०.	मा. पेम्बा लामा	सिन्धुपाल्चोक	
२५१.	मा. पेम्बा गुरुङ (भोटे)	बाजुरा	
२५२.	मा. प्यारे लाल राना	कैलाली	
२५३.	मा. प्रकाश ज्वाला	सल्यान	२
२५४.	मा. प्रकाश मान सिंह	काठमाडौँ	१
२५५.	मा. प्रकाश शर्मा पौडेल	बागलुङ	२
२५६.	मा. प्रकाश शरण महत	नुवाकोट	
२५७.	मा. प्रतिक्षा तिवारी मुखिया	धनुषा	
२५८.	मा. प्रभा देवी बज्राचार्य	संखुवासभा	
२५९.	मा. प्रमिला देवी दास	महोत्तरी	
२६०.	मा. प्रमिला राणा	काठमाडौँ	
२६१.	मा. प्रेम किसोर प्रसाद साह तेली	धनुषा	६
२६२.	मा. प्रेम बहादुर आले	डोटी	२
२६३.	मा. प्रेम बहादुर गिरी	भापा	४
२६४.	मा. प्रेम बहादुर सिंह	काठमाडौँ	
२६५.	मा. प्रेम सुवाल	भक्तपुर	
२६६.	मा. फरमुल्लाह मंसुर	बारा	३

* मिति २०७१/०३/२४ गते शपथ ग्रहण गर्नुभएको। (उपनिर्वाचन मार्फत)

क्र.सं.	नाम, थर	जिल्ला	क्षेत्र नं.
२६७.	मा. फुलभरी देवी	पर्सा	
२६८.	मा. बट्टी प्रसाद पाण्डे	बाजुरा	
२६९.	मा. बल देव बोहरा	कञ्चनपुर	
२७०.	मा. बल बहादुर के.सी.	सोलुखुम्बु	१
२७१.	मा. बल बहादुर महत	जुम्ला	
२७२.	मा. बलवीर प्रसाद चौधरी	बारा	५
२७३.	मा. बलराम अधिकारी	कपिलवस्तु	१
२७४.	मा. वसुन्धरा रोकाया	बाजुरा	
२७५.	मा. बहादुर सिंह थापा	कञ्चनपुर	३
२७६.	मा. बहादुर सिंह लामा (तामाङ)	नुवाकोट	३
२७७.	मा. बादशाह कुर्मि	बाँके	
२७८.	मा. डा. बाबुराम भट्टराई	गोरखा	१
२७९.	मा. बामदेव गौतम	प्यूठान	१
२८०.	मा. बालकृष्ण खाँण	रुपन्देही	३
२८१.	मा. विक्रम पाण्डे	चितवन	५
२८२.	मा. विश्वेन्द्र पासवान	सिराहा	
२८३.	मा. बुद्धी सागर चौधरी	कैलाली	
२८४.	मा. डा. बंशीधर मिश्र	रौतहट	
२८५.	मा. भक्त बहादुर विश्वकर्मा (खपाङ्गी)	भापा	
२८६.	मा. भक्ती प्रसाद पाण्डे	अर्घाखाँची	
२८७.	मा. भरत कुमार शाह	रुपन्देही	५
२८८.	मा. भरत बहादुर खड्का	डोटी	
२८९.	मा. भरत मोहन अधिकारी	ललितपुर	
२९०.	मा. भरत साउँद	अछाम	२
२९१.	मा. भवानी प्रसाद खापुङ्ग	तेह्रथुम	१
२९२.	मा. भागवत नेपाली	दाङ	
२९३.	मा. भानु भक्त ढकाल	तेह्रथुम	
२९४.	मा. भास्कर भद्रा	मोरङ	
२९५.	मा. भिम प्रसाद आचार्य	सुनसरी	६
२९६.	मा. भीम बहादुर रावल	अछाम	१
२९७.	मा. भिमसेन दास प्रधान	काठमाडौँ	६

क्र.सं.	नाम, थर	जिल्ला	क्षेत्र नं.
२९८.	मा. भीष्म नाथ अधिकारी	लमजुङ्ग	
२९९.	मा. भीष्म राज आडदेम्बे	पाँचथर	२
३००.	मा. भुपेन्द्र थेवे	ताप्लेजुङ्ग	१
३०१.	मा. भेष कुमारी राउत (भट्टराई)	उदयपुर	
३०२.	मा. भोटनी देवी खवास	मोरङ्ग	
३०३.	मा. मदन कुमारी शाह (गरिमा शाह)	कैलाली	
३०४.	मा. मदन बहादुर अमात्य	ललितपुर	३
३०५.	मा. मधु शाही ठकुरी	बारा	
३०६.	मा. मन कुमार गौतम	काठमाडौँ	
३०७.	मा. मनमोहन भट्टराई	भक्तपुर	
३०८.	मा. मनोहर नारायण श्रेष्ठ	धनकुटा	
३०९.	मा. ममता गिरी	सिराहा	
३१०.	मा. महालक्ष्मी उपाध्याय (डिना)	काठमाडौँ	
३११.	मा. महिन लिम्बु	धनकुटा	
३१२.	मा. महेन्द्र कुमारी लिम्बु	भापा	
३१३.	मा. महेन्द्र बहादुर शाही	कालिकोट	१
३१४.	मा. महेन्द्र यादव	धनुषा	
३१५.	मा. महेन्द्र शेरचन	बागलुङ	
३१६.	मा. महेश आचार्य	मोरङ्ग	६
३१७.	मा. माधव कुमार नेपाल	रौतहट	१
३१८.	मा. मानपुर चौधरी	सप्तरी	१
३१९.	मा. मान प्रसाद खत्री	बझाङ्ग	१
३२०.	मा. मान बहादुर थारु	बर्दिया	४
३२१.	मा. मान बहादुर विश्वकर्मा	अर्घाखाँची	
३२२.	मा. मिठु मल्ल	रुकुम	
३२३.	मा. मिथिला चौधरी	सप्तरी	
३२४.	मा. मिना देवी यादव	मोरङ्ग	
३२५.	मा. मिनाक्षी भा	धनुषा	
३२६.	मा. मिनेन्द्र प्रसाद रिजाल	मोरङ्ग	
३२७.	मा. मिरा पोखरेल (ध्वोजु)	काठमाडौँ	
३२८.	मा. मिलन कुमारी राजवंशी	भापा	

क्र.सं.	नाम, थर	जिल्ला	क्षेत्र नं.
३२९.	मा. मीन बहादुर विश्वकर्मा	भोजपुर	
३३०.	मा. मीना पुन	बागलुङ	
३३१.	मा. मुक्ता कुमारी यादव	धनुषा	
३३२.	मा. मुक्ति प्रसाद पाठक	स्याङ्जा	३
३३३.	मा. मेघराज नेपाली (निषाद)	पर्सा	
३३४.	मा. मैकु लाल वाल्मीकी	बाँके	
३३५.	मा. मोख्तार अहमद	सिराहा	
३३६.	मा. मोहन कुमार राई	भोजपुर	
३३७.	मा. मोहन टुडु	भापा	
३३८.	मा. मोहन प्रसाद वराल	सिन्धुली	२
३३९.	मा. मोहन बानियाँ	मुगु	१
३४०.	मा. मोहन बहादुर वस्नेत	सिन्धुपाल्चोक	१
३४१.	मा. मोहन सिंह राठौर	कैलाली	२
३४२.	मा. मोहम्मद जाकिर हुसैन	सुनसरी	
३४३.	मा. मंजु कुमारी चौधरी	उदयपुर	२
३४४.	मा. यशोदा कुमारी लामा	धनुषा	
३४५.	मा. यज्ञ बहादुर थापा	कास्की	१
३४६.	मा. यज्ञ राज सुनुवार	ओखलढुंगा	१
३४७.	मा. युव राज ज्ञवाली	दाङ	
३४८.	मा. योगेन्द्र तामाङ घिसिङ	ललितपुर	
३४९.	मा. रत्न देवी गुरुङ	मोरङ	
३५०.	मा. रत्न शेरचन	बागलुङ	
३५१.	मा. रन्जना कुमारी सरकार	सर्लाही	
३५२.	मा. रन्जना श्रेष्ठ	महोत्तरी	
३५३.	मा. रबनी चौधरी	कैलाली	
३५४.	मा. रमेश कुमार लामा	सिन्धुपाल्चोक	
३५५.	मा. रमेश लेखक	कञ्चनपुर	४
३५६.	मा. रविन्द्र अधिकारी	कास्की	३
३५७.	मा. रविन्द्र प्रताप शाह	काठमाडौँ	
३५८.	मा. रविन कोइराला	भापा	१
३५९.	मा. रश्मी ठाकुर	धनुषा	

क्र.सं.	नाम, थर	जिल्ला	क्षेत्र नं.
३६०.	मा. राज कुमार अग्रवाल	पर्सा	
३६१.	मा. राज कुमार गुप्ता	पर्सा	३
३६२.	मा. डा. राजन भट्टराई	काठमाडौं	
३६३.	मा. राजलक्ष्मी गोल्छा	मोरङ्ग	
३६४.	मा. राजाराम स्याङ्तान	मकवानपुर	४
३६५.	मा. राजीव विक्रम शाह	जाजरकोट	२
३६६.	मा. राजु खनाल	दाङ	३
३६७.	मा. राजु थापा	स्याङ्जा	१
३६८.	मा. राजेन्द्र अमात्य	पर्सा	१
३६९.	मा. राजेन्द्र कुमार के.सी.	काठमाडौं	१०
३७०.	मा. राजेन्द्र प्रसाद पाण्डे	धादिङ्ग	३
३७१.	मा. राजेश्वरी देवी	सर्लाही	
३७२.	मा. राज्य लक्ष्मी श्रेष्ठ (काठमाडौं)	काठमाडौं	
३७३.	मा. राज्यलक्ष्मी श्रेष्ठ (नुवाकोट)	नुवाकोट	
३७४.	मा. राधाकृष्ण कडेल	पाल्पा	१
३७५.	मा. राधिका तामाङ	नुवाकोट	
३७६.	मा. राधे चन्द्र यादव	बारा	२
३७७.	मा. राधेश्याम अधिकारी	काठमाडौं	
३७८.	मा. रामअयोध्या प्रसाद यादव	बारा	१
३७९.	मा. राम अवतार पासमान	धनुषा	
३८०.	मा. राम कुमार भट्टराई	रौतहट	६
३८१.	मा. राम कुमार राई	सुनसरी	
३८२.	मा. राम कुमार सुब्बा	सुनसरी	
३८३.	मा. रामकृष्ण घिमिरे *	चितवन	४
३८४.	मा. राम कृष्ण यादव	धनुषा	२
३८५.	मा. राम चन्द्र चौधरी	सर्लाही	२
३८६.	मा. राम चन्द्र पोखरेल	तनहुँ	
३८७.	मा. रामचन्द्र पौडेल	तनहुँ	२

* मिति २०७१/०३/१३ गते शपथ ग्रहण गर्नुभएको। (उपनिर्वाचन मार्फत)

क्र.सं.	नाम, थर	जिल्ला	क्षेत्र नं.
३८८.	मा. रामचन्द्र यादव (सिराहा-२)	सिराहा	२
३८९.	मा. राम चन्द्र यादव (सिराहा-४)	सिराहा	४
३९०.	मा. रामचन्द्र साह तेली	पर्सा	
३९१.	मा. राम दयाल मण्डल	महोत्तरी	३
३९२.	मा. राम दुलारी चौधरी	कैलाली	
३९३.	मा. राम नारायण विडारी	मकवानपुर	
३९४.	मा. राममाया बोगटी	नुवाकोट	
३९५.	मा. रामवीर मानन्धर	काठमाडौं	७
३९६.	मा. डा. रामशरण महत	नुवाकोट	२
३९७.	मा. राम सिंह यादव	धनुषा	
३९८.	मा. राम हरि सुवेदी	काभ्रेपलाञ्चोक	२
३९९.	मा. रामहरी खतिवडा	ओखलढुंगा	२
४००.	मा. रामेश्वर प्रसाद ढुङ्गेल	भक्तपुर	२
४०१.	मा. रामेश्वर फुयाल	काठमाडौं	३
४०२.	मा. रिता रावल	जाजरकोट	
४०३.	मा. रीता शाही	हुम्ला	
४०४.	मा. रुपा महर्जन श्रेष्ठ	काठमाडौं	
४०५.	मा. रेखा शर्मा	दाङ	
४०६.	मा. रेवती रमण भण्डारी	सुनसरी	२
४०७.	मा. रेशमबहादुर बानियां	म्याग्दी	
४०८.	मा. रेशम बहादुर लामा	काभ्रेपलाञ्चोक	
४०९.	मा. रोमी गौचन थकाली	मुस्ताङ	१
४१०.	मा. रंजित कर्ण	सप्तरी	
४११.	मा. रंजु कुमारी भ्वा	सप्तरी	
४१२.	मा. ललित जंग शाही	जुम्ला	१
४१३.	मा. ललिता कुमारी रेग्मी	दैलेख	
४१४.	मा. लक्ष्मण राजवंशी	काठमाडौं	
४१५.	मा. लक्ष्मी थापा पासमान	धनुषा	
४१६.	मा. लक्ष्मी देवी भण्डारी	रामेछाप	
४१७.	मा. लक्ष्मी प्रसाद पोखरेल	दैलेख	२
४१८.	मा. ल्हारक्याल लामा	सिन्धुपाल्चोक	

क्र.सं.	नाम, थर	जिल्ला	क्षेत्र नं.
४१९.	मा. लाल बहादुर गुरुड	लमजुङ्ग	
४२०.	मा. लाल बहादुर घले	सुर्खेत	
४२१.	मा. लाल बहादुर रावल	बभ्मङ्ग	२
४२२.	मा. लालबाबु प्रसाद यादव	रौतहट	
४२३.	मा. लालबाबु सिंह भुइहार	बारा	
४२४.	मा. लालेन्द्र कुमार मण्डल	महोत्तरी	
४२५.	मा. लिला देवी श्रेष्ठ	इलाम	
४२६.	मा. लिला मगर	ललितपुर	
४२७.	मा. लीला कोइराला	धनुषा	
४२८.	मा. लोकमणी ढकाल	भोजपुर	
४२९.	मा. वविना मोक्तान लावती	पाँचथर	
४३०.	मा. विकाश लम्साल	पर्वत	२
४३१.	मा. विक्रम खनाल	नवलपरासी	५
४३२.	मा. विक्रम बहादुर थापा	काठमाडौँ	
४३३.	मा. विचारी प्रसाद यादव	पर्सा	२
४३४.	मा. विदुर प्रसाद सापकोटा	काभ्रेपलाञ्चोक	४
४३५.	मा. विद्या देवी भण्डारी	भोजपुर	
४३६.	मा. विन्दा देवी आले (राना)	स्याङ्जा	
४३७.	मा. विनोद श्रेष्ठ	काठमाडौँ	
४३८.	मा. विमलेन्द्र निधि	धनुषा	३
४३९.	मा. विर बहादुर वलायर	डोटी	१
४४०.	मा. विराज विष्ट	ललितपुर	
४४१.	मा. विशाल भट्टराई	खोटाङ्ग	२
४४२.	मा. विष्णु प्रसाद पौडेल	रुपन्देही	४
४४३.	मा. विष्णु माया परियार	चितवन	
४४४.	मा. विश्राम प्रसाद चौधरी	कपिलवस्तु	
४४५.	मा. वुद्धिराम भण्डारी	दाङ	४
४४६.	मा. वेद माया भण्डारी (शाक्य)	संखुवासभा	
४४७.	मा. वैजनाथ चौधरी थारु	नवलपरासी	४
४४८.	मा. शकुन्तला राजभण्डारी (कार्की)	ओखलढुंगा	
४४९.	मा. शक्ति बहादुर बस्नेत	जाजरकोट	१

क्र.सं.	नाम, थर	जिल्ला	क्षेत्र नं.
४५०.	मा. शम्भु लाल श्रेष्ठ	सर्लाही	१
४५१.	मा. शयन्द्र बान्तवा	सुनसरी	
४५२.	मा. शशांक कोइराला	नवलपरासी	१
४५३.	मा. शत्रुघन महतो	धनुषा	७
४५४.	मा. श्याम कुमार श्रेष्ठ (काभ्रेपलान्चोक)	काभ्रेपलान्चोक	
४५५.	मा. श्याम कुमार श्रेष्ठ (रामेछाप)	रामेछाप	२
४५६.	मा. श्यामप्रसाद ढकाल *	बर्दिया	१
४५७.	मा. श्याम सुन्दर टिवडेवाल	पर्सा	
४५८.	मा. शान्ता मानवी	नवलपरासी	
४५९.	मा. शान्ती देवी चौधरी	उदयपुर	
४६०.	मा. शारदा कुमारी विश्वकर्मा	दाङ	
४६१.	मा. शारदा पौडेल	कास्की	२
४६२.	मा. शितल भा	धनुषा	
४६३.	मा. शिव कुमार मण्डल केवट	मोरङ्ग	४
४६४.	मा. शिव कुमारी गोतामे (सार्की) नगरकोटी	चितवन	
४६५.	मा. शिव चन्द्र चौधरी	धनुषा	
४६६.	मा. शिवबहादुर खड्का	रामेछाप	
४६७.	मा. शिव लाल थापा	तनहुँ	
४६८.	मा. शुशिल कोइराला	बाँके	३
४६९.	मा. शुशिला चौधरी	दाङ	२
४७०.	मा. शुसिला नेपाल	काभ्रेपलान्चोक	
४७१.	मा. डा. शेखर कोइराला	मोरङ्ग	७
४७२.	मा. शेरधन राई	भोजपुर	२
४७३.	मा. शेर बहादुर तामाङ्ग	सिन्धुपाल्चोक	३
४७४.	मा. शेर बहादुर देउवा	डडेलधुरा	१
४७५.	मा. शेष नाथ अधिकारी	चितवन	२
४७६.	मा. शंकर भण्डारी	तनहुँ	१
४७७.	मा. सकलदेव सुतिहार	सप्तरी	
४७८.	मा. सत्यनारायण भगत विन	रौतहट	४

* मिति २०७१/०३/२४ गते शपथ ग्रहण गर्नुभएको। (उपनिर्वाचन मार्फत)

क्र.सं.	नाम, थर	जिल्ला	क्षेत्र नं.
४७९.	मा. सत्य नारायण मण्डल	सप्तरी	
४८०.	मा. सन्त कुमार थारु	बर्दिया	३
४८१.	मा. सन्त कुमार दै	चितवन	
४८२.	मा. सबिया प्रवीण	बाँके	
४८३.	मा. सरवत आरा खानम हलवाईनी	बाँके	
४८४.	मा. सरस्वती वजिमय	खोटाङ्ग	
४८५.	मा. सरिता प्रसाई	भापा	
४८६.	मा. सरोज शर्मा	काठमाडौँ	
४८७.	मा. सावित्री देवी चौधरी	चितवन	
४८८.	मा. सिर्जना त्रामु खत्री	गुल्मी	
४८९.	मा. सिता गिरी (ओली)	कास्की	४
४९०.	मा. सिता गुरुङ्ग	तेह्रथुम	
४९१.	मा. सिता देवी यादव	सिराहा	३
४९२.	मा. सिताराम भण्डारी	महोत्तरी	६
४९३.	मा. सिताराम महतो	सुनसरी	४
४९४.	मा. सिद्धी लाल सिंह	ललितपुर	
४९५.	मा. सिन्धु जलेसा बुढाथोकी	नवलपरासी	
४९६.	मा. सिमा कुमारी वि.क.	रुपन्देही	
४९७.	मा. सीता नेपाली	सुर्खेत	
४९८.	मा. सीता लुइटेल् (जवाली)	काठमाडौँ	
४९९.	मा. सुजता परियार	इलाम	
५००.	मा. सुजाता कोइराला	मोरङ्ग	
५०१.	मा. सुधिर कुमार सिवाकोटी	भापा	२
५०२.	मा. सुनिल बहादुर थापा	धनकुटा	२
५०३.	मा. सुनील कुमार यादव	रौतहट	५
५०४.	मा. सुभास चन्द्र शाह ठकुरी	मकवानपुर	२
५०५.	मा. सूर्यदेव दास उराव	सुनसरी	
५०६.	मा. सूर्य प्रकाश वाला राई	इलाम	
५०७.	मा. सुरेन्द्र कुमार कार्की	काठमाडौँ	
५०८.	मा. सुरेन्द्र प्रसाद चौधरी	पर्सा	४
५०९.	मा. सुरेन्द्र प्रसाद जयसवाल	रौतहट	

क्र.सं.	नाम, थर	जिल्ला	क्षेत्र नं.
५१०.	मा. सुरेन्द्र प्रसाद पाण्डे	चितवन	१
५११.	मा. सुरेन्द्र प्रसाद यादव	सप्तरी	६
५१२.	मा. सुरेन्द्र राज आचार्य	कपिलवस्तु	४
५१३.	मा. सुवर्ण ज्वारचन	गुल्मी	
५१४.	मा. सुशिल कुमार श्रेष्ठ	महोत्तरी	
५१५.	मा. सूर्यमान गुरुङ	ताप्लेजुङ्ग	
५१६.	मा. सोनिया यादव	रुपन्देही	
५१७.	मा. सोम प्रसाद पाण्डे	पाल्पा	२
५१८.	मा. संगीता मण्डल (धानुक)	महोत्तरी	
५१९.	मा. संजय कुमार गौतम	बर्दिया	२
५२०.	मा. श्रवण कुमार अग्रवाल	काठमाडौं	
५२१.	मा. श्रीकान्ती पासी	कपिलवस्तु	
५२२.	मा. श्री प्रसाद जवेगु	पाँचथर	
५२३.	मा. श्रीमाया थकाली	मुस्ताङ्ग	
५२४.	मा. हर्क वोल राई	ओखलढुंगा	
५२५.	मा. हरि चरण शाह	सर्लाही	
५२६.	मा. हरि प्रसाद उप्रेती	सर्लाही	३
५२७.	मा. हरि प्रसाद नेपाल	पाल्पा	३
५२८.	मा. हरिलाल ज्ञवाली	कैलाली	
५२९.	मा. हरिवोल प्रसाद गजुरेल	सिन्धुली	३
५३०.	मा. हरी बहादुर राजवंशी	भापा	
५३१.	मा. हरेश प्रसाद महतो	सर्लाही	
५३२.	मा. हितराज पाण्डे	गोरखा	२
५३३.	मा. हिरा बहादुर के.सी.	प्यूठान	२
५३४.	मा. हृदयराम थानी	सुर्खेत	२
५३५.	मा. ज्ञान कुमारी छन्त्याल	बागलुङ	३
५३६.	मा. ज्ञान बहादुर भुजेल	धनुषा	
५३७.	मा. ज्ञानु देवी गैरे	डडेलधुरा	
५३८.	मा. ज्ञानेन्द्र बहादुर कार्की	भोजपुर	

संसदमा दलगत प्रतिनिधित्व

नेपालमा संसदीय अभ्यासको सुरुवातदेखि हालसम्म संसदमा दलहरूको प्रतिनिधित्व कसरी भएको छ भन्ने विषयलाई यस अन्तर्गत समावेश गरिएको छ। निर्वाचन आयोगबाट निर्वाचनको परिणाम घोषणा गर्दाको अवस्थामा वियजी हुने दलहरूले प्रतिनिधि सभा र राष्ट्रिय सभामा प्राप्त गरेको दलगत विवरणलाई सभागत र समयगत रूपमा क्रमशः तल प्रस्तुत गरिएको छ।

प्रतिनिधि सभा

नेपालमा हालसम्म २०१६, २०४८, २०५१, २०५६, २०७४ गरी पाँच पटक भएको निर्वाचन मार्फत प्रतिनिधि सभाको गठन भएको छ भने २०६४ र २०७० मा संविधान सभा सदस्यको निर्वाचन भएको थियो। संविधान सभा कालमा सभाले व्यवस्थापिका-संसदको समेत काम गरेको थियो। उल्लेखित निर्वाचनहरूमा दलहरूले प्राप्त गरेको दलगत विवरणलाई क्रमशः तल प्रस्तुत गरिएको छ।

प्रतिनिधि सभा, २०१६

वि.सं. २०१५ साल फागुन ७ गतेबाट प्रारम्भ भई विभिन्न चरणमा सम्पन्न भएको प्रतिनिधि सभाको आमनिर्वाचन चैत २८ गतेसम्म ४५ दिनमा पूरा भएको थियो, जसको अन्तिम परिणामको घोषणा २०१६ साल वैशाख २८ गते भएको थियो। प्रतिनिधि सभाको उक्त निर्वाचनमा ९ वटा राजनीतिक दलबाट उम्मेदवारी दिएको भएतापनि ६ वटा राजनीतिक दलका उम्मेदवारले निर्वाचनमा विजयी हासिल गरेका थिए। उक्त निर्वाचनबाट प्रतिनिधि सभामा प्रतिनिधित्व गर्ने राजनीतिक दलहरूको विवरण देहाय बमोजिम रहेको थियो:

क्र.सं.	दलको नाम	प्रतिनिधित्व
१.	नेपाली काँग्रेस	७४
२.	नेपाल राष्ट्रवादी गोरखा परिषद्	१९
३.	संयुक्त प्रजातन्त्र पार्टी	५
४.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी	४
५.	नेपाल प्रजापरिषद् (आचार्य गुट)	२
६.	नेपाल प्रजापरिषद् (मिश्र गुट)	१
७.	स्वतन्त्र	४
जम्मा		१०९

स्रोत: प्रतिनिधि सभाको कार्यवृत्त, २०१६, संघीय संसद सचिवालय

प्रतिनिधि सभामा, २०४८

नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०४७ प्रारम्भ भए पश्चात् प्रतिनिधि सभा सदस्यको २०५ स्थानको लागि २०४८ साल बैशाख २९ गते प्रथम आमनिर्वाचन सम्पन्न भएको थियो। उक्त निर्वाचनको परिणाम अनुसार दलगत सिट संख्या निम्नानुसार रहेको थियो:

सि.नं.	राजनीतिक दलको नाम	सदस्य संख्या
१.	नेपाली काँग्रेस	११०
२.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	६९
३.	संयुक्त जनमोर्चा, नेपाल	९
४.	नेपाल सद्भावना पार्टी	६
५.	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी (चन्द)	३
६.	नेपाल मजदुर किसान पार्टी	२
७.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (प्रजातन्त्रवादी)	२
८.	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी (थापा)	१
९.	स्वतन्त्र	३
जम्मा:		२०५

स्रोत: नेपालको निर्वाचन इतिहास-१, निर्वाचन आयोग, नेपाल

प्रतिनिधि सभा, २०५१

सम्बत् २०५१ साल कात्तिक २९ गते मङ्गलबारको दिन प्रतिनिधि सभाको आमनिर्वाचन सम्पन्न भएको थियो। उक्त निर्वाचनको परिणाम अनुसार दलहरूले प्राप्त गरेको सिट संख्या निम्नानुसार रहेको थियो:

सि.नं.	दलको नाम	सदस्य संख्या
१.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	८८
२.	नेपाली काँग्रेस	८३
३.	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२०
४.	नेपाल सद्भावना पार्टी	३
५.	नेपाल मजदुर किसान पार्टी	४
६.	स्वतन्त्र	७
जम्मा		२०५

स्रोत: नेपालको निर्वाचन इतिहास-१, निर्वाचन आयोग, नेपाल

प्रतिनिधि सभा, २०५६

२०५६ को प्रतिनिधि सभाको आम निर्वाचन दुई चरणमा सम्पन्न भएको थियो। पहिलो चरणमा ३६ जिल्लाहरूका ९३ निर्वाचन क्षेत्रमा २०५६ वैशाख २० गते निर्वाचन भएको थियो भने दोस्रो चरणमा ३९ जिल्लाहरूका ११२ निर्वाचन क्षेत्रमा २०५६ जेष्ठ ३ गते निर्वाचन सम्पन्न भएको थियो। उक्त निर्वाचनको परिणाम अनुसार दलहरूले प्राप्त गरेको सिट संख्या निम्नानुसार रहेको थियो:

सि.नं.	राजनीतिक दल	सदस्य संख्या
१.	नेपाली काँग्रेस	१११
२.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	७१
३.	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	११
४.	नेपाल सद्भावना पार्टी	५
५.	संयुक्त जनमोर्चा नेपाल	५
६.	राष्ट्रिय जनमोर्चा	१
७.	नेपाल मजदुर किसान पार्टी	१
जम्मा		२०५

स्रोत: नेपालको निर्वाचन इतिहास-१, निर्वाचन आयोग, नेपाल

पुनर्स्थापित प्रतिनिधि सभा, २०६३

२०६२/०६३ को जनआन्दोलनको परिणामस्वरूप २०६३ साल बैशाख ११ गते राती ११ बजे प्रतिनिधि सभाको पुनर्स्थापना भएको थियो। सो सभाको २०६३ साल बैशाख १५ गते दिनको ५ बजे पुनर्स्थापित प्रतिनिधि सभाको पहिलो बैठक बसेको थियो।

वि.सं. २०५६ मा सम्पन्न भएको निर्वाचनमा ७ वटा निर्वाचित दलहरूमध्ये समय समयमा दल विभाजन भई पुनर्स्थापना भएको प्रतिनिधि सभामा निम्नानुसारको दलगत प्रतिनिधित्व रहेको थियो:

सि.नं.	राजनीतिक दल	संख्या
१.	नेपाली काँग्रेस	७३
२.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	६८*
३.	नेपाली काँग्रेस (प्रजातान्त्रिक)	४०

* २०६० माघ १९ गते नै नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले) का श्री हेमनारायण यादवको हत्या भई रिक्त रहेको स्थानमा उपनिर्वाचन नभई रिक्त नै रहेकोले पुनर्स्थापित प्रतिनिधि सभामा २०४ सदस्य मात्र कायम रहेका थिए।

सि.नं.	राजनीतिक दल	संख्या
४.	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	११
५.	नेपाल सद्भावना पार्टी	३
६.	नेपाल सद्भावना पार्टी (आनन्दीदेवी)	२
७.	राष्ट्रिय जनमोर्चा	३
८.	संयुक्त जनमोर्चा नेपाल	३
९.	नेपाल मजदुर किसान पार्टी	१
जम्मा		२०४*

स्रोत: संसदीय विवरण पुस्तिका पुनर्स्थापित प्रतिनिधि सभा २०६३

व्यवस्थापिका-संसद, २०६३

विस्तृत शान्ति सम्झौता र एघार बुँदे सम्झौतापछि वि.सं. २०६३ साल माघ १ गते नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ जारी भएको थियो। सो संविधानको अनुसूची-२ मा संसदमा देहाय बमोजिमको प्रतिनिधित्व हुने व्यवस्था गरिएको थियो:

सि.नं.	व्यवस्थापिका-संसदमा प्रतिनिधित्व	सदस्य
१.	पुनर्स्थापित प्रतिनिधि सभाका सदस्य	१९४
२.	२०६३ सालमा कायम राष्ट्रिय सभाका सदस्य	१४
३.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी) बाट मनोनीत सदस्य	७३
४.	नेपाली काँग्रेसबाट मनोनीत सदस्य	१०
५.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले) बाट मनोनीत सदस्य	१०
६.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी) बाट मनोनीत सदस्य	१०
७.	नेपाली काँग्रेस (प्रजातान्त्रिक) बाट मनोनीत सदस्य	६
८.	जनमोर्चा नेपालबाट मनोनीत सदस्य	३
९.	नेपाल मजदुर किसान पार्टीबाट मनोनीत सदस्य	३
१०.	नेपाल सद्भावना पार्टी (आनन्दीदेवी) बाट मनोनीत सदस्य	३
११.	संयुक्त वाममोर्चा, नेपालबाट मनोनीत सदस्य	३
जम्मा		३२९*

स्रोत: संसदीय विवरण पुस्तिका, संघीय संसद सचिवालय

* नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ४५ मा संविधान प्रारम्भ हुनुभन्दा तत्काल अर्ध कायम रहेको प्रतिनिधि सभा र राष्ट्रिय सभाका २०९ जना सदस्यहरू सहित ३३० सदस्यीय व्यवस्थापिका-संसद रहने व्यवस्था गरिएको भए तापनि सोही धारासँग सम्बन्धित अनुसूची २ मा प्रतिनिधि सभाका १९४ र राष्ट्रिय सभाका १४ समेत २०८ जना सहित जम्मा ३२९ जना सदस्यको मात्र नामावली उल्लेख भएको।

दलगत स्थिति

नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को व्यवस्था बमोजिम व्यवस्थापिका-संसदको गठन हुँदा निम्नानुसारको दलगत प्रतिनिधित्व भएको थियो:

क्र.सं.	दलको नाम	संख्या
१.	नेपाली काँग्रेस	८५
२.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	८३
३.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी माओवादी	८३
४.	नेपाली काँग्रेस (प्रजातान्त्रिक)	४८
५.	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	६
६.	नेपाल सद्भावना पार्टी (आनन्दीदेवी)	५
७.	नेपाल मजदुर किसान पार्टी	४
८.	जनमोर्चा, नेपाल	४
९.	राष्ट्रिय जनमोर्चा	३
१०.	वाममोर्चा	३
११.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एकीकृत)	२
१२.	राष्ट्रिय जनशक्ति पार्टी	२
१३.	नेपाल सद्भावना पार्टी	१
जम्मा		३२९**

संविधान सभा, २०६४

नेपालको इतिहासमा पहिलो पटक २०६४ साल चैत्र २८ गते संविधान सभाको निर्वाचन सम्पन्न भएको थियो। नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ मा भएको व्यवस्था बमोजिम प्रत्यक्ष एवम् समानुपातिक प्रक्रियाबाट निर्वाचित सदस्यहरू र नेपाल सरकार, मन्त्रिपरिषद्बाट मनोनीत सदस्यहरू गरी जम्मा ६०१ सदस्यीय संविधान सभाको गठन भएको थियो। सो सभाले व्यवस्थापिका-संसदको समेत भूमिका भूमिका गरेको थियो। संविधान सभामा राष्ट्रिय मान्यता प्राप्त दलहरू २५ रहेका थिए। संविधान सभाको अन्त्यसम्म आइपुग्दा दलहरू एकापसमा गाभिने र छुट्टिने गरी ३२ वटा दल मात्र कायम भएका

** नेपालको अन्तरिम संविधान, २०६३ को धारा ४५ मा संविधान प्रारम्भ हुनुभन्दा तत्काल अघी कायम रहेको प्रतिनिधि सभा र राष्ट्रिय सभाका २०९ जना सदस्यहरू सहित ३३० सदस्यीय व्यवस्थापिका-संसद रहने व्यवस्था गरिएको भए तापनि सोही धारासँग सम्बन्धित अनुसूची २ मा प्रतिनिधि सभाका १९४ र राष्ट्रिय सभाका १४ समेत २०८ जना सहित जम्मा ३२९ जना सदस्यको मात्र नामावली उल्लेख भएको।

थिए। संविधान सभाको अन्तसम्ममा सभामा सदस्य संख्या ५९४ मात्र कायम रहेका थिए। संविधान सभाका निर्वाचनको परिणाम अनुसार दलहरूले प्राप्त गरेको सिट संख्या निम्नानुसार रहेको थियो:

क्र.सं.	राजनीतिक दल-स्वतन्त्र	प्रत्यक्ष	समानुपातिक	जम्मा
१	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी)	१२०	१००	२२०
२	नेपाली काँग्रेस	३७	७३	११०
३	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	३३	७०	१०३
४	मधेशी जनअधिकार फोरम नेपाल	३०	२२	५२
५	तराई मधेश लोकतान्त्रिक पार्टी	९	११	२०
६	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	-	६	६
७	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माले)	-	६	६
८	सदभावना पार्टी	४	५	९
९	जनमोर्चा नेपाल	२	५	७
१०	नेकपा संयुक्त	-	५	५
११	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी (नेपाल)	-	४	४
१२	राष्ट्रिय जनमोर्चा	१	३	४
१३	नेपाल मजदुर किसान पार्टी	२	२	४
१४	राष्ट्रिय जनशक्ति पार्टी	-	३	३
१५	संघीय लोकतान्त्रिक राष्ट्रिय मञ्च	-	२	२
१६	नेपाल सदभावना पार्टी (आनन्दीदेवी)	-	२	२
१७	राष्ट्रिय जनमुक्ति पार्टी	-	२	२
१८	नेपाली जनता दल	-	२	२
१९	नेकपा एकीकृत	-	२	२
२०	दलित जनजाति पार्टी	-	१	१
२१	नेपा: राष्ट्रिय पार्टी	-	१	१
२२	समाजवादी प्रजातान्त्रिक जनता पार्टी नेपाल	-	१	१
२३	चुरेभावर राष्ट्रिय एकता पार्टी नेपाल	-	१	१
२४	नेपाल लोकतान्त्रिक समाजवादी दल	-	१	१
२५	नेपाल परिवार दल	-	१	१
२६	स्वतन्त्र	२	-	२
२७	मन्त्रिपरिषद्बाट मनोनीत	-	-	२६
कूल जम्मा		२३४	३३५	६०९

स्रोत: नेपालको निर्वाचन इतिहास-१, निर्वाचन आयोग, नेपाल

संविधान सभा, २०७०

संविधान निर्माण नहुँदै पहिलो संविधान सभाको विघटन भएकोले २०७० मंसिर ४ गते पुनः दोस्रो संविधान सभाको निर्वाचन सम्पन्न भएको थियो। संविधानमा भएको व्यवस्था बमोजिम प्रत्यक्ष निर्वाचन प्रणालीबाट २४० र समानुपातिक निर्वाचन प्रणालीबाट ३३५ जना सदस्य निर्वाचित हुनुभइ पहिलो अधिवेशन सञ्चालन भएको देखिन्छ। पहिलो संविधान सभाको झैं यस संविधान सभाले व्यवस्थापिका-संसदको समेत कार्य गरेको थियो। व्यवस्थापिका-संसदको हैसियतमा बसेको पहिलो अधिवेशन पश्चात २०७१/०५/१३ देखि २०७१/०६/३० सम्म फरक फरक मितिमा मन्त्रिपरिषद्बाट मनोनीत समेत ५९९ सदस्यीय संविधान सभाको गठन भएको थियो। संविधान सभाको अन्त्यसम्म आइपुग्दा दलहरू एक आपसमा गाभिने र छुट्टिने गरी २९ वटा दल मात्र कायम भएका थिए। संविधान सभाको निर्वाचनको परिणाम अनुसार दलहरूले प्राप्त गरेको सिट संख्या निम्नानुसार रहेको थियो:

क्र.सं	राजनीतिक दल-स्वतन्त्र	सदस्य संख्या		
		प्रत्यक्ष	समानुपातिक	जम्मा
१.	नेपाली काँग्रेस	१०५	९१	२०७
२.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	९१	८४	१८३
३.	एकीकृत नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी)	२६	५४	८४
४.	मधेशी जनअधिकार फोरम नेपाल (लोकतान्त्रिक)	४	१०	२५
५.	तराई मधेश लोकतान्त्रिक पार्टी	४	७	०
६.	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	३	१०	१२
७.	मधेशी जनअधिकार फोरम नेपाल	२	८	०
८.	नेपाल मजदुर किसान पार्टी	१	३	४
९.	सद्भावना पार्टी	१	५	०
१०.	तराई मधेश सद्भावना पार्टी नेपाल	१	२	०
११.	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी नेपाल	०	२४	०
१२.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माक्सवादी लेनिनवादी)	०	५	०
१३.	संघीय समाजवादी पार्टी नेपाल	०	५	०
१४.	राष्ट्रिय जनमुक्ति पार्टी	०	४	०
१५.	राष्ट्रिय जनमोर्चा	०	३	०
१६.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (संयुक्त)	०	३	०
१७.	राष्ट्रिय मधेश समाजवादी पार्टी	०	३	०
१८.	नेपाल परिवार दल	०	२	०
१९.	थरुहट तराई पार्टी नेपाल	०	२	०
२०.	संघीय लोकतान्त्रिक राष्ट्रिय मञ्च (थरुहट)	०	१	०

क्र.सं	राजनीतिक दल-स्वतन्त्र	सदस्य संख्या		
		प्रत्यक्ष	समानुपातिक	जम्मा
२१.	समाजवादी जनता पार्टी	०	१	०
२२.	नेपाली जनता दल	०	१	०
२३.	मधेशी जनअधिकार फोरम (गणतान्त्रिक)	०	१	०
२४.	नेपा: राष्ट्रिय पार्टी	०	१	०
२५.	संघीय सद्भावना पार्टी	०	१	०
२६.	खुम्बुवान राष्ट्रिय मोर्चा, नेपाल	०	१	०
२७.	अखण्ड नेपाल पार्टी	०	१	०
२८.	जनजागरण पार्टी नेपाल	०	१	०
२९.	मधेश समता पार्टी नेपाल	०	१	०
३०.	स्वतन्त्र	२	०	२
३१.	मनोनीत			२४
कूल जम्मा		२४०	३३५	५७५

स्रोत: नेपालको निर्वाचन आयोग भाग-१, निर्वाचन आयोग, नेपाल

संघीय संसद, २०७४ अन्तर्गत प्रतिनिधि सभा

प्रतिनिधि सभा र प्रदेश सभा सदस्यको निर्वाचन एकैसाथ २०७४ मंसिर १० र २१ गते दुई चरणमा सम्पन्न भएको थियो। उक्त निर्वाचनबाट प्रतिनिधि सभामा रहने कूल २७५ मध्ये १६५ निर्वाचन क्षेत्रबाट प्रत्यक्ष निर्वाचनबाट र समानुपातिक निर्वाचनबाट ११० जना सदस्यको निर्वाचन भएको थियो। निर्वाचन परिणाम अनुसार संघीय संसद, प्रतिनिधि सभामा निम्नानुसारको दलीय प्रतिनिधित्व रहेको थियो:

क्र.सं	राजनीतिक दल	सदस्य संख्या		
		प्रत्यक्ष	समानुपातिक	जम्मा
१.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	८०	४१	१२१
२.	नेपाली काँग्रेस	२३	४०	६३
३.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	३६	१७	५३
४.	राष्ट्रिय जनता पार्टी नेपाल	११	६	१७
५.	संघीय समाजवादी फोरम, नेपाल	१०	६	१६
६.	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१		१
७.	राष्ट्रिय जनमोर्चा	१		१
८.	नेपाल मजदुर किसान पार्टी	१		१
९.	नयाँ शक्ति पार्टी नेपाल	१		१
१०.	स्वतन्त्र	१		१
कूल जम्मा		१६५	११०	२७५

स्रोत: नेपालको निर्वाचन आयोग भाग-२, निर्वाचन आयोग, नेपाल

राष्ट्रिय सभा

नेपालको संसदीय अभ्यासको औपचारिक शुरूवात २०१६ सालदेखि भएको हो। नेपालको पहिलो संविधान नेपाल सरकार वैधानिक कानून, २००४ ले दुई सदनात्मक संसद हुने व्यवस्था गरेको थियो। वि.सं. २००४ सालको संविधानमा भारदारी सभा नामको माथिल्लो सदन रहने व्यवस्था थियो। यद्यपि उक्त संविधान कार्यान्वयन हुन सकेन। २०१५ सालमा जारी संविधानमा माथिल्लो सदनको रूपमा महासभाको व्यवस्था थियो। त्यसैगरी २०४७ को संविधानमा माथिल्लो सदनका रूपमा राष्ट्रिय सभाको अभ्यास भएको थियो। तर नेपालको व्यवस्थापिका सधैं दुई सदनात्मक संसदको रूपमा भने रहेन। वि.सं. २००७, २०१९ र २०६३ सालमा जारी संविधानमा भने नेपालको एक सदनात्मक व्यवस्थापिका रहने व्यवस्था थियो। २०१५ सालमा संसदको निर्वाचनपछि २०१६ सालमा गठन भएको महासभा र २०४८ को आमनिर्वाचनपछि गठित राष्ट्रिय सभाले भने माथिल्लो सदनका रूपमा काम गरेको थियो। हाल नेपालको संविधानले व्यवस्था गरेको दुई सदनात्मक संघीय संसद अन्तर्गत माथिल्लो सदनका रूपमा राष्ट्रिय सभा क्रियाशील रहेको छ। २०१५ सालदेखि हालसम्मका निर्वाचन मार्फत गठित राष्ट्रिय सभामा भएको दलगत प्रतिनिधित्वलाई समयगत रूपमा क्रमशः तल प्रस्तुत गरिएको छ।

महासभा, २०१६

२०१६ सालको पहिलो संसदमा माथिल्लो सभाको रूपमा महासभा रहेको थियो। सो सभामा प्रतिनिधि सभाबाट निर्वाचित १८ र राजाबाट मनोनीत १८ गरी ३६ सदस्य रहने व्यवस्था थियो। २०१६ आषाढ २६ गते प्रतिनिधि सभाको बैठकले महासभाको लागि १८ जना सदस्यको निर्वाचन गरेको थियो। निर्वाचित सदस्यहरूको दलगत संख्यात्मक विवरण देहाय बमोजिम रहेको थियो:

क्र.सं.	दलको नाम	सदस्य संख्या
१.	नेपाली काँग्रेस	१३
२.	नेपाल राष्ट्रवादी गोरखा परिषद्	३
३.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी	१
४.	संयुक्त प्रजातन्त्र पार्टी, नेपाल	१
५.	राजाबाट मनोनीत	१८
जम्मा		३६

स्रोत: नेपालको निर्वाचन इतिहास-१, निर्वाचन आयोग, नेपाल

राष्ट्रिय सभा, २०४८

नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०४७ ले ६० सदस्यीय राष्ट्रिय सभालाई स्थायी सभाको रूपमा व्यवस्था गरेको थियो। समानुपातिक प्रतिनिधित्वको सिद्धान्तबमोजिम एकल सङ्क्रमणीय मतको आधारमा कानूनमा व्यवस्था भएअनुसार निर्वाचित हुने कम्तीमा तीन जना महिला सहित ३५ जना सदस्यहरू प्रतिनिधि सभाद्वारा निर्वाचन हुने व्यवस्था थियो भने प्रत्येक विकास क्षेत्रका गाउँ र नगरका स्थानीय निकायका प्रमुख र उपप्रमुख तथा जिल्लाका स्थानीय निकायका प्रमुख, उपप्रमुख र सदस्यहरू मतदाता भएको निर्वाचक मण्डलद्वारा तत् तत् विकास क्षेत्रबाट तीन जनाका दरले एकल सङ्क्रमणीय मतको आधारमा कानूनमा व्यवस्था भएअनुसार १५ जना सदस्यहरू निर्वाचित हुने व्यवस्था रहेको थियो। त्यसैगरी बाँकी १० जना सदस्यहरू राजाबाट राष्ट्रिय जीवनका विभिन्न क्षेत्रमा विशिष्ट योगदान पुऱ्याएका ख्यातिप्राप्त व्यक्तिहरू मध्येबाट मनोनीत हुने व्यवस्था थियो।

नेपाल अधिराज्यको संविधान, २०४७ मा प्रत्येक दुई/दुई वर्षमा एक/एक तिहाइ सदस्यहरूको पदावधि सकिने र नवनिर्वाचित सदस्यहरूको पदावधि प्रारम्भ हुने व्यवस्था थियो। सोही व्यवस्था बमोजिम पहिलो पटक गोला प्रथाद्वारा २, ४ र ६ वर्ष कार्यावधि हुने सदस्यको संख्या निर्धारण गरिएको थियो।

२०४७ साल असार १२ गते निर्वाचित ५० र असार १३ गते १० जना सदस्यहरू मनोनीत भई राष्ट्रिय सभा, २०४८ को गठन भएको थियो। निर्वाचनबाट भएको दलगत प्रतिनिधित्वको अवस्था देहाय बमोजिम रहेको थियो।

क्र.सं.	दलको नाम	संख्या
१.	नेपाली काँग्रेस	३१
२.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१६
३.	संयुक्त जनमोर्चा नेपाल	२
४.	नेपाल सद्भावना पार्टी	१
५.	मनोनीत	१०
जम्मा		६०

स्रोत: नेपालको निर्वाचन इतिहास-१, निर्वाचन आयोग, नेपाल

राष्ट्रिय सभा, २०५०

२०४८ सालमा गठन भएको राष्ट्रिय सभामा २ वर्ष कार्यावधि समाप्त भएका एक तिहाई अर्थात् २० जना सदस्यको लागि प्रतिनिधि सभाबाट निर्वाचित हुने ३५ सदस्यको निर्वाचन २०५० असार १३ गते भएको थियो। प्रत्येक विकास क्षेत्रबाट ३ जनाको दरले १५ सदस्यको निर्वाचन भने २०५० असार ७ गते भएको थियो। निर्वाचनको परिणाम बमोजिम सभामा देहाय बमोजिमको दलगत प्रतिनिधित्व भएको थियो।

क्र.सं.	दलको नाम	संख्या
१.	नेपाली काँग्रेस	१३
२.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	३
३.	स्वतन्त्र	१
४.	मनोनीत*	३
जम्मा		२०

स्रोत: नेपालको निर्वाचन इतिहास-१, निर्वाचन आयोग, नेपाल

राष्ट्रिय सभा, २०५२

२०४८ सालमा गठन भएको राष्ट्रिय सभामा ४ वर्ष कार्यावधि समाप्त भएका एक तिहाई अर्थात् २० जना सदस्यको लागि प्रतिनिधि सभाबाट निर्वाचित हुने ३५ सदस्यको निर्वाचन २०५२ साल कार्तिक २७ गते भएको थियो। प्रत्येक विकास क्षेत्रबाट ३ जनाको दरले १५ सदस्यको निर्वाचन भने २०५२ असार १३ गते भएको थियो। निर्वाचनको परिणाम वमोजिम सभामा देहाय वमोजिमको दलगत प्रतिनिधित्व भएको थियो।

क्र.सं.	दलको नाम	संख्या
१.	नेपाली काँग्रेस	१०
२.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	४
३.	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	२
४.	मनोनीत†	४
जम्मा		२०

स्रोत: नेपालको निर्वाचन इतिहास-१, निर्वाचन आयोग, नेपाल

राष्ट्रिय सभा, २०५४

२०४८ सालमा गठन भएको राष्ट्रिय सभामा ६ वर्ष कार्यावधि समाप्त भएका एक तिहाई अर्थात् २० जना सदस्यको लागि प्रतिनिधि सभाबाट निर्वाचित हुने ३५ सदस्यको निर्वाचन २०५४ असार १३ भएको थियो। प्रत्येक विकास क्षेत्रबाट ३ जनाको दरले १५ सदस्यको निर्वाचन भने २०५५ मंसिर २९ गते भएको थियो। निर्वाचनको परिणाम वमोजिम सभामा देहाय वमोजिमको दलगत प्रतिनिधित्व भएको थियो।

* २०५०/०३/१४ मा मनोनयन

† २०५२/०६/१३ र २०५२/०९/११ मा मनोनयन

क्र.सं.	दलको नाम	संख्या
१.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	८
२.	नेपाली काँग्रेस	६
३.	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	३
४.	मनोनीत*	३
जम्मा		२०

स्रोत: नेपालको निर्वाचन इतिहास-१, निर्वाचन आयोग, नेपाल

राष्ट्रिय सभा, २०५६

२०५० सालमा निर्वाचित भएका राष्ट्रिय सभाका एक तिहाई अर्थात २० जना सदस्यको ६ वर्षे कार्यावधि समाप्त भई रिक्त भएका पदहरूका लागि प्रतिनिधि सभाबाट निर्वाचित हुने ३५ सदस्यको निर्वाचन २०५६ असार २६ भएको थियो। प्रत्येक विकास क्षेत्रबाट ३ जनाको दरले १५ सदस्यको निर्वाचन भने २०५६ असार १३ गते भएको थियो। निर्वाचनको परिणाम वमोजिम सभामा देहाय वमोजिमको दलगत प्रतिनिधित्व भएको थियो।

क्र.सं.	दलको नाम	संख्या
१.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	९
२.	नेपाली काँग्रेस	७
३.	नेपाल सद्भावना पार्टी	१
४.	मनोनीत†	३
जम्मा		२०

स्रोत: नेपालको निर्वाचन इतिहास-१, निर्वाचन आयोग, नेपाल

राष्ट्रिय सभा, २०५८

२०५२ सालमा निर्वाचित भएका एक तिहाई सदस्यको ६ वर्षे कार्यावधि पूरा भएपछि रिक्त पदमा प्रतिनिधि सभाबाट ३५ सदस्यको निर्वाचन २०५८ असार १३ भएको थियो भने विकास क्षेत्रबाट ३ जनाको दरले १५ सदस्यको निर्वाचन २०५८ असार १३ गते भएको थियो। निर्वाचनको परिणाम वमोजिम सभामा देहाय वमोजिमको दलगत प्रतिनिधित्व भएको थियो।

क्र.सं.	दलको नाम	संख्या
१.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	८
२.	नेपाली काँग्रेस	७
३.	राष्ट्रिय प्रजातन्त्र पार्टी	१
४.	मनोनीत‡	४
जम्मा		२०

स्रोत: संसदीय विवरण पुस्तिका, राष्ट्रिय सभा (२०४८-२०५९)

* २०५४/०४/०७ मा मनोनयन

† २०५६/०३/१४ मा मनोनयन

‡ २०५८/०३/१३ र २०५८/१०/२६ मा मनोनयन

२०५९ सालमा राजाबाट प्रतिनिधि सभाको विघटन भएपछि संसदीय अभ्यासमा अवरोध आयो। दलहरूले राजविरुद्ध आन्दोलन गर्न थाले। फलतः २०६२/०६३ को आन्दोलन सफल भई प्रतिनिधि सभाको पुनर्स्थापना भयो। राष्ट्रिय सभाको निरन्तरता भन्दा पनि पुनर्स्थापित प्रतिनिधि सभामा राष्ट्रिय सभाका त्यसवखत कायम १४ सदस्यहरूको समेत प्रतिनिधित्व गराइयो। राजनीतिले मोड परिवर्तन गर्दै संविधानसभा मार्फत संविधान निर्माणको प्रकृया अगाडि बढ्यो।

संघीय संसद अन्तर्गतको राष्ट्रिय सभा, २०७४

संविधान सभाले २०७२ सालमा निर्माण गरेको नेपालको संविधान अनुसार २०७४ सालमा भएको निर्वाचन अनुरूप संघीय संसदको गठन भएको छ। संविधानले ५९ सदस्यीय राष्ट्रिय सभालाई स्थायी सभाको रूपमा व्यवस्था गरेको छ। ५६ जना सदस्यहरू प्रदेश सभाका सदस्यहरू र नगरपालिका र गाउँपालिकाका प्रमुख र उपप्रमुखहरूबाट निर्वाचित हुने र बाँकी ३ जना सदस्यहरू मन्त्रपरिषद्को सिफारिसमा राष्ट्रपतिबाट मनोनीत हुने व्यवस्था छ। संविधानमा प्रत्येक दुई/दुई वर्षमा एक/एक तिहाई सदस्यहरूको पदावधि सकिने र नवनिर्वाचित सदस्यहरूको पदावधि प्रारम्भ हुने व्यवस्था छ। सोही व्यवस्था बमोजिम पहिलो पटक २०७५ असार ३० गते भएको गोला प्रथाद्वारा २, ४ र ६ वर्ष कार्यावधि हुने सदस्यको संख्या निर्धारण गरिएको थियो। सभाको पहिलो निर्वाचन २०७४ माघ २४ गते भएको थियो भने २०७४ फागुन ८ गते ३ जना सदस्यको मनोनयन भएको थियो। निर्वाचनको परिणाम अनुसार भएको दलगत प्रतिनिधित्वको अवस्था निम्नानुसार रहेको थियो।

क्र.सं.	दलको नाम	संख्या
१.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२७
२.	नेपाली काँग्रेस	१३
३.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	१२
४.	राष्ट्रिय जनता पार्टी	२
५.	संघीय समाजवादी पार्टी	२
६.	मनोनीत	३
जम्मा		५९

स्रोत: निर्वाचन आयोग, नेपाल

राष्ट्रिय सभा, २०७६

राष्ट्रिय सभामा पहिलो २ वर्षे कार्यावधि पूरा गरी सदस्यहरूको विदाइ भए पश्चात रिक्त भएका एक तिहाई अर्थात १९ जना सदस्यका लागि २०७६ माघ ९ गते निर्वाचन भएको थियो। उक्त

निर्वाचनको परिणाम अनुसार देहाय बमोजिमको दलगत प्रतिनिधित्व भएको थियो।

क्र.सं.	दलको नाम	संख्या
१.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (ने.क.पा.)	१६
२.	राष्ट्रिय जनता पार्टी नेपाल	२
३.	मनोनीत	१
जम्मा		१९

स्रोत: निर्वाचन आयोग, नेपाल

तत्कालीन नेकपा (एमाले) र नेकपा (माओवादी केन्द्र) एकीकृत भई बनेको नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (ने क पा) बाट २०७६ सालको राष्ट्रिय सभाको दोश्रो निर्वाचनमा १६ जना सदस्य निर्वाचित भएपनि सर्वोच्च अदालतको २०७७ फागुन २३ गतेको फैसला अनुसार उक्त दल अलग अलग भई साविक कै दल कायम भएपछि एवम् जनता समाजवादी पार्टी नेपालबाट छुट्टिई निर्वाचन आयोगको २०७८ भदौ ९ को निर्णयबाट लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टी नेपाल नामको अलग दल दर्ता भएपछि र निर्वाचन आयोगको २०७८ भदौ ९ को निर्णयले नेकपा एमालेबाट छुट्टिई नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एकीकृत समाजवादी) नामको अलग दल दर्ता भएपछि संसदमा दलहरूको संख्यामा हेरफेर भएको थियो। २०७८ माघ १२ गते संघीय संसद अन्तर्गतको राष्ट्रियसभाको तेश्रो निर्वाचन भई सदस्यहरूको कार्यकाल शुरू हुनु अर्थात २०७८ फागुन २१ गते अधिसम्म सभामा देहायबमोजिमको दलगत प्रतिनिधित्व रहेको थियो।

२०७८ फागुन २० सम्मको दलगत विवरण

क्र.सं.	दलको नाम	संख्या
१.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	२४
२.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	१४
३.	नेपाली काँग्रेस	७
४.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एकीकृत समाजवादी)	७
५.	जनता समाजवादी पार्टी, नेपाल	२
६.	लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टी नेपाल	१
७.	स्तन्त्र	१
८.	मनोनीत	३
जम्मा		५९

स्रोत: राष्ट्रिय सभाका दुई वर्ष, संघीय संसद सचिवालय

राष्ट्रिय सभा, २०७८

पहिलो ४ वर्षे कार्यावधि पुरा गरी रिक्त भएका एक तिहाई अर्थात २० जना सदस्य मध्ये १९ जना सदस्यको लागि २०७८ माघ १२ गते निर्वाचन भएको थियो। एक जना सदस्यको भने मनोनयन हुन बाँकी रहेको छ। उक्त निर्वाचनको परिणाम अुनसार देहाय बमोजिमको दलगत प्रतिनिधित्व भएको थियो।

क्र.सं.	दलको नाम	संख्या
१.	नेपाली काँग्रेस	६
२.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	५
३.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एकीकृत समाजवादी)	५
४.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१
५.	जनता समाजवादी पार्टी, नेपाल	१
६.	राष्ट्रिय जनमोर्चा	१
७.	मनोनयन हुन बाँकी	१
जम्मा		२०

स्रोत: निर्वाचन आयोग, नेपाल

२०७८ माघ १२ गते संघीय संसद अन्तर्गतको राष्ट्रियसभाको तेश्रो निर्वाचन भई सदस्यहरूको २०७८ फागुन २१ गतेदेखि कार्यकाल शुरू भएपछि राष्ट्रिय सभामा हाल देहायबमोजिमको दलगत प्रतिनिधित्व रहेको छ।

क्र.सं.	दलको नाम	संख्या
१.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एमाले)	१७
२.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (माओवादी केन्द्र)	१५
३.	नेपाली काँग्रेस	१०
४.	नेपाल कम्युनिष्ट पार्टी (एकीकृत समाजवादी)	८
५.	जनता समाजवादी पार्टी, नेपाल	३
६.	लोकतान्त्रिक समाजवादी पार्टी नेपाल	१
७.	राष्ट्रिय जनमोर्चा	१
८.	स्वतन्त्र	१
९.	मनोनीत	२*
जम्मा		५८

स्रोत: राष्ट्रिय सभाका दुई वर्ष, संघीय संसद सचिवालय

* एकजना सदस्यको मनोनयन हुन बाँकी

मुद्रण: संघीय संसद सचिवालय, सिंहदरबार, काठमाडौं